

II

(Akty o charakterze nieustawodawczym)

DECYZJE

DECYZJA KOMISJI

z dnia 29 czerwca 2011 r.

w sprawie pomocy państwa C 35/08 (ex NN 11/08) przyznanej przez Francję na rzecz przedsiębiorstwa publicznego Institut Français du Pétrole

(notyfikowana jako dokument nr C(2011) 4483)

(Jedynie tekst w języku francuskim jest autentyczny)

(Tekst mający znaczenie dla EOG)

(2012/26/UE)

KOMISJA EUROPEJSKA,

uwzględniając Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej ⁽¹⁾, w szczególności jego art. 108 ust. 2 akapit pierwszy,

uwzględniając Porozumienie o Europejskim Obszarze Gospodarczym ⁽²⁾, w szczególności jego art. 62 ust. 1 lit. a),

po wezwaniu zainteresowanych stron do przedstawienia uwag ⁽³⁾ zgodnie z przywołanymi artykułami,

a także mając na uwadze, co następuje:

Institut Français du Pétrole ⁽⁴⁾, władze francuskie poinformowały służby Komisji, pismem z dnia 18 lipca 2006 r., zarejestrowanym dnia 19 lipca 2006 r., o przekształceniu, dnia 7 lipca 2006 r., przedsiębiorstwa publicznego IFP, dawniej przedsiębiorstwa branżowego w rozumieniu ustawy nr 43-612 z dnia 17 listopada 1943 r. w sprawie zarządzania interesami branżowymi, w przedsiębiorstwo publiczne o charakterze przemysłowo-handlowym (zwane dalej „EPIC”). Przekształcenie wynika z dwóch dokumentów, które władze francuskie załączyły do swojego pisma: (i) z dekretu nr 2006-797 z dnia 6 lipca 2006 r. ustanawiającego nowy status przedsiębiorstwa publicznego IFP i (ii) z art. 95 ustawy programowej nr 2005-781 z dnia 13 lipca 2005 r. ustanawiającej kierunki polityki energetycznej (na podstawie której przyjęto wspomniany dekret).

(2) Pismami z dnia 3 sierpnia 2007 r. i z dnia 7 maja 2008 r. Komisja skierowała do władz francuskich wnioski o udzielenie informacji, na które władze francuskie odpowiedziały pismami odpowiednio z dnia 28 września 2007 r. i z dnia 26 czerwca 2008 r.

1 PROCEDURA

(1) W ramach formalnego postępowania wyjaśniającego w sprawie pomocy państwa C 51/05 dotyczącego środków pomocy przyznanych przez Francję na rzecz

(3) W ramach poprzedniej sprawy dnia 16 lipca 2008 r. Komisja podjęła decyzję (zwaną dalej „decyzją C 51/2005”) dotyczącą pierwszego środka pomocy

⁽¹⁾ Dz.U. C 83 z 30.3.2010, s. 47. Ze skutkiem od dnia 1 grudnia 2009 r. art. 87 i 88 Traktatu WE stały się odpowiednio art. 107 i 108 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej („TFUE”). W obu przypadkach treść postanowień jest zasadniczo identyczna. Do celów niniejszej decyzji odniesienia do art. 107 i 108 TFUE należy rozumieć, we właściwych przypadkach, jako odniesienia odpowiednio do art. 87 i 88 Traktatu WE. W TFUE wprowadzono także pewne zmiany terminologiczne, takie jak zmiana „Wspólnoty” na „Unię” i „wspólnego rynku” na „rynek wewnętrzny”.

⁽²⁾ Dz.U. L 1 z 3.1.1994, s. 1.

⁽³⁾ Dz.U. C 259 z 11.10.2008, s. 12.

⁽⁴⁾ Institut Français du Pétrole zmienił nazwę począwszy od dnia 13 lipca 2010 r. na „Institut Français du Pétrole Énergies Nouvelles”. Zmiany nazwy dokonano na podstawie art. 81 ustawy nr 2010-788 z dnia 12 lipca 2010 r. dotyczącej ogólnokrajowych zobowiązań na rzecz ochrony środowiska (zwanej „ustawą Grenelle 2”). (Komunikat prasowy przedsiębiorstwa publicznego IFP z dnia 13 lipca 2010 r. dostępny na stronie internetowej <http://www.ifpenergiesnouvelles.fr/actualites/communiqués-de-presse/> pod datą 28 czerwca 2011 r.).

- wdrożonego przez Francję na rzecz grupy IFP⁽⁵⁾. We wspomnianej decyzji Komisja podkreśliła, że kwestia istnienia dodatkowej pomocy państwa w postaci ewentualnej nieograniczonej gwarancji ze strony państwa wynikającej z nowego statusu przedsiębiorstwa publicznego o charakterze przemysłowo-handlowym (EPIC) uzyskanego przez przedsiębiorstwo publiczne IFP będzie przedmiotem osobnego badania w ramach innego postępowania.
- (4) To drugie postępowanie, przewidziane w art. 108 ust. 2 TFUE, było przedmiotem decyzji Komisji z dnia 16 lipca 2008 r.⁽⁶⁾ (zwanej dalej „decyzją o wszczęciu postępowania”), podjętej na mocy art. 4 ust. 4 rozporządzenia Rady (WE) nr 659/1999 z dnia 22 marca 1999 r. ustanawiającego szczegółowe zasady stosowania art. 93 Traktatu WE⁽⁷⁾ (zwanego dalej „rozporządzeniem proceduralnym”) wobec nieograniczonej gwarancji ze strony państwa, z której potencjalnie korzystała grupa IFP.
- (5) Publikując dnia 11 października 2008 r. wspomnianą wyżej decyzję o wszczęciu postępowania w *Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej*, Komisja wezwała zainteresowane strony do przedstawiania uwag dotyczących przedmiotowego środka pomocy.
- (6) Komisja otrzymała uwagi Francji pismem z dnia 14 października 2008 r.
- (7) Pismem z dnia 6 listopada 2008 r., zarejestrowanym przez Komisję tego samego dnia, doradcy spółki *UOP Limited* poinformowali Komisję o zamiarze przedstawienia przez ich klienta uwag dotyczących przedmiotowego środka pomocy. Uwzględniając terminy niezbędne na dokonanie tłumaczenia, wniesli o przedłużenie terminu na przekazanie uwag do dnia 30 listopada 2008 r. Pismem z dnia 7 listopada 2008 r. Komisja wskazała, że zgadza się z uzasadnieniem wspomnianego wniosku i przedłuża spółce *UOP Limited* termin na przekazanie uwag do dnia 30 listopada 2008 r. Pismem z dnia 28 listopada 2008 r., zarejestrowanym przez Komisję tego samego dnia, doradcy spółki *UOP Limited* przedstawili uwagi swojego klienta dotyczące decyzji o wszczęciu postępowania.
- (8) W tym samym piśmie z dnia 28 listopada 2008 r. doradcy spółki *UOP Limited* wystąpili o pozwolenie dla swojego klienta na przedstawianie dodatkowych uwag w trakcie postępowania. Pismem z dnia 17 grudnia 2008 r. Komisja odpowiedziała na ten wniosek, zgadzając się na przedłużenie spółce *UOP Limited* terminu na udzielenie odpowiedzi do dnia 23 stycznia 2009 r., aby pozwolić jej na przedstawienie ewentualnych dodatkowych uwag. Pismem z dnia 23 stycznia 2009 r. doradcy spółki *UOP Limited* przedstawili dodatkowe uwagi swojego klienta.
- (9) Pismem z dnia 6 maja 2009 r. Komisja przedstawiła władzom francuskim wszystkie uwagi spółki *UOP Limited* dotyczące decyzji o wszczęciu postępowania, w wersji poufnej, gdy było to konieczne. Komisja zaprosiła je do przedstawienia uwag najpóźniej do dnia 8 czerwca 2009 r. Pismem z dnia 2 czerwca 2009 r. władze francuskie wystąpiły z wnioskiem o przedłużenie tego terminu do dnia 22 czerwca 2009 r. ponieważ ich zdaniem uwagi przedstawione przez osobę trzecią wymagały przeprowadzenia szczegółowej i dogłębnej analizy oraz konsultacji z kilkoma departamentami ministerialnymi. Pismem z dnia 9 czerwca 2009 r. Komisja zgodziła się na przedłużenie terminu do dnia 22 czerwca 2009 r. Pismem z dnia 22 czerwca 2009 r. władze francuskie przekazały swoje komentarze do uwag spółki *UOP Limited*.
- (10) Pismem z dnia 29 lipca 2009 r. Komisja zwróciła się do władz francuskich o udzielenie dodatkowych informacji i odpowiedź do dnia 24 sierpnia 2009 r. Pismem z dnia 19 sierpnia 2009 r. władze francuskie poprosiły o dodatkowy termin na udzielenie odpowiedzi do dnia 7 września 2009 r., udzielony przez Komisję pismem z dnia 20 sierpnia 2009 r. Pismem z dnia 8 września 2009 r. władze francuskie przedstawiły wreszcie wymagane informacje.
- (11) Pismem z dnia 20 listopada 2009 r. Komisja zwróciła się do władz francuskich o udzielenie dodatkowych informacji i odpowiedź w terminie dwudziestu dni. Pismem z dnia 14 grudnia 2009 r. władze francuskie poprosiły o dodatkowy termin na udzielenie odpowiedzi do dnia 22 stycznia 2010 r., który Komisja przyznała pismem z dnia 18 grudnia 2009 r. Pismem z dnia 13 stycznia 2010 r. władze francuskie przedstawiły wreszcie wymagane informacje.
- (12) Dnia 20 maja 2010 r. służby Komisji zorganizowały w Brukseli spotkanie w celu omówienia z władzami francuskimi konsekwencji decyzji przyjętej przez Komisję dnia 26 stycznia 2010 r. w sprawie pomocy państwa C 56/07 (ex E 15/05) przyznanej na rzecz przedsiębiorstwa La Poste⁽⁸⁾ (zwanej dalej „decyzją C 56/2007”) dla niniejszej sprawy. W związku z faktem, że przedsiębiorstwo La Poste jako podmiot prawa publicznego posiadało, do tamtej pory, status, który można uznać za tożsamy ze statusem zakładu publicznego o charakterze przemysłowo-handlowym⁽⁹⁾, sprawa dotycząca tego

⁽⁵⁾ Decyzja Komisji 2009/157/WE z dnia 16 lipca 2008 r. w sprawie środka pomocy wdrożonego przez Francję na rzecz grupy IFP (C 51/05 (ex NN 84/05)) (Dz.U. L 53 z 26.2.2009, s. 13).

⁽⁶⁾ Decyzja Komisji z dnia 16 lipca 2008 r. w sprawie pomocy państwa C 35/08 ((ex NN 11/08) – Nieograniczona gwarancja państwowa na rzecz przedsiębiorstwa IFP – Zaproszenie do zgłaszania uwag zgodnie z art. 108 ust. 2 Traktatu TFUE (Dz.U. C 259 z 11.10.2008, s. 12).

⁽⁷⁾ Dz.U. L 83 z 27.3.1999, s. 1.

⁽⁸⁾ Dz.U. L 274 z 19.10.2010, s. 1.

⁽⁹⁾ W tej kwestii zob. w szczególności motyw 19 ww. decyzji C 56/2007. Przed przekształceniem w spółkę akcyjną w 2010 r. status EPIC przedsiębiorstwa La Poste wynikał z orzecznictwa, ponieważ Cour de Cassation w wyroku z dnia 18 stycznia 2001 r. (druga izba cywilna) podtrzymał zasadę, zgodnie z którą przedsiębiorstwo La Poste jest tożsame z EPIC; wyrok potwierdził zasadę wynikającą z wyroku Cour d'Appel z Douai z dnia 22 października 1998 r. Ponadto w sprawozdaniu dla francuskiego Senatu z 2003 r. Komisja ds. Gospodarczych podkreśliła, że: „Każdy wie, że spółka dominująca La Poste posiada, od reformy z 1990 r., status, który można uznać za tożsamy ze statusem przedsiębiorstwa publicznego o charakterze przemysłowo-handlowym”.

przedsiębiorstwa (zwana dalej „sprawą La Poste” lub „sprawą pocztową”) przedstawiała wiele podobieństw do przedmiotowego środka pomocy, tak że władze francuskie wysunęły te same argumenty *mutatis mutandis* w uwagach dotyczących każdej z dwóch spraw. Dnia 4 czerwca 2010 r. pocztą elektroniczną skierowano do Francji listę dodatkowych pytań, ponieważ służby Komisji chciały uzyskać pisemne wyjaśnienie władz francuskich dotyczące różnych punktów poruszonych podczas wspomnianego spotkania. Dnia 16 lipca 2010 r. władze francuskie przekazały wymagane informacje.

- (13) Pismem z dnia 29 września 2010 r. Komisja zwróciła się do władz francuskich o przekazanie dodatkowych informacji, prosząc o udzielenie odpowiedzi w terminie dwudziestu dni. Pismem z dnia 7 października 2010 r. władze francuskie wniosły o dodatkowy termin na udzielenie odpowiedzi do dnia 26 listopada 2010 r., który Komisja przyznała pismem z dnia 8 października 2010 r. Pismem z dnia 26 listopada 2010 r. władze francuskie przedstawiły wreszcie wymagane informacje.

2 GRUPA IFP

- (14) Jak wskazała Komisja w decyzji o wszczęciu postępowania i we wspomnianej wyżej decyzji C 51/2005⁽¹⁰⁾, przedsiębiorstwo publiczne IFP wypełnia zadania w trzech dziedzinach:

- w zakresie badań i rozwoju w dziedzinie poszukiwania złóż ropoosnych i gazowych, w zakresie technologii rafinacji oraz petrochemii,
- w dziedzinie kształcenia inżynierów i techników, oraz
- w dziedzinie dostarczania informacji i dokumentacji z wymienionych sektorów.

Umowa zadaniowa zawarta z państwem określa kierunki jego działania na okresy pięcioletnie.

- (15) Ponadto przedsiębiorstwo publiczne IFP posiada bezpośrednią lub pośrednią kontrolę nad spółkami handlowymi, z którymi zawarło umowy badawcze i licencyjne na wyłączność. Na podstawie szeregu zgodnych elementów, których szczegóły przypomniano w motywie 137, Komisja uznała we wspomnianej wyżej decyzji C 51/2005, że całość, którą tworzą spółki akcyjne Axens, Beicip-Franlab i Prosernat oraz ich spółka dominująca, przedsiębiorstwo publiczne IFP, stanowi grupę gospodarczą (zwaną dalej „grupą IFP”) w rozumieniu prawa konkurencji.
- (16) Spółka Axens działa na rynku katalizatorów i technologii dla przemysłu rafineryjnego i petrochemicznego i w 2006 r., kiedy zmieniano status spółki dominującej,

osiągnęła skonsolidowane obroty w wysokości 308,45 mln EUR. Przedsiębiorstwo publiczne IFP i spółkę Axens wiąza ramowa umowa licencyjna na wyłączność i umowa na wyłączność na licencje na produkty, jak również porozumienie o badaniach przemysłowych⁽¹¹⁾. W zamian za wspomniane umowy spółka zależna przekazuje na rzecz IFP z jednej strony opłaty z tytułu umów licencyjnych, a z drugiej strony wynagrodzenie [...] (*) za dostęp do potencjału badawczego przedsiębiorstwa publicznego IFP.

- (17) Spółka Beicip-Franlab specjalizuje się w wydawaniu i rozpowszechnianiu oprogramowania komputerowego używanego w dziedzinie poszukiwania złóż oraz w realizacji badań i doradztwie. W 2006 r. jej obroty wynosiły 42 mln EUR. Porozumienie na wyłączność dotyczące opracowania, obrotu i wykorzystania, podpisane w 2003 r. na okres 10 lat stwierdza, że [IFP proponuje przedsiębiorstwu Beicip-Franlab wyniki swoich badań] (**) w zakresie algorytmów, modeli i metodyki [opracowanych przez] (**) przedsiębiorstwo publiczne IFP w dziedzinie „Działalność poszukiwawcza – złoża” oraz że Beicip-Franlab może zwrócić się do IFP o opracowanie produktów na tej podstawie. Beicip-Franlab pokrywa całość kosztów opracowania produktów poniesionych przez przedsiębiorstwo publiczne IFP. Ponadto Beicip-Franlab opłaca różne dodatkowe wynagrodzenia [...] (*) przeznaczone na pokrycie konserwacji i praw do wykorzystania. W 2005 r. podpisano aneks do porozumienia, który zmienia tryb wynagradzania przez Beicip-Franlab przy zachowaniu zasady całkowitego pokrycia kosztów opracowania.

(11) Chodzi o:

- a) ramową umowę licencyjną na wyłączność na okres 10 lat, zgodnie z którą spółka zależna może korzystać z obecnej i przyszłej własności intelektualnej przedsiębiorstwa publicznego IFP głównie dotyczącej procesów w swojej dziedzinie działalności w celu świadczenia usług inżynierskich klientom w związku z tymi procesami i przekazywania im praw do wykorzystywania powiązanych technologii w formie podkoncesji na licencji patentowej;
- b) umowę na wyłączność na licencje na produkty na okres 10 lat, zgodnie z którą spółka zależna może korzystać z obecnej i przyszłej technologii przedsiębiorstwa publicznego IFP w swojej dziedzinie działalności w celu produkcji i sprzedaży swoim klientom katalizatorów, adsorbentów, ekstrahentów, wyposażenia, innych produktów i programów komputerowych opracowanych przez przedsiębiorstwo publiczne IFP i
- c) porozumienie o badaniach przemysłowych na okres 10 lat, zgodnie z którym [IFP proponuje swojej spółce zależnej wyniki badań naukowych w dziedzinie rafinacji i petrochemii, aby spółka mogła, jeżeli sobie tego życzy, prowadzić badania w ramach wspólnego projektu z IFP, a następnie wykorzystywać te wyniki.] (**) W przeciwnym wypadku, przedsiębiorstwo publiczne IFP może zaproponować swoje wyniki innym przedsiębiorstwom. Każdy partner ponosi koszty swojego udziału w projekcie, a na zakończenie projektu przedsiębiorstwo publiczne IFP posiada prawa własności do produktów i procesów, podczas gdy jego spółka zależna posiada prawa własności dotyczące poszczególnych etapów przemysłowego wdrażania produktów i procesów.

(*) Niektóre fragmenty tekstu pominięto w celu zagwarantowania, że nie zostanie ujawniona żadna informacja poufna. Fragmenty te wyróżniono wielokropkami, po których znajduje się gwiazdka.

(**) Niektóre fragmenty tekstu zastąpiono w celu zagwarantowania, że nie zostanie ujawniona żadna informacja poufna. Stanowią one omówienie informacji utajnionych, aby zapewnić zrozumienie i spójność decyzji. Te fragmenty tekstu ujęto w nawias kwadratowy, po którym znajdują się dwie gwiazdki.

⁽¹⁰⁾ Zob. odpowiednio części 2.1 („Grupa IFP”) we wspomnianych wyżej: decyzji o wszczęciu postępowania i decyzji C 51/2005.

- (18) Prosernat wykonuje badania i świadczy usługi oraz dostarcza zestawy wyposażenia w dziedzinie przetwarzania gazu i odzyskiwania siarki. W 2006 r. jego obroty wyniosły 49,9 mln EUR. Dnia 18 sierpnia 2003 r. pomiędzy przedsiębiorstwem publicznym IFP i Prosernat podpisano z mocą wsteczną od dnia 1 stycznia 2002 r. na okres 10 lat: ramową umowę licencyjną i porozumienie o badaniach przemysłowych, zgodnie z którymi Prosernat dysponuje wyłączną koncesją licencyjną na patenty przedsiębiorstwa publicznego IFP, a [IFP proponuje Prosernat wyniki swoich] (**) badań przeprowadzonych [...] (*) w dziedzinie technologii przetwarzania gazu i odzyskiwania siarki. Prosernat przekazuje na rzecz spółki dominującej opłatę od obrotów rocznych jako wynagrodzenie za licencję na procesy, jak również określaną indywidualnie w każdym przypadku opłatę z tytułu wyposażenia. Wynagrodzenie przedsiębiorstwa publicznego IFP za dostęp spółki Prosernat do wyników prac badawczych wynosi [...] (*) % obrotów rocznych ogółem zrealizowanych przez Prosernat.
- (19) Zgodnie z art. 6 wspomnianej wyżej decyzji C 51/2005 w 2009 r. ⁽¹²⁾ w umowach na wyłączność, które regulują wynagrodzenia przedsiębiorstwa publicznego IFP od spółek zależnych Axens i Prosernat, zawarto klauzulę, która zapewni przekazywanie do spółki dominującej minimalnego nieryczałtowego wynagrodzenia pokrywającego co najmniej 25 % kosztów studiów wykonalności mających charakter przygotowawczy w odniesieniu do prac z zakresu badań przemysłowych, 50 % kosztów badań przemysłowych i, w odpowiednich przypadkach, 75 % kosztów przedkonkurencyjnej działalności rozwojowej w rozumieniu wspólnotowych zasad ramowych dotyczących pomocy państwa na rzecz badań i rozwoju z dnia 17 lutego 1996 r. ⁽¹³⁾ (zwanych dalej „zasadami ramowymi dotyczącymi badań i rozwoju z 1996 r.”), prowadzonej przez przedsiębiorstwo publiczne IFP w obszarach działalności spółek zależnych ⁽¹⁴⁾.
- (20) Zgodnie z decyzją o wszczęciu postępowania wyjaśniającego, którego przedmiotem jest rozpatrywany środek, konieczne wydaje się uwzględnienie ewentualnego wpływu gwarancji państwowej wynikającej ze statusu EPIC przedsiębiorstwa publicznego IFP na ogół

podmiotów grupy IFP (w tym przedsiębiorstwo publiczne IFP i jego trzy spółki zależne prawa prywatnego) ⁽¹⁵⁾.

3 OPIS ŚRODKA

- (21) Do 2006 r. przedsiębiorstwo publiczne IFP było osobą prawną prawa prywatnego, przedsiębiorstwem branżowym w rozumieniu ustawy nr 43-612 z dnia 17 listopada 1943 r. w sprawie zarządzania interesami branżowymi, kontrolowanym pod względem ekonomicznym i finansowym przez rząd francuski.
- (22) W art. 95 ustawy programowej nr 2005-781 z dnia 13 lipca 2005 r. ustanawiającej kierunki polityki energetycznej ustanowiono zasadę przekształcenia IFP w EPIC. Przekształcenie stało się skuteczne od publikacji dekretu nr 2006-797 z dnia 6 lipca 2006 r. ustanawiającego status przedsiębiorstwa publicznego IFP w Dzienniku Urzędowym Republiki Francuskiej.
- (23) Jako EPIC przedsiębiorstwo publiczne IFP stało się z dniem zmiany statusu osobą prawną prawa publicznego ⁽¹⁶⁾.
- (24) Skutki prawne uznania za EPIC wyjaśniono szczegółowo w części 2 („Opis środka”) wspomnianej wyżej decyzji C 56/2007, jak również w części 3.2.1 („Konsekwencje prawne statusu EPIC IFP”) decyzji o wszczęciu postępowania, do których Komisja odsyła *mutatis mutandis*.

4 PRZYCZYNY WSZCZĘCIA FORMALNEGO POSTĘPOWANIA WYJAŚNIAJĄCEGO

- (25) W decyzji o wszczęciu postępowania Komisja najpierw uznała, że środek budzi wątpliwości ze względu na fakt, że nieproporcjonalny system prawa powszechnego wprowadzony na rzecz EPIC w zakresie upadłości przypomina mechanizm nieograniczonej gwarancji ze strony państwa z wykorzystaniem zasobów publicznych:
- postępowania upadłościowe i likwidacyjne nie mają zastosowania do EPIC jako podmiotów prawa publicznego, co wynika z ogólnej zasady niemożności dokonania zajęcia egzekucyjnego majątku podmiotów prawa publicznego, potwierdzonej we francuskim orzecznictwie od XIX w., w szczególności przez Cour de Cassation ⁽¹⁷⁾. W celu uzyskania bardziej szczegółowych informacji Komisja odsyła do części 3.2.1.1 decyzji o wszczęciu postępowania, do motywów 38–40 ⁽¹⁸⁾;

⁽¹²⁾ Pismem z dnia 18 czerwca 2009 r. władze francuskie przekazały Komisji kopię załączników do umów pomiędzy przedsiębiorstwem publicznym IFP i jego spółkami zależnymi Axens i Prosernat zgodnie z art. 6 wspomnianej wyżej decyzji C 51/2005. Jeżeli chodzi o Axens, [...] (*) przedsiębiorstwo publiczne IFP i [...] (*) Axens podpisały załącznik [...] (*) [w] (**) 2009 r. Jeżeli chodzi o Prosernat, [...] (*) przedsiębiorstwo publiczne IFP i [...] (*) Axens podpisały załącznik [...] (*) [w] (**) 2009 r.

⁽¹³⁾ Komunikat Komisji – Wspólnotowe zasady ramowe dotyczące pomocy państwa na rzecz badań i rozwoju (Dz.U. C 45 z 17.2.1996, s. 5).

⁽¹⁴⁾ Te minimalne wynagrodzenia rzeczywiście ograniczają pomoc dla każdej spółki zależnej maksymalnie do 75 % kosztów studiów wykonalności poprzedzających prace badawczo-przemysłowe, 50 % kosztów badań przemysłowych i 25 % kosztów przedkonkurencyjnej działalności rozwojowej.

⁽¹⁵⁾ Z motywu 18 decyzji o wszczęciu postępowania wynika, że Komisja ma zamiar zbadać skutki przekształcenia IFP w EPIC dla przedsiębiorstwa publicznego IFP i jego spółek zależnych jako jednego podmiotu gospodarczego na rynku. W motywie 36 decyzji o wszczęciu postępowania wyjaśniono, że ten jeden podmiot uważany jest za ewentualnego beneficjenta nieograniczonej gwarancji ze strony państwa.

⁽¹⁶⁾ We Francji, poza samymi władzami publicznymi, czyli państwem i samorządami, istnieją dwie podstawowe kategorie osób prawnych prawa publicznego: przedsiębiorstwa publiczne i ugrupowania interesu publicznego ustanowione ustawą z dnia 15 lipca 1982 r. Wśród „przedsiębiorstw publicznych” można co do zasady wyróżnić przedsiębiorstwa publiczne o charakterze administracyjnym (EPA), które wykonują tradycyjne zadania administracji, oraz przedsiębiorstwa publiczne o charakterze przemysłowo-handlowym (EPIC), które prowadzą działalność o charakterze gospodarczym.

⁽¹⁷⁾ Zob. w szczególności wyrok z dnia 21 grudnia 1987 r. (pierwsza izba cywilna).

⁽¹⁸⁾ Te same argumenty rozwinięto bardziej szczegółowo w części 2.1 wspomnianej wyżej decyzji C 56/2007, motywów 20–22.

- ustawa z dnia 16 lipca 1980 r. i jej akty wykonawcze mają natomiast zastosowanie do EPIC. Wskazują one wyraźnie państwo jako właściwy organ odzyskiwania długów przedsiębiorstw publicznych, nadają mu znaczne uprawnienia, takie jak polecenie zapłaty z urzędu i stworzenie wystarczających zasobów, a także organizują zasadę ostatecznej odpowiedzialności państwa za długi osób prawnych prawa publicznego. W celu uzyskania bardziej szczegółowych informacji Komisja odsyła do części 3.2.1.2 decyzji o wszczęciu postępowania, do motywów 41–45 ⁽¹⁹⁾;
- w razie rozwiązania EPIC stosuje się na ogół zasadę przeniesienia długów na państwo lub inny podmiot publiczny ⁽²⁰⁾, w taki sposób, że każdy wierzyciel EPIC ma pewność, że nigdy nie straci wierzytelności, którą posiada wobec przedsiębiorstwa publicznego. W celu uzyskania bardziej szczegółowych informacji Komisja odsyła do części 3.2.1.3 decyzji o wszczęciu postępowania, do motywów 46–51 ⁽²¹⁾;
- EPIC mogłyby dysponować uprzywilejowanym dostępem do zasobów Skarbu Państwa przeznaczonych na zaliczki. W celu uzyskania bardziej szczegółowych informacji Komisja odsyła do części 3.2.1.4 decyzji o wszczęciu postępowania, do motywu 52 ⁽²²⁾.
- (26) Ponadto jak wyjaśniono w motywach 65–74 decyzji o wszczęciu postępowania, do których Komisja odsyła w celu uzyskania bardziej szczegółowych informacji, wyjaśnienia przepisów ustawowych i wykonawczych zaproponowane przez władze francuskie nie wydały się wystarczające w celu rozwiania *a priori* przedmiotowych wątpliwości.
- (27) Komisja wskazała następnie, że nie można wykluczyć faktu, że z sytuacji tej wynika selektywna korzyść gospodarcza, głównie w związku z korzystniejszymi warunkami finansowania, nawet jeżeli przedsiębiorstwo publiczne IFP i jego spółki zależne nie są przedmiotem procesu ratingu kredytowego zewnętrznej agencji ratingowej. Grupa IFP mogłaby również uzyskiwać korzyści w relacjach z klientami i dostawcami w zakresie, w jakim dostawcy sądzą, że korzystają z gwarancji państwowej
- w stosunku do ich wierzytelności. Nie można zatem było wykluczyć na etapie wstępnego badania, że w przypadku dostawy lub zakupu towarów lub usług wiążących się z wierzytelnością, zainteresowani dostawcy lub klienci przyznają przedsiębiorstwu publicznemu IFP lepsze warunki niż warunki, które przyznałoby przedsiębiorstwu niekorzystającemu z gwarancji państwowej.
- (28) Ponadto, na podstawie informacji dostępnych w wyniku wstępnej oceny, Komisja uznała, że nieograniczony charakter gwarancji, w szczególności w kwestii jej długości, wysokości i zakresu, bardzo utrudniał obliczanie rynkowej wysokości składki, którą przedsiębiorstwo publiczne IFP powinno zapłacić państwu, aby uzyskać taką ochronę.
- (29) Komisja wskazała wreszcie, że ma wątpliwości co do zgodności pomocy państwa z rynkiem wewnętrznym, ponieważ na pierwszy rzut oka nie wydaje się, aby przeznaczano ją na ułatwianie rozwoju niektórych działań gospodarczych lub niektórych regionów gospodarczych.

5 UWAGI I PROPOZYCJE WŁADZ FRANCUSKICH

5.1 POCZĄTKOWE UWAGI WŁADZ FRANCUSKICH

- (30) W następstwie wspomnianej wyżej decyzji o wszczęciu postępowania władze francuskie przedstawiły Komisji swoje uwagi i propozycje pismem z dnia 14 października 2008 r. Wspomniane pismo uzupełnia uwagi i propozycje przedstawione w poprzednich pismach władz francuskich ⁽²³⁾, podsumowane w decyzji o wszczęciu postępowania.
- (31) W uwagach z dnia 14 października 2008 r. władze francuskie przypomniały na wstępie, że postępowanie wobec grupy IFP wszczęto równolegle ze wspomnianą wyżej sprawą pocztową, a zatem wskazały, że powtarzają *mutatis mutandis* te same argumenty, które rozwinęły w trakcie rozpatrywania tej sprawy ⁽²⁴⁾. Pomimo tych podobieństw władze francuskie przypomniały jednak specyfikę przedsiębiorstwa publicznego IFP: chodzi o organizację badawczą, której powierzono trzy zadania leżące w interesie ogólnym (badania, kształcenie i dokumentację), której działalność nie jest, w znacznej większości, działalnością gospodarczą, co ma uzasadniać finansowanie publiczne, które mu przyznano. Ponadto wyjaśniły powody zmiany jego statusu na EPIC: uzyskanie spójności pomiędzy charakterem działań i sposobem finansowania IFP z jednej strony, a jego statusem prawnym z drugiej strony ma uzasadniać zmianę statusu, aby zbliżyć IFP do sfery publicznej, przy rezygnacji z formy przedsiębiorstwa branżowego prawa prywatnego.

⁽¹⁹⁾ Zob. również część 2.2 wspomnianej wyżej decyzji C 56/2007, motyw 23-30.

⁽²⁰⁾ Zgodnie z art. 21 dekretu z dnia 6 lipca 2006 r. „w kwestii zarządzania finansowego i księgowego przedsiębiorstwo publiczne IFP podlega przepisom mającym zastosowanie do przedsiębiorstw przemysłowych i handlowych”. Nawet jeżeli przedsiębiorstwo publiczne IFP nie posiada urzędowego księgowego, niektóre informacje wskazują, że również zobowiązania EPIC nieposiadających urzędowego księgowego, w razie ich zamknięcia, przeszłyby na państwo lub inne przedsiębiorstwo publiczne. Komisja odsyła do przykładów przedsiębiorstw Charbonnages de France i ERAP wspomnianych w motywach 49 i 50 decyzji o wszczęciu postępowania, które wykazują, że w przypadku rozwiązania EPIC, nawet nieposiadającego urzędowego księgowego, hipoteza przekazania praw i zobowiązań innemu podmiotowi publicznemu lub państwu jest nie tylko możliwa, ale jasno przewidziana przez rynek.

⁽²¹⁾ Zob. również część 2.3 wspomnianej wyżej decyzji C 56/2007, motyw 31–36.

⁽²²⁾ Zob. również część 2.4 wspomnianej wyżej decyzji C 56/2007, motyw 37.

⁽²³⁾ Por. w szczególności pisma władz francuskich z dnia 18 lipca 2006 r., z dnia 30 stycznia 2008 r. i z dnia 26 czerwca 2008 r.

⁽²⁴⁾ Komisja podkreśla, że argumenty te przedstawiono już w części 3 („Uwagi i propozycje władz francuskich”) wspomnianej wyżej decyzji C 56/2007. W trosce o uproszczenie prezentacji Komisja będzie więc do niej odsyłała tak często jak to możliwe.

- (32) Władze francuskie zakwestionowały istnienie pomocy państwa w związku z faktem, że według nich nie spełniono dwóch warunków określonych w art. 107 ust. 1 TFUE, ponieważ przedmiotowy mechanizm nie wiązał się z jakimkolwiek przekazaniem zasobów państwowych (5.1.1) ani nie przyznawał żadnej korzyści przedsiębiorstwu publicznemu IFP (5.1.2).

5.1.1 BRAK GWARANCJI, KTÓRĄ MOŻNA PRZYPIŚĆ PAŃSTWU I KTÓRĄ WIĄŻE SIĘ Z PRZEKAZANIEM ZASOBÓW PAŃSTWOWYCH

- (33) Według władz francuskich z jednej strony przedsiębiorstwa publiczne nie korzystają z automatycznej gwarancji w związku ze swoim statusem (A), z drugiej strony rozumowanie Komisji zawarte w decyzji o wszczęciu postępowania jest błędne (B).

A. Brak nieograniczonej gwarancji ze strony państwa

- (34) Jak wyjaśniono w motywach 41–45 wspomnianej wyżej decyzji C 56/2007, do których Komisja odsyła *mutatis mutandis*, władze francuskie przedstawiają pięć środków na poparcie swojej argumentacji.
- (35) Po pierwsze, żaden akt prawny ani decyzja nie wprowadza reguły, zgodnie z którą państwo miałyby gwarantować co do zasady bezterminowo długi EPIC.
- (36) Po drugie, Rada Stanu wypowiedziała się w swoim orzecznictwie w kwestii braku gwarancji, w szczególności w wyroku dotyczącym *Société de l'hôtel d'Albe* ⁽²⁵⁾, jak również w obydwu decyzjach wydanych w sprawie *Campoloro* ⁽²⁶⁾.
- (37) Po trzecie, ustawa organiczna z dnia 1 sierpnia 2001 r. dotycząca ustaw budżetowych (LOLF) przewiduje, że gwarancję można utworzyć jedynie przepisem ustaw budżetowych ⁽²⁷⁾, co Rada Stanu wyraźnie potwierdziła w sprawozdaniu rocznym za 2006 r. ⁽²⁸⁾. W związku z tym, według eksperta władz francuskich we wspomnianej wyżej sprawie pocztowej ⁽²⁹⁾, od pełnego wejścia w życie LOLF dnia 1 stycznia 2005 r. nie można było zgodnie z prawem udzielić żadnej nieujawnionej gwarancji. Długi zaciągnięte od dnia 1 stycznia 2005 r. nie są objęte nieujawnioną gwarancją. Jeżeli chodzi o długi zaciągnięte przed dniem 1 stycznia 2005 r. ekspert uważa, że wobec braku spornej decyzji nie można określić, czy możliwe jest odrzucenie bezskuteczności nieujawnionych gwarancji udzielonych do dnia

1 stycznia 2005 r., na których przyznanie nie zezwala wyraźnie ustawa budżetowa, w oparciu o konieczność przestrzegania chronionych konstytucyjnie praw wierzycieli.

- (38) Po czwarte, Francja uważa, że gdyby EPIC korzystały z gwarancji państwowej, zmiana ich statusu wymagałaby wprowadzenia środków ochrony praw wierzycieli. W związku z faktem, że takiego mechanizmu nigdy jednak nie wprowadzono ⁽³⁰⁾, władze francuskie wnioskuje z tego, że *a contrario* EPIC nie korzystają z żadnej gwarancji państwowej.
- (39) Po piąte, władze francuskie przytaczają artykuł ⁽³¹⁾ p. Labetoulle'a, byłego przewodniczącego wydziału spraw spornych Rady Stanu, według którego „w prawie nie występuje automatyczność w przyznawaniu, korzystaniu i zakresie przedmiotowej gwarancji [gwarancji państwowej, która miałaby na mocy prawa zastosowanie do publicznych przedsiębiorstw państwowych]”.

B. Błędne rozumowanie Komisji ⁽³²⁾

- (40) Władze francuskie uważają, że, jeżeli chodzi o EPIC, zwrot wierzytelności indywidualnych nie jest zagwarantowany (a), podobnie jak utrzymanie istnienia przedsiębiorstwa publicznego lub jego zobowiązań (b).

a) Brak gwarancji zwrotu wierzytelności indywidualnych

- (41) Jak wyjaśniono w motywach 46–49 wspomnianej wyżej decyzji C 56/2007, do których Komisja odsyła *mutatis mutandis*, władze francuskie uważają, że ustawa z dnia 16 lipca 1980 r. nie może stanowić podstawy gwarancji: na podstawie prac przygotowawczych do ustawy, interpretacji orzecznictwa w sprawie *Campoloro* z dnia 10 listopada 1999 r. ⁽³³⁾ i 18 listopada 2005 r. ⁽³⁴⁾ oraz komentarze prawne ⁽³⁵⁾, Francja wskazuje, że według niej ustawa z dnia 16 lipca 1980 r. nie przewiduje obowiązku wykorzystania przez państwo własnych środków: wyrażenie „stanowi odpowiedź na to zapotrzebowanie” zawarte w art. 1 udziela tylko państwu uprawnienie do „przejęcia zobowiązań” organu wykonawczego

⁽²⁵⁾ Decyzja Rady Stanu, dnia 1 kwietnia 1938 r., sprawa *Société de l'hôtel d'Albe*, zbiór wyroków s. 341.

⁽²⁶⁾ Wyroki Rady Stanu w sprawie *Campoloro* (dnia 10 listopada 1999 r. i 18 listopada 2005 r.). Zob. motyw 59 decyzji o wszczęciu postępowania.

⁽²⁷⁾ Por. uwagi władz francuskich przekazane dnia 23 stycznia 2008 r. i dnia 27 października 2009 r. w ramach sprawy pocztowej, do których władze francuskie odesłały *mutatis mutandis* w przypadku niniejszego postępowania dotyczącego przedsiębiorstwa publicznego IFP.

⁽²⁸⁾ Por. sprawozdanie Rady Stanu za rok 2006, s. 69.

⁽²⁹⁾ Por. uwagi władz francuskich przekazane dnia 27 października 2009 r. w ramach decyzji C 56/2007.

⁽³⁰⁾ Władze francuskie podkreślają, że z kolei ujawniona gwarancja musiała zostać przyznana podczas przekształcania w 1991 r. administracji ds. poczty i telekomunikacji w niezależną osobę prawną, a nie byłoby to konieczne, gdyby przedsiębiorstwo La Poste, jako przedsiębiorstwo tożsame z EPIC, skorzystało ustawowo z gwarancji państwa. Podobnie, ujawnione gwarancje przyznano ERAP i Francuskiej Agencji Rozwoju, które posiadają status EPIC.

⁽³¹⁾ *La responsabilité des AAI dotées de la personnalité morale: coup d'arrêt à l'idée de „garantie de l'État”*; D. Labetoulle; RJEP/CJEG nr 635, październik 2006 r.

⁽³²⁾ Por. uwagi władz francuskich z dnia 23 stycznia 2008 r. w ramach sprawy pocztowej.

⁽³³⁾ Rada Stanu, dnia 10 listopada 1999 r., sprawa *Société de gestion du port de Campoloro*, zbiór wyroków s. 3409.

⁽³⁴⁾ Rada Stanu, dnia 18 listopada 2005 r., sprawa *Société de gestion du port de Campoloro*.

⁽³⁵⁾ P. Bon, *Le Préfet face à l'inexécution par une collectivité territoriale d'un jugement la condamnant pécuniairement*, RFDA, marzec-kwiecień 2006 r., s. 341. C. Landais i F. Lenica, *Le pouvoir de substitution du préfet en cas d'inexécution de la chose jugée par les collectivités territoriales*, AJDA, dnia 23 stycznia 2006 r., s. 137.

osoby, której zobowiązania przejmuję, przy czym „zasadą jest, że przejmujący zobowiązania dysponuje takimi samymi kompetencjami co podmiot, którego zobowiązania są przejmowane”. W ramach takiego przejęcia zobowiązań państwo mogłoby zatem jedynie wykonywać uprawnienia leżące w kompetencji tego organu wykonawczego, które nie obejmują możliwości dysponowania budżetem państwa, natomiast przyznanie specjalnej dotacji znajduje się „poza wykonywaniem uprawnienia do przejęcia zobowiązań”.

- (42) Ponadto, jak wskazano w motywach 50–53 wspomnianej wyżej decyzji C 56/2007, do których Komisja odsyła *mutatis mutandis*, władze francuskie twierdzą, że nie można powołać się na odpowiedzialność państwa na zasadzie ryzyka umotywowaną jedynie niedoborem aktywów. Według władz francuskich każda gwarancja oznacza dla gwaranta przyjęcie na siebie zobowiązań podmiotu, za którego poręczył. W sytuacji przyjęcia na siebie winy, a w przypadku odpowiedzialności na zasadzie ryzyka – konsekwencji właściwego działania, nie można mówić o gwarancji. Według Francji w żadnym przypadku nie można uznać odpowiedzialności po stronie państwa jedynie ze względu na fakt, że prefekt lub organ nadzorczy nie mógł podjąć żadnego działania umożliwiającego spłatę wierzytelności z uwagi na sytuację finansową i majątkową przedsiębiorstwa publicznego. Należy odsunąć przewinienie, ponieważ powstrzymanie się prefekta lub organu nadzorczego nie może być samo w sobie zawinione. Władze francuskie uznają jednak, że przedstawiciel państwa stosujący procedurę ustanowioną ustawą z dnia 16 lipca 1980 r. winien kierować się wymogiem utrzymania ciągłości świadczenia usług publicznych, ale uważają, że nawet gdyby sąd nakazał wypłacenie wierzycielowi rekompensaty, taka rekompensata spowodowałaby objęcie wierzyciela prawem powszechnym, ponieważ w ostatnim przypadku przedmiotowe dobro zostałoby zbyt, a ogół wierzycieli otrzymałby odpowiednią kwotę. Wierzyciel nie uzyskałby z tego tytułu żadnej korzyści.

b) Brak gwarancji utrzymania istnienia przedsiębiorstwa publicznego IFP lub jego zobowiązań

- (43) Jak sprecyzowano w motywach 54–56 wspomnianej wyżej decyzji C 56/2007, do których Komisja odsyła *mutatis mutandis*, władze francuskie uważają, że brak zastosowania do osób prawnych prawa powszechnego dotyczącego postępowania naprawczego lub likwidacyjnego nie wyklucza możliwości upadłości EPIC lub postawienia go w stan upadłości. Kwestionują analizę Komisji opartą na obwieszczeniu w sprawie pomocy państwowej w formie gwarancji⁽³⁶⁾ (zwanym dalej „obwieszczeniem w sprawie gwarancji”) i uważają, że w przedmiotowym przypadku Komisja nie wykazała jednak istnienia „bardziej korzystnych warunków finansowania”, które

wynikają z wykluczenia ryzyka upadłości i nie ustaliła jednak niemożności upadłości przedsiębiorstwa publicznego IFP ani wszczęcia postępowania upadłościowego w zakresie, w jakim ustawa z 1985 r. jest jedynie ustawą proceduralną i w jakim okoliczność, że zakres jej stosowania nie obejmuje EPIC nie oznacza niemożności zastosowania wobec niego postępowania naprawczego, likwidacyjnego lub „upadłościowego” *ad hoc*.

- (44) Ponadto, jak wyjaśniono w motywach 57–67 wspomnianej wyżej decyzji C 56/2007, do których Komisja odsyła *mutatis mutandis*, władze francuskie twierdzą, że zastosowanie „procedury” ustanowionej ustawą z dnia 16 lipca 1980 r. zamiast procedury zbiorowej prawa powszechnego nie przyznaje wierzycielowi korzyści. Kwestionują konieczność przestrzegania kryteriów jawności⁽³⁷⁾ i równoważności⁽³⁸⁾, ustanowionych przez Komisję w motywie 81 decyzji o wszczęciu postępowania w celu dokonania oceny, czy stosowanie szczególnej procedury w przypadku niewypłacalności przyznaje korzyść podmiotowi, który jej podlega w porównaniu z przedsiębiorstwami podlegającymi prawu handlowemu⁽³⁹⁾, ale wybierają te same kryteria w celu dokonania analizy postępowania ustanowionego na mocy ustawy z dnia 16 lipca 1980 r. Uznają, że jeżeli chodzi o kryterium jawności agencje ratingowe poprawnie wskazują na procedurę ustanowioną ustawą z dnia 16 lipca 1980 r. jako mającą zastosowanie w przypadku niewypłacalności EPIC, natomiast w odniesieniu do kryterium równoważności rozróżniają przypadek, w którym ma zastosowanie wymóg utrzymania ciągłości świadczenia usług publicznych od przypadku, w którym omawiany wymóg nie ma zastosowania, zauważając jednocześnie, że sytuacja finansowa przedsiębiorstwa publicznego IFP i jego spółek zależnych czyni nieprawdopodobną sytuację niedoboru aktywów grupy IFP, której środki i inwestycje (150,3 mln EUR) równały się na koniec 2007 r. około pięciokrotności kwoty pożyczek i zobowiązań finansowych (25,2 mln EUR):

- a) zakładając, że nie ma zastosowania żaden wymóg związany ze świadczeniem usług publicznych, w przypadku niedoboru aktywów przedsiębiorstwa publicznego, zastosowanie procedury ustanowionej ustawą z dnia 16 lipca 1980 r. nie stawałoby wierzycieli w korzystniejszej sytuacji niż w przypadku zastosowania procedury prawa powszechnego: odzyskaliby

⁽³⁶⁾ Obwieszczenie Komisji w sprawie zastosowania art. 87 i 88 Traktatu WE do pomocy państwowej w formie gwarancji, Dz.U. C 71 z 11.3.2000, s. 14.

⁽³⁷⁾ Procedura stosowana w przypadku niewypłacalności przedsiębiorstwa publicznego IFP powinna zostać określona i podana do publicznej wiadomości.

⁽³⁸⁾ Procedura ta powinna być procedurą prawa prywatnego lub procedurą dającą wierzycielom przedsiębiorstwa publicznego IFP prawa, które nie są większe od praw, które mieliby przy zastosowaniu prawa handlowego.

⁽³⁹⁾ Według władz francuskich przestrzeganie tych kryteriów wystarczy, aby wykluczyć istnienie wszelkiej korzyści, ale nie jest konieczne. W szczególności uznanie, że domniemane wątpliwości co do procedury mającej zastosowanie w przypadku niewypłacalności mogą się przełożyć na lepsze warunki finansowania byłoby sprzeczne z intuicją.

tę samą kwotę co wierzyciele podmiotu podlegającego prawu handlowemu, mianowicie kwotę pochodzącą ze spieniężenia aktywów i nie będą mieli żadnego środka prawnego po zakończeniu procedury⁽⁴⁰⁾, ponieważ nie można, według Francji, uznać odpowiedzialności państwa na samej podstawie niedoboru aktywów. Różne są tylko dwa aspekty:

— brak wspólnego ujęcia wierzycieli: w przeciwieństwie do procedury prawa prywatnego, w której wierzytelności ujmuje się wspólnie, a wierzycieli zaspakaja w kolejności malejących przywilejów i proporcjonalnie do dostępnych kwot, procedura ustanowiona ustawą z dnia 16 lipca 1980 r. różni się tym, że jedynie działanie wierzyciela pozwala mu zachować prawa. Logika ustawy z dnia 16 lipca 1980 r. opiera się na kolejności zgłoszeń;

— przedstawiciel państwa, pod kontrolą sądu administracyjnego (kontrola przewinienia ciężkiego ustanowiona przez Radę Stanu w wyżej wymienionym wyroku w sprawie *Campoloro*), przyjmuje funkcję równoważną z funkcją likwidatora i syndyka masy upadłościowej.

b) w przypadku konieczności utrzymania ciągłości świadczenia usług publicznych władze francuskie przyznają, że przedstawiciel państwa wykonujący uprawnienia nadane mu ustawą z dnia 16 lipca 1980 r. może podjąć decyzję o niezbywaniu niektórych aktywów koniecznych do świadczenia usług publicznych. Niezbywalność niektórych składników majątku przekładałaby się, gdyby nie odszkodowania państwa, na mniejsze spieniężanie aktywów i na związane z nim zmniejszenie kwot, które wierzyciele mogą odzyskać. Według władz francuskich procedura ta nie daje wierzycielom przedsiębiorstwa publicznego IFP większych praw od praw, które mieliby przy zastosowaniu prawa handlowego. Władze francuskie przyznają jednak, że w takim przypadku można

⁽⁴⁰⁾ Według Francji, w podobnych okolicznościach, przedsiębiorstwo w pierwszej kolejności musiałyby rozpocząć negocjacje z wierzycielami w celu wprowadzenia planu konsolidacji długów. Następnie gdyby planu nie uznano za satysfakcjonujący lub gdyby nie pozwalał on na usunięcie trudności finansowych, w przypadku braku nowego porozumienia z wierzycielami, wierzyciele – lub niektórzy spośród nich – mogliby wystąpić do właściwego sądu o ukaranie dłużnika, a tym samym uznanie swoich wierzytelności. Zastosowano by wówczas procedurę ustanowioną ustawą z dnia 16 lipca 1980 r. Mogłaby ona doprowadzić w stosownym przypadku do przejęcia zobowiązania organu wykonawczego przedsiębiorstwa publicznego IFP przez organ nadzorczy w celu podjęcia decyzji koniecznych do spłacenia długów ze środków zakładu. Według władz francuskich, gdyby procedura ustanowiona ustawą z dnia 16 lipca 1980 r. natrafiła na niedobór aktywów przedsiębiorstwa publicznego IFP i gdyby w związku z tym organ nadzorczy, nie mając żadnych aktywów do zbycia, fizycznie nie mógł zebrać niezbędnych środków na zapłacenie należnej kwoty, procedura przewidziana ustawą z dnia 16 lipca 1980 r. zostałaby zakończona.

powoływać się na odpowiedzialność państwa na zasadzie ryzyka: przekładałaby się na zaspokojenie wierzycieli do wysokości szkody, jaką ponieśli (co najwyżej do wysokości wartości rynkowej aktywów zachowanych przez państwo w celu utrzymania ciągłości świadczenia usług publicznych). Wierzyciele znaleźliby się potencjalnie w takiej samej sytuacji, jak sytuacja, która wynikałaby z zastosowania prawa powszechnego. Władze francuskie stwierdzają, że procedura ustanowiona ustawą z dnia 16 lipca 1980 r. nie przyznaje żadnej korzyści w porównaniu z procedurą prawa powszechnego i że poddanie przedsiębiorstwa publicznego IFP bezpośrednio tej procedurze nie jest uzasadnione.

(45) Jak wyjaśniono w motywie 68 decyzji C 56/2007, do którego Komisja odsyła *mutatis mutandis*, władze francuskie podkreślają, że akty prawne wspomniane przez Komisję w decyzji o wszczęciu postępowania, w szczególności w motywie 82, mianowicie ujednolicenie nr 02-060-M95 z dnia 18 lipca 2002 r. dotyczące przepisów finansowych i księgowych odnośnie do krajowych przedsiębiorstw publicznych o charakterze przemysłowo-handlowym i przewodnik po finansowej organizacji tworzenia, przekształcania i likwidacji krajowych przedsiębiorstw publicznych oraz ugrupowań interesu publicznego z dnia 14 listopada 2006 r., nie mają zastosowania ani odniesienia do przedsiębiorstwa publicznego IFP.

(46) Jeżeli chodzi o dokapitalizowanie spółek zależnych przedsiębiorstwa publicznego IFP, władze francuskie uznają przede wszystkim, że kwestii poruszanej w motywie 80 decyzji o wszczęciu postępowania nie należy poddawać ocenie w celu wykazania istnienia ewentualnej gwarancji państwa, ale raczej w celu zmierzenia potencjalnych skutków takiej gwarancji, dzięki którym w odpowiednim przypadku przedsiębiorstwo publiczne IFP i jego spółki zależne znalazłyby się w preferencyjnej sytuacji z uwagi na wygodniejsze warunki dokapitalizowania. Uważają ponadto, że argumentacja Komisji opiera się na dwóch błędnych koncepcjach:

— z jednej strony Komisja popełnia błąd w rozumowaniu, jeżeli chodzi o ewentualne wsparcie, jakie przedsiębiorstwo publiczne IFP mogłoby udzielić swoim spółkom zależnym za pośrednictwem przeniesienia wewnątrz grupy, ponieważ prawo spółek ściśle określa warunki, w których spółka dominująca grupy, choćby osoba prawna prawa publicznego, może wspierać jedną ze swoich spółek zależnych w trudnej sytuacji⁽⁴¹⁾, nie będąc w żadnym stopniu związaną z pojęciem przedsiębiorstwa w rozumieniu prawa konkurencji;

⁽⁴¹⁾ Na podstawie art. L. 225-258 kodeksu handlowego, jeżeli kapitał własny spółki spadł poniżej połowy kapitału, zgromadzenie ogólne musi to stwierdzić i podjąć decyzję, czy należy przeprowadzić przedterminowe rozwiązanie. Jeżeli podejmuje decyzję o kontynuowaniu działalności spółki, jest ona zobowiązana, najpóźniej do zamknięcia drugiego roku obrotowego po roku, w którym stwierdzono straty, odtworzyć swój kapitał do wartości co najmniej równej połowie kapitału zakładowego, obniżając go, jeżeli kapitału nie odtworzono w inny sposób.

— z drugiej strony władze francuskie kwestionują fakt, że status EPIC przedsiębiorstwa publicznego IFP, i gwarancja państwa, z jaką taki status wiąże się w odpowiednim przypadku, pozwala mu dokapitalizować jego spółki zależne łatwiej niż spółki dominujące grupy mające status prawny prawa prywatnego. Według władz francuskich fakt, że spółka odpowiada tymczasowo za straty jednej ze swoich spółek zależnych wiąże się z normalnym funkcjonowaniem grupy spółek, jak uznał już sąd Unii Europejskiej⁽⁴²⁾, a interwencja inwestora publicznego, który działałby zgodnie z tymi samymi zasadami postępowania co inwestor prywatny, nie zawierałaby elementów pomocy państwa w rozumieniu art. 107 ust. 1 TFUE⁽⁴³⁾. Dotyczyłoby to w szczególności przedsiębiorstwa publicznego IFP, które dysponowałoby możliwością (a nie obowiązkiem) prawną dokapitalizowania spółki zależnej w trudnej sytuacji zgodnie z tymi samymi kryteriami oceny co każdy przeczony inwestor. Władze francuskie kwestionują wreszcie fakt, że EPIC dysponują pewną możliwością „bezpośredniego dostępu” do „rachunków Skarbu Państwa”. Wyjaśniają, że instrument budżetowy „rachunek pomocy finansowej”, określony w art. 24 LOLF, przewiduje stworzenie rachunków kredytów ograniczających (ograniczonych przez ustawę budżetową), które pozwalają państwu, zgodnie z jego życzeniem i możliwością (w szczególności pod kątem prawa Unii Europejskiej), przyznawać zaliczki różnym podmiotom. Według władz francuskich EPIC nie mają „bezpośredniego dostępu” do wspomnianych rachunków.

5.1.2 BRAK JAKIEJKOLWIEK KORZYŚCI NA POZIOMIE PRZEDSIĘBIORSTWA PUBLICZNEGO IFP I JEGO SPÓŁEK ZALEŻNYCH

- (47) Władze francuskie uważają przede wszystkim, że wspomniane wyżej obwieszczenie w sprawie gwarancji nie pozwala stwierdzić istnienia korzyści w przedmiotowym przypadku, że rozszerzenie na spółki zależne przedsiębiorstwa publicznego IFP, będące spółkami akcyjnymi prawa powszechnego, ewentualnych korzyści, z których miałyby korzystać IFP z powodu statusu EPIC, jest sprzeczne z praktyką decyzyjną Komisji i że w przedmiotowym przypadku nie dowiedziono rzeczywistej korzyści gospodarczej na rzecz przedsiębiorstwa publicznego IFP i dla jego spółek zależnych.
- (48) Władze francuskie uważają, że Komisja dokonuje błędnej interpretacji pkt 1.2 wspomnianego wyżej obwieszczenia w sprawie gwarancji, który przewiduje, że „[Komisja] za pomoc w formie gwarancji uznaje również korzystniejsze warunki finansowania uzyskane przez przedsiębiorstwa, których forma prawna wyklucza upadłość lub inne procedury niewypłacalności, lub umożliwia bezpośrednie gwarancje lub pokrycie strat przez państwo”.

— po pierwsze władze francuskie kwestionują fakt, że przedsiębiorstwo publiczne IFP posiada jako EPIC status prawny wykluczający wszelkie postępowanie

likwidacyjne i upadłościowe; w każdym razie Komisja tego nie wykazała, a jedynie przedstawiła dowód, że dany status nie pozwala na zastosowanie szczególnego postępowania (w przedmiotowym przypadku postępowanie ustanowione na mocy ustawy z dnia 25 stycznia 1985 r.);

— po drugie, władze francuskie negują automatyczność związku pomiędzy prawną i statusową niemożliwością bycia przedmiotem postępowania likwidacyjnego lub upadłościowego i zyskiem z korzystniejszych warunków finansowania na rynkach; stosując pkt 1.2 wspomnianego wyżej obwieszczenia w sprawie gwarancji, Komisja musi najpierw wykazać istnienie korzystniejszych warunków kredytowych, aby stwierdzić, że przedsiębiorstwo, którego status prawny wyklucza możliwość przeprowadzenia postępowania likwidacyjnego lub upadłościowego, korzysta z pomocy w postaci gwarancji.

- (49) Ponadto w decyzji o wszczęciu postępowania Komisja zignorowała swoją praktykę decyzyjną podczas badania ewentualnych korzyści wynikających na poziomie spółek zależnych przedsiębiorstwa publicznego IFP z istnienia nieograniczonej gwarancji dla EPIC. Komisja przyjęła rozumowanie sprzeczne z rozumowaniem przyjętym podczas tworzenia spółki La Banque Postale⁽⁴⁴⁾: chociaż była ona, tak jak spółki zależne przedsiębiorstwa publicznego IFP, spółką akcyjną będącą w 100 % w posiadaniu podmiotu podobnego do EPIC, Komisja uznała (niezależnie od zobowiązań podpisanych przez Francję w tej sprawie), że status prawny spółki akcyjnej prawa powszechnego pozwala, sam z siebie, wykluczyć istnienie wszelkiej nieograniczonej gwarancji na poziomie spółki zależnej. To samo rozumowanie powinno doprowadzić, według władz francuskich, do uznania, że spółki zależne przedsiębiorstwa publicznego IFP, mające również status spółki akcyjnej prawa powszechnego, nie korzystają również z nieograniczonej gwarancji uzyskanej ewentualnie z tytułu statusu EPIC.
- (50) Komisja nie wykazała wreszcie istnienia rzeczywistej korzyści gospodarczej na rzecz przedsiębiorstwa publicznego IFP i jego spółek zależnych, zadowolając się wspomnieniem w decyzji o wszczęciu postępowania o warunkach finansowania „uznawanych” za korzystniejsze bez przytoczenia skutecznego dowodu. Orzecznictwo Unii Europejskiej wymagałoby, aby w przedmiotowym przypadku Komisja wykazała, że status EPIC przedsiębiorstwa publicznego IFP pozwolił mu rzeczywiście otrzymać korzystniejsze warunki finansowania⁽⁴⁵⁾. Władze francuskie przekazały jednak pewne informacje podczas postępowania oświadczające, że

⁽⁴²⁾ Trybunał Sprawiedliwości, dnia 21 marca 1991 r., sprawa C-303/88 Włochy przeciwko Komisji, Rec. I-1433, pkt 21.

⁽⁴³⁾ Zob. w szczególności Trybunał Sprawiedliwości, dnia 16 maja 2002 r., sprawa C-482/99 Francja przeciwko Komisji (sprawa Stardust Marine), Rec. I-4397, pkt 68-83.

⁽⁴⁴⁾ Komisja Europejska, dnia 21 grudnia 2005 r., Pomoc państwa N 531/2005 – Francja – Środki na utworzenie i działalność La Banque Postale.

⁽⁴⁵⁾ Sąd, dnia 12 września 2007 r., sprawa T-68/03 Olympiaki Aeroporia Ypiresies AE przeciwko Komisji, dotychczas nieopublikowany w Zbiorze; zob. również podobnie, Sąd, dnia 1 lipca 2008 r., sprawa T-266/02 Deutsche Post AG przeciwko Komisji, dotychczas nieopublikowany w Zbiorze, pkt 92: „Co więcej, Komisja jest zobowiązana do sprawdzenia, czy beneficjent pomocy rzeczywiście osiągnął korzyść”.

status EPIC przedsiębiorstwa publicznego IFP nie stanowił, ani nie mógł stanowić, żadnej korzyści finansowej dla przedsiębiorstwa publicznego IFP i jego spółek zależnych, ponieważ przekształcenie przedsiębiorstwa publicznego IFP odbyło się zgodnie z ogólną zasadą utrzymania ciągłości, w szczególności na poziomie jego działalności, organizacji, systemu księgowego i finansowego (środki i zasady księgowe i finansowe) oraz systemu podatkowego.

(51) Władze francuskie uważają, że poprzedzające informacje wykazują, że:

- sytuacja finansowa przedsiębiorstwa publicznego IFP i jego spółek zależnych jest dobra, co czyni bezprzedmiotowym kwestię ewentualnej upadłości, a zatem ostatecznie interwencji państwa;
- krótkoterminowe warunki finansowania przedsiębiorstwa publicznego IFP i jego spółek zależnych różnią się w przypadku każdego z podmiotów i wynikają z poszczególnych negocjacji odbywających się *intuitu personae* z ich odpowiednimi bankami.
- relacje przedsiębiorstwa publicznego IFP i jego spółek zależnych z ich dostawcami i klientami nie stanowią również podstawy preferencyjnych warunków wynikających głównie z oczekiwania przez wspomnianych dostawców i klientów gwarancji państwa na ich rzecz.

(52) Władze francuskie stwierdzają, że:

- analiza przedstawiona przez Komisję w decyzji o wszczęciu postępowania może zostać zakwestionowana: przedsiębiorstwo publiczne IFP i jego spółki zależne nie korzystają z żadnej gwarancji państwa;
- Komisja nie wykazała istnienia korzyści dla przedsiębiorstwa publicznego IFP i jego spółek zależnych wynikającej ze statusu EPIC IFP;
- w związku z tym Komisja nie wykazała istnienia pomocy państwa na rzecz przedsiębiorstwa publicznego IFP i jego spółek zależnych.

5.2 PROPOZYCJE WŁADZ FRANCUSKICH

(53) Jednak w celu wyeliminowania wszelkich wątpliwości Komisji władze francuskie wyraziły gotowość, w przypadku zgody Komisji na zamknięcie postępowania decyzją stwierdzającą brak pomocy państwa, zgodnie z art. 7 ust. 2 rozporządzenia proceduralnego, do wprowadzenia następujących środków:

- wyjaśnienie dekretu wykonawczego do ustawy z dnia 16 lipca 1980 r.;

— umieszczenie wzmianki precyzującej brak gwarancji w umowach przedsiębiorstwa publicznego IFP wiążących się z wierzycelnością;

— umieszczenie wzmianki precyzującej brak gwarancji w umowach dotyczących finansowania spółek zależnych przedsiębiorstwa publicznego IFP.

5.2.1 WYJAŚNIENIE DEKRETU WYKONAWCZEGO DO USTAWY Z DNIA 16 LIPCA 1980 R.

(54) Jak wyjaśniono w motywach 94–96 wspomnianej wyżej decyzji C 56/2007, do których Komisja odsyła *mutatis mutandis*, władze francuskie proponują wyjaśnić interpretację ustawy z dnia 16 lipca 1980 r., zmieniając akapit czwarty art. 3-1 dekretu wykonawczego⁽⁴⁶⁾. Proponowana modyfikacja zmierza, według nich, do uniknięcia wszelkich wątpliwości odnośnie do zakresu wyrażenia „stanowi odpowiedź na to zapotrzebowanie”, przy określaniu uprawnień nadzorczych powierzonych prefektowi lub organowi nadzorcemu, którzy muszą uwalniać środki z budżetu organu samorządu terytorialnego lub przedsiębiorstwa⁽⁴⁷⁾. Według władz francuskich omawiana propozycja wyklucza, przy wykonywaniu uprawnień nadzorczych, możliwość podwyższenia przez przedstawiciela państwa środków organu samorządu terytorialnego lub danego przedsiębiorstwa przez subwencję państwa lub zasilenie ze środków publicznych.

5.2.2 UMIESZCZENIE WZMIANKI PRECYZUJĄCEJ BRAK GWARANCJI W UMOWACH PRZEDSIĘBIORSTWA PUBLICZNEGO IFP WIĄŻĄCYCH SIĘ Z WIERZYTELNOŚCIĄ

(55) Jak wyjaśniono w motywach 97–100 wspomnianej wyżej decyzji C 56/2007, do których Komisja odsyła *mutatis mutandis*, władze francuskie kwestionują propozycję Komisji⁽⁴⁸⁾, zgodnie z którą odpowiedzialność państwa można uznać na podstawie samej niewypłacalności przedsiębiorstwa publicznego IFP. Składają jednak

⁽⁴⁶⁾ Dekret nr 81-501. W chwili składania propozycji przez władze francuskie rozporządzeniem wykonawczym było rozporządzenie nr 81-501 z dnia 12 maja 1981 r. przyjęte w celu wykonania ustawy z dnia 16 lipca 1980 r. dotyczącej środków przymusowych zasądzanych w sprawach administracyjnych i wykonania wyroków przez osoby prawne prawa publicznego i dotyczącej „działu sprawozdań i badań” Rady Stanu.

⁽⁴⁷⁾ Po wprowadzeniu omawianej zmiany przepis dekretu otrzymałby następujące brzmienie:

„Jeśli po upływie tego terminu wezwanie do usunięcia uchybienia nie odniosło skutku, przedstawiciel państwa lub organ odpowiedzialny za sprawowanie nadzoru zapisuje wydatki w budżecie niewypłacalnego organu samorządu terytorialnego lub przedsiębiorstwa publicznego. Uwalnia on w razie potrzeby konieczne środki, w ramach budżetu organu samorządu terytorialnego lub przedsiębiorstwa, poprzez zmniejszenie środków przeznaczonych na inne wydatki i jeszcze niewykorzystanych, albo poprzez zwiększenie zasobów” (zmiany podkreślono).

⁽⁴⁸⁾ Władze francuskie odsyłają do motywu 68 decyzji o wszczęciu postępowania, w którym Komisja zauważa, że propozycja władz francuskich dotycząca modyfikacji dekretu wykonawczego do ustawy z dnia 16 lipca 1980 r. „nie pozwala wykluczyć, że w przypadku wyczerpania środków przedsiębiorstwa publicznego IFP, wierzyciel, który nie otrzymałby zwrotu wierzycelności w ramach stosowania ustawy z 1980 r., zwróciłby się do sądu o ustalenie odpowiedzialności państwa z powodu naruszenia zasady równego traktowania w zakresie obciążeń publicznych.”

propozycję opartą na wyłączeniu podjętego ryzyka (por. wyroki Rady Stanu w sprawach *Sille* ⁽⁴⁹⁾ i *Meunier* ⁽⁵⁰⁾), sugerując, podobnie do propozycji w sprawie pocztowej, oficjalne potwierdzenie wierzycielom przedsiębiorstwa publicznego IFP, że ich wierzytelność nie jest gwarantowana przez państwo i że w przypadku niewypłacalności państwo nie będzie miało obowiązku przejścia zobowiązań finansowych przedsiębiorstwa w celu spłaty wierzytelności. Ewentualne zainteresowane strony, narażając się świadomie i przy pełnej znajomości okoliczności sprawy, nie będą zatem uprawnione do uzyskania odszkodowania. Władze francuskie zobowiązują się zatem, wspólnie z przedsiębiorstwem publicznym IFP, w przypadku każdej operacji, do umieszczania w umowie dotyczącej finansowania następującego zapisu:

„Emisja/program/pożyczka nie podlega żadnemu rodzajowi gwarancji, czy to bezpośredniej, czy pośredniej, ze strony państwa. W razie niewypłacalności IFP, państwo nie będzie zobowiązane do przejścia jego zobowiązań finansowych w celu spłacenia wierzytelności.”.

- (56) Jak wyjaśniono w motywie 101 wspomnianej wyżej decyzji C 56/2007, do której Komisja odsyła *mutatis mutandis*, władze francuskie przyjęły również do wiadomości wątpliwości wyrażone przez Komisję w motywie 71 decyzji o wszczęciu postępowania, w której wskazano z jednej strony, że wyłączenie podjętego ryzyka jest zasadą ustaloną w orzecznictwie, która może ulec zmianie, z drugiej strony że zasada ta opierała się na aktach prawa wtórnego, które można unieważnić w przypadku konfliktu, wreszcie że propozycja władz francuskich nie obejmuje wszystkich przypadków, ponieważ wierzytelności mogą być nie tylko finansowe, ale również handlowe lub o innym charakterze.
- (57) Jak wyjaśniono w motywach 102–104 wspomnianej wyżej decyzji C 56/2007, do których Komisja odsyła

⁽⁴⁹⁾ Rada Stanu, dnia 16 listopada 1998 r. w sprawie *Sille*: „Uznając w pierwszej kolejności, tak jak postanowiono w pierwszej instancji, że chociaż można uznać odpowiedzialność władzy publicznej, nawet bez winy z jej strony, na podstawie zasady równego traktowania obywateli w zakresie obciążeń publicznych, w przypadku gdy środek przyjęty zgodnie z prawem powoduje dla osoby fizycznej lub prawnej szczególną szkodę o pewnym stopniu dotkliwości, w niniejszym przypadku nie można tego zrobić, ponieważ p. *Sille*, będąc pracownikiem sektora nieruchomości, nie mógł nie znać zagrożeń, które łączą się z realizacją programu dotyczącego zagospodarowania nieruchomości, który planowano w omawianym przypadku i w związku z którym należało w szczególności zmodyfikować przepisy dotyczące planu zagospodarowania przestrzeni i uzyskać zgodę rady miejskiej, a także powinien normalnie przewidzieć ewentualność, że wobec negatywnych wyników badań opinii publicznej i niechęci w odniesieniu do projektu, przedmiotowy projekt zostanie porzucony przez gminę; przyjąwszy takie ryzyko przy pełnej znajomości okoliczności sprawy, p. *Sille* nie może skutecznie podnosić, że poniósł nadzwyczajną szkodę i że gmina musi ponieść konsekwencje finansowe wynikłe dla niego w związku z rezygnacją z projektu”.

⁽⁵⁰⁾ Rada Stanu, dnia 10 lipca 1996 r., sprawa *Meunier*: „Uznając, że w związku z decyzją o umieszczeniu zakładu w takiej lokalizacji oraz pismem burmistrza dotyczącym możliwości ruchów terenu, można stwierdzić, że zainteresowany, znając okoliczności, akceptował ryzyko niestabilności, na które zakład był narażony, *cour administrative d'appel* wyraził niezależną ocenę. Uznając, że szkoda wynikająca z sytuacji, na którą zainteresowany narażił się świadomie, nie uprawnia go do uzyskania odszkodowania, sąd uwzględnił przepisy regulujące odpowiedzialność osób publicznych”.

mutatis mutandis, po przypomnieniu swojego zasadniczego sprzeciwu wobec stanowiska Komisji dotyczącego uznania odpowiedzialności państwa na zasadzie ryzyka wyłącznie na podstawie niedoboru aktywów przedsiębiorstwa publicznego IFP, władze francuskie wniosły informacje uzupełniające w celu rozstrzygnięcia tych wątpliwości:

- a) Władze francuskie uważają, że pierwszy zarzut Komisji sprowadza się do uznania, że nawet jeżeli prawo krajowe państwa członkowskiego nie przewiduje przepisu w tym względzie, samo ryzyko zmiany linii orzecznictwa, czyli zmiany prawa krajowego, wystarczyłoby do uzasadnienia pomocy państwa. Komisja nie może opierać potencjalnego środka pomocy na ewentualnej zmianie prawa, co w niniejszym przypadku jest więcej niż nieprawdopodobne, ponieważ wyłączenie podjętego ryzyka stanowi ogólną zasadę prawa publicznego potwierdzaną często w orzecznictwie, która nigdy nie spotkała się ze sprzeciwem i była szeroko komentowana.
- b) Jeżeli chodzi o drugi zarzut, władze francuskie przyznają, że ustawa i rozporządzenie przeważają nad umową i że sporną klauzulę można zawsze usunąć. Uważają jednak, że dany zarzut nie wynika z żadnego aktu prawnego wyższego rzędu, nic go nie uzasadnia, nie ma on zatem mocy;
- c) Wreszcie, jeżeli chodzi o trzeci zarzut, władze francuskie uważają, że opiera się on na prostym ewentualnym domniemaniu wiary lub oczekiwania przez dostawców gwarancji państwa wobec ich wierzytelności; samo domniemanie nie świadczy o istnieniu korzyści, należy poprzeć je informacją pokazującą, że przedsiębiorstwo publiczne IFP i jego spółki zależne rzeczywiście korzystały z takiej korzyści gospodarczej.
- (58) Jak jednak wyjaśniono w motywie 106 wspomnianej wyżej decyzji C 56/2007, do którego Komisja odsyła *mutatis mutandis*, władze francuskie wskazują swoją gotowość do rozszerzenia swojej propozycji wpisania braku gwarancji na wszystkie umowy wiążące się z wierzytelnością, aby wykluczyć wszelkie ryzyko uznania odpowiedzialności państwa na zasadzie ryzyka w oparciu o samą niewypłacalność przedsiębiorstwa publicznego IFP.
- 5.2.3 UMIESZCZENIE WZMIANKI PRECYZUJĄCEJ BRAK GWARANCJI W UMOWACH DOTYCZĄCYCH FINANSOWANIA SPÓŁEK ZALEŻNYCH AXENS, BEICIP-FRANLAB, PROSERNAT PRZEDSIĘBIORSTWA PUBLICZNEGO IFP
- (59) Ponadto w celu uzupełnienia zaproponowanego mechanizmu władze francuskie składają Komisji dodatkową propozycję podobną do propozycji złożonej podczas tworzenia *La Banque Postale*, polegającą na zobowiązaniu się, jeżeli chodzi o warunki pożyczek spółek zależnych przedsiębiorstwa publicznego IFP (*Axens*, *Beicip-Franlab*, *Prosernat*) na rynkach, do wzmianki, w formie pisemnej, w umowie dotyczącej finansowania (w przypadku każdego instrumentu objętego umową) przy każdej operacji, że „zgodnie z prawem francuskim (w szczególności z koniecznością wyraźnego upoważnienia ustawowego w przypadku każdej gwarancji), niniejsza operacja finansowania nie będzie wiązała się z żadną gwarancją o jakimkolwiek charakterze, bezpośrednią czy pośrednią ze strony państwa”.

(60) Jak wyjaśniono w motywach 107–110 wspomnianej wyżej decyzji C 56/2007, do których Komisja odsyła *mutatis mutandis*, władze francuskie uważają, że obydwa zaproponowane środki wyjaśniające (których szczegóły przypomniano w motywach 55 i 59) powinny pozwolić wyjaśnić wierzycielom przedsiębiorstwa publicznego IFP i jego spółek zależnych ich prawa, tak aby nie można było uważać, jak czyni Komisja w motywie 87 decyzji o wszczęciu postępowania, że Francja „odpowiada za oczekiwania wierzycieli przedsiębiorstwa publicznego IFP dotyczące istnienia gwarancji” i że utrzymuje dobrowolnie „niejasną sytuację prawną”, która „stanowi korzyść dla przedsiębiorstwa publicznego IFP i może wiązać się z wykorzystaniem zasobów państwowych”.

5.3 DODATKOWE UWAGI WŁADZ FRANCUSKICH

(61) W pismach z dnia 16 lipca 2010 r. i 26 listopada 2010 r. władze francuskie przedstawiły dodatkowe informacje potwierdzające, ich zdaniem, brak pomocy państwa na rzecz przedsiębiorstwa publicznego IFP.

(62) Na wstępie, przypominając sprawę *France Télécom* ⁽⁵¹⁾, władze francuskie podkreślają w piśmie z dnia 16 lipca 2010 r., że sąd Unii Europejskiej przypomniał Komisji obowiązek wykazania istnienia rzeczywistej korzyści w celu ustalenia istnienia pomocy państwa. Uważają, że w przedmiotowym przypadku nieograniczona gwarancja, która według Komisji wynika ze statusu przedsiębiorstwa publicznego IFP, nie przyznaje mu w rzeczywistości żadnej korzyści gospodarczej. W piśmie z dnia 26 listopada 2010 r. władze francuskie wyjaśniają, że według nich ciężar dowodu spoczywa na Komisji. Z tego tytułu przypominają wymogi ustanowione w orzecznictwie Unii Europejskiej dotyczącym dowodu i uzasadnienia, w szczególności w orzecznictwie Sądu w wyżej wymienionej sprawie *France Telecom* i Trybunału Sprawiedliwości w sprawach *Krantz* ⁽⁵²⁾ i niedawno *Deutsche Post AG* ⁽⁵³⁾. Władze francuskie uważają, że analiza przedstawiona przez Komisję w przedmiotowym przypadku opiera się „bardziej na hipotezach niż na analizie *in concreto*”.

(63) Ponadto władze francuskie uważają, że Komisja uznaje, że przedsiębiorstwo publiczne IFP mogłoby uzyskać korzyść na trzech poziomach: (i) na poziomie relacji z instytucjami bankowymi i finansowymi, (ii) na poziomie relacji z dostawcami i (iii) na poziomie relacji

z partnerami przemysłowymi, będącymi osobami trzecimi, którzy korzystają z usług badawczych.

(64) Jeżeli chodzi o relacje przedsiębiorstwa publicznego IFP z instytucjami bankowymi i finansowymi, władze francuskie uważają, że przedsiębiorstwo publiczne IFP nie uzyskało do chwili obecnej żadnej korzyści gospodarczej w związku ze swoim statusem EPIC. Przedstawiają Komisji informacje poświadczające, że i) w długiej perspektywie terminowej przedsiębiorstwo publiczne IFP nie miało żadnego zadłużenia w latach 2005, 2006 i 2007 ⁽⁵⁴⁾, a także w latach 2008 i 2009, że ii) w perspektywie średnioterminowej przedsiębiorstwo publiczne IFP negocjowało corocznie linie kredytowe z różnymi instytucjami bankowymi, ale otrzymywało stopy procentowe porównywalne z rynkowymi stopami procentowymi i nigdy nie wykorzystало wspomnianych linii kredytowych i wreszcie, że iii) w perspektywie krótkoterminowej zadłużenie przedsiębiorstwa publicznego IFP w rozpatrywanym okresie było prawie zerowe lub zerowe.

(65) Jeżeli chodzi o relacje z dostawcami, władze francuskie uważają, że przedsiębiorstwo publiczne IFP, jako podmiot udzielający zamówienia, podlega obowiązkowi dotyczącym jawności i ogłoszenia z zarządzenia nr 2005-649 z dnia 6 czerwca 2005 r. ⁽⁵⁵⁾ i że nie może w związku z tym uzyskać żadnej korzyści. W piśmie z dnia 26 listopada 2010 r. władze francuskie powtarzają wspomnianą analizę i wyjaśniają, że poddanie zamówień przedsiębiorstwa publicznego IFP procedurze przetargu zgodnej z dyrektywą 2004/18/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 31 marca 2004 r. w sprawie koordynacji procedur udzielania zamówień publicznych na roboty budowlane, dostawy i usługi ⁽⁵⁶⁾ stanowi, według nich, wystarczającą gwarancję uniknięcia zakłóceń konkurencji na rynku. Według Francji, poddanie dostawców procedurze przetargu, zgodnie z obowiązkami wynikającymi z prawa Unii Europejskiej, powoduje, że przedsiębiorstwa publicznego IFP nie można, przynajmniej wobec braku jakiegokolwiek konkretnego dowodu, oskarżyć o uzyskanie niedozwolonej korzyści. Podkreślają, że to właśnie w trosce o skuteczność zamówienia publicznego ułatwiono korzystanie z systemów zakupów elektronicznych, ponieważ motyw 13 dyrektywy 2004/18/WE wskazuje na przykład, że „taka technika zakupów umożliwia instytucji zamawiającej [...] uzyskanie szczególnie szerokiego wachlarza ofert [...], a poprzez to zapewnienie optymalnego wykorzystania środków publicznych dzięki szerokiej konkurencji”. Z tego tytułu wspominają sprawozdanie ⁽⁵⁷⁾ Komisji, w którym stwierdzono pozytywny wpływ przepisów dotyczących zamówień publicznych na obniżkę cen, którą przedstawiono jako „korzyść społeczną” wynikającą z bardziej sprawiedliwej konkurencji pomiędzy oferentami. Przypisując zatem dane oszczędności statusowi EPIC przedsiębiorstwa publicznego IFP, Komisja nie byłaby w zgodzie z duchem dyrektywy, która w procedurach wyboru widzi podstawowy czynnik lepszej konkurencji prowadzącej do zmniejszenia kosztów zamówienia publicznego.

⁽⁵¹⁾ Sąd, dnia 21 maja 2010 r., sprawy połączone T-425/04, T-444/04, T-450/04 i T-456/04 Francja przeciwko Komisji, dotychczas nieopublikowane w Zbiorze. We wspomnianym wyroku Sąd stwierdził, że Komisja nie wykazała „ewentualnego polepszenia sytuacji ekonomicznej FT mogącego wynikać z tej oferty [projekt umowy pożyczki akcjonariusza niepodpisany i niewykonany przez FT] (...) w porównaniu z sytuacją, w jakiej znajdowała się ona (...)” (pkt 254), i że „Komisja nie może domniemywać jedynie na podstawie jednostronnej oferty przyznania przez państwo linii kredytowej w określonej wysokości, że ta oferta wywołuje korzystne dla beneficjenta skutki ekonomiczne, nie uwzględniając jednak warunków dotyczących wykonania omawianej umowy kredytowej, a w szczególności warunków związanych z udzieleniem i zwrotem rzeczowego kredytu, tym bardziej gdy beneficjent nie przyjął tej oferty, lecz poprzestał na refinansowaniu na warunkach obowiązujących na rynku.” (pkt 255) (podkreślenia dodane przez władze francuskie).

⁽⁵²⁾ Trybunał Sprawiedliwości, dnia 7 marca 1990 r., sprawa *Krantz*.

⁽⁵³⁾ Trybunał Sprawiedliwości, dnia 2 września 2010 r., sprawa *Deutsche Post AG*.

⁽⁵⁴⁾ Władze francuskie odsyłają do swoich pism z dnia 7 maja i 9 czerwca 2008 r.

⁽⁵⁵⁾ Władze francuskie odsyłają do swojej odpowiedzi na pismo Komisji z dnia 3 sierpnia 2007 r.

⁽⁵⁶⁾ Dz.U. L 134 z 30.4.2004, s. 114.

⁽⁵⁷⁾ Komisja Europejska, dnia 3 lutego 2004 r., „Sprawozdanie z funkcjonowania rynków zamówień publicznych w UE”.

- (66) Wreszcie, jeżeli chodzi o relacje przedsiębiorstwa publicznego IFP ze swoimi klientami, Francja wyjaśnia, że działalność badawcza w ramach umowy obejmuje usługi świadczone przez przedsiębiorstwo publiczne IFP na zamówienie klienta, osoby trzeciej lub spółki zależnej, w dziedzinie, która wchodzi w zakres zadań przedsiębiorstwa publicznego IFP, nie stanowi dla przedsiębiorstwa publicznego IFP interesu strategicznego na poziomie własności wyników, może wzbogacić wiedzę i zdolności przedsiębiorstwa publicznego w zakresie prowadzenia programów publicznych badań i rozwoju i nie należy do wyłącznego obszaru działalności spółek zależnych. Władze francuskie zauważają, że usługi badawcze, które dani klienci nabywają, wymagają korzystania ze specyficznego wyposażenia i specyficznej wiedzy fachowej.
- (67) W tym względzie Francja podnosi, że nawet gdyby przedsiębiorstwo publiczne IFP czerpało korzyść ze swojego statusu EPIC przy wykonywaniu swojej działalności gospodarczej, dana korzyść nie miałaby żadnego rzeczowego wpływu na rynek. W szczególności nie mogłaby zakłócać konkurencji ani wpływać na wymianę handlową między państwami członkowskimi. W okresie od zmiany statusu przedsiębiorstwa publicznego IFP (która miała miejsce w lipcu 2006 r.), władze francuskie uznają jednak, że przedsiębiorstwo publiczne IFP mogłoby ewentualnie korzystać ze zmniejszenia opłat w związku z brakiem zawarcia gwarancji należytego wykonania, które na podstawie kwot, których zwykle żądają banki i zakłady ubezpieczeń za świadczenie tego typu usług, są jednak kwotami o niewielkiej wartości. W związku z powyższym władze francuskie stwierdzają, że taki skutek nie przybiera charakteru korzyści, co może poddać w wątpliwość samo istnienie pomocy państwa na rzecz przedsiębiorstwa publicznego IFP.

6 UWAGI OSÓB TRZECICH I KOMENTARZE WŁADZ FRANCUSKICH

6.1 UWAGI SPÓŁKI UOP LIMITED

- (68) W piśmie z dnia 28 listopada 2008 r. spółka *UOP Limited* uzasadnia swoje zainteresowanie wystąpieniem w charakterze zainteresowanej osoby trzeciej w postępowaniu⁽⁵⁸⁾, a następnie formułuje kilka uwag ogólnych i wskazuje, że według niej podmiot, który nazywa „IFP/Agens” korzysta z pomocy państwa:
- całość, jaką tworzy przedsiębiorstwo publiczne i jego spółka zależna Axens, „IFP/Axens”, jest niekwestionowanie postrzegana przez rynek jako podmiot publiczny (5.1.1);

⁽⁵⁸⁾ Spółka *UOP* wskazuje, że prowadzi działalność na rynkach dostarczania produktów i usług gałęziom przemysłu zajmującym się rafinowaniem ropy naftowej, przetwarzaniem gazu ziemnego, produkcją petrochemiczną oraz większości gałęzi przemysłu przetwórczego. Konkretniej mówiąc, wskazuje, że tworzy, realizuje i zezwala na wykorzystywanie licencji, a także zapewnia utrzymanie technologii alternatywnych, takich jak przetwarzanie ropy, produkcja czystych paliw, odsiarczanie paliw i technologie petrochemiczne. Wskazuje również, że produkuje katalizatory, sita molekularne, wyposażenie absorpcyjne i inne wyposażenie specjalistyczne. Wskazuje ponadto, że jest obecna w różnych państwach członkowskich Unii Europejskiej (Austria, Belgia, Republika Czeska, Dania, Francja, Niemcy, Węgry, Irlandia, Włochy, Niemcy, Portugalia, Polska, Republika Słowacka, Hiszpania, Szwecja i Zjednoczone Królestwo), dysponuje przedstawicielstwami w Belgii, we Francji i w Niemczech i dwoma zakładami produkcyjnymi, pierwszy w Brimsdown w Enfield w Wielkiej Brytanii, drugi w Reggio di Calabria we Włoszech.

— nadanie „IFP/Axens” statusu EPIC pozwoliło i nadal pozwala na znaczne zakłócanie konkurencji na rynku technologii alternatywnych, na którym spółka działa, ponieważ przyznaje korzyści w relacjach z dostawcami, podmiotami wnoszącymi kapitał i klientami (5.1.2).

6.1.1 POSTRZEGANIE PODMIOTU „IFP/AXENS” PRZEZ RYNEK

- (69) Według spółki *UOP Limited* argument władz francuskich, zgodnie z którym Axens, tak samo jak pozostałe spółki zależne IFP, stanowią odrębne podmioty gospodarcze nie ma podstaw. Komisja słusznie podnosi, że (i) Axens jest w 100 % w posiadaniu przedsiębiorstwa publicznego IFP; (ii) wdrażanie przez Axens badań i rozwoju przedsiębiorstwa publicznego IFP odzwierciedla priorytety strategiczne państwa; (iii) osoby odpowiedzialne za przedsiębiorstwo publiczne IFP uczestniczą w zarządzaniu Axens; (iv) Axens korzysta z umowy na wyłączność z przedsiębiorstwem publicznym IFP, co ma zasadnicze znaczenie dla działalności gospodarczej spółki zależnej i (v) istnieje umowa w sprawie pierwszeństwa w korzystaniu z pracowników i ich udostępnianiu.
- (70) Poza informacjami zawartymi w poprzednim motywie, spółka *UOP Limited* dodaje, że obraz relacji łączącej IFP i Axens, podobnie jak jej postrzeganie przez rynek, stanowią również czynniki determinujące:

— IFP i Axens występują na rynku jako jeden podmiot gospodarczy „IFP/Axens”. Na stronie internetowej Axens wspomniano w szczególności, że „od prawie pięćdziesięciu lat spółka opiera się na sukcesach w zakresie badań i rozwoju i przemysłu”⁽⁵⁹⁾. Co więcej, w reklamach Axens dotyczących jego technologii znajdują się odniesienia do przedsiębiorstwa publicznego IFP. Ponadto pracownicy Axens i przedsiębiorstwa publicznego IFP składają niekiedy wspólne wizyty posiadaczom ich licencji.

— Prasa przemysłowa daje przykład postrzegania „IFP/Axens” przez rynek jako jednego podmiotu gospodarczego. Spółka *UOP Limited* dołączyła fragmenty wycinków prasowych odnoszących się do działalności „IFP/Axens” w dziedzinie licencji technologii alternatywnych lub wspominających, w inny sposób, o udzielaniu przez przedsiębiorstwo publiczne IFP omawianych licencji za pośrednictwem swojej spółki zależnej Axens. Ponadto spółka *UOP Limited* przedstawiła przykłady artykułów lub prezentacji, w których pracownicy Axens dawali do zrozumienia, że przedsiębiorstwo publiczne IFP postrzega Axens jako wykonujące „wszystkie odpowiednie działania z zakresu podziału przemysłowego i prokatalizy”.

6.1.2 KORZYŚCI PRYZNANE POPRZEZ STATUS EPIC

- (71) Spółka *UOP Limited* wskazuje, że fakt postrzegania spółki Axens jednocześnie przez dostawców i klientów jako dysponującej nieograniczonymi środkami państwowymi na finansowanie działalności przyznaje jej znaczną korzyść na rynku. Nawet gdyby chodziło jedynie o postrzeganie przez rynek, waga tej informacji wzrasta w kontekście światowego kryzysu gospodarczego.

⁽⁵⁹⁾ Spółka *UOP Limited* odsyła do strony <http://www.axens.net/about/history.html> w postaci, w jakiej widniała dnia 20 listopada 2008 r.

- (72) Jeżeli chodzi o klientów, gwarancje oferowane przez podmiot „IFP/Axens” mają szczególne znaczenie na rynku, na którym klienci uwzględniają długoterminowe względy gospodarcze przed dokonaniem wyboru danej technologii. Wychodząc od przykładu „kompleksów aromatycznych”, spółka *UOP Limited* wyjaśnia, że przed wprowadzeniem danych technologii, klienci muszą zgodzić się na bardzo znaczne inwestycje w projektowanie i budowę infrastruktury produkcyjnej, które wymagają wielu lat pracy. Sukces danych kompleksów przemysłowych wiąże się jednak z wydajnością zastosowanych technologii, w przypadku których klienci wymagają na ogół gwarancji sprzedawcy⁽⁶⁰⁾. W przypadku nieosiągnięcia wymaganego poziomu wydajności, bez wahania pociągną cesjonariusza do odpowiedzialności i będą wymagali spełnienia ściśle określonych obowiązków w zakresie przywrócenia do stanu używalności. Długoterminowa wypłacalność cesjonariusza byłby ważnym elementem przy wyborze nabywców, nie tylko w zakresie przestrzegania zobowiązań umownych, ale również perspektyw oferowanych w zakresie badań i rozwoju, zabezpieczeń na przyszłą poprawę wydajności nabytego procesu. Podmiot „IFP/Axens”, postrzegany na rynku jako zależny od państwa, dysponuje zatem korzyściami w stosunku do swoich konkurentów, ponieważ nabywcy nie mają szczególnego powodu wątpić w jego przetrwanie w długiej perspektywie czasowej.
- (73) Jeżeli chodzi o dostawców, spółka *UOP Limited* uważa, że podmiot „IFP/Axens” mógłby uzyskać preferencyjne warunki w stosunku do swoich konkurentów; z tego tytułu odnosi się do umów podpisanych wspólnie przez IFP i Axens wspomnianych w decyzji o wszczęciu postępowania.
- (74) Jeżeli chodzi o rynki finansowe, spółka *UOP Limited* uważa, że podmiot IFP/Axens korzysta z preferencyjnych warunków i odsetek na rynkach kapitałowych, uwzględniając rolę gwaranta w ostatniej instancji, którą odgrywa państwo. Ponadto, w kontekście kryzysu finansowego, obecność państwa i bezpieczeństwo, które reprezentuje ona dla inwestorów, pozwala przyciągnąć kapitał prywatny w przypadku jego braku. Konkurencyjne przedsiębiorstwa nie mogłyby uzyskać dostępu do porównywalnego finansowania lub mogłyby je otrzymać jedynie na mniej interesujących gospodarczo warunkach. Według spółki *UOP Limited*, skutki kryzysu gospodarczego i finansowego wzmocniły jeszcze potencjalne zakłócenie konkurencji przez środek.
- (75) W piśmie z dnia 23 stycznia 2009 r. spółka *UOP Limited* odesłała do swoich poprzednich uwag, jak również do uwag przekazanych w ramach postępowania dotyczącego wspomnianej wyżej decyzji C 51/2005. Uważa, że dane informacje dostarczające wystarczające informacje pokazujące znaczenie wypłacalności kontrahentów na wspomnianym rynku licencji na procesy. Powtarza argument, zgodnie z którym klienci podmiotu „IFP/Axens” zakładają, że wymiana handlowa odbywa się z organem państwowym, którego długoterminowa stabilność nie przedstawia żadnego ryzyka. Wreszcie spółka *UOP Limited* wnosi, by Komisja poddała analizie umowy pomiędzy spółką Axens i jej klientami, wskazując na swoje przekonanie, że nie zawierają one żadnej wzmianki mogącej ograniczać odpowiedzialność na poziomie Axens.
- 6.2 KOMENTARZE WŁADZ FRANCUSKICH DO UWAG SPÓŁKI UOP LIMITED
- (76) W piśmie z dnia 22 czerwca 2009 r. władze francuskie stwierdzają, że uwagi spółki *UOP Limited* „opierają się na błędnych, a nawet całkowicie fałszywych, twierdzeniach, a w każdym razie na żadnej informacji, która może wykazać istnienie pomocy państwa na rzecz przedsiębiorstwa publicznego IFP lub spółki Axens”.
- (77) Zasadniczo władze francuskie negują wszelką rzeczowość postawionego zarzutu, według którego podmiot „IFP/Axens” postrzegany jest na rynku jako podmiot publiczny uzyskujący korzyści względem klientów, dostawców i rynków finansowych i odrzucają stwierdzenie, zgodnie z którym wspomniany podmiot „IFP/Axens” stanowi organ państwowy niemający żadnych obaw w zakresie długoterminowej stabilności.
- (78) Władze francuskie rozwijają dwa argumenty:
- po pierwsze, podmiot „IFP/Axens” nie jest organem państwowym dysponującym nieograniczonymi środkami; ponadto nic nie dowodzi, że omawiany podmiot postrzegany jest jako taki na rynku (6.2.1).
 - po drugie, status EPIC przedsiębiorstwa publicznego IFP nie przyznaje spółce Axens żadnej korzyści na rynku (6.2.2).
- 6.2.1 „IFP/AXENS” NIE JEST ORGANEM PAŃSTWOWYM DYSPONUJĄCYM NIEOGRANICZONYMI ŚRODKAMI
- (79) Według władz francuskich, w przeciwieństwie do tego, co twierdzi spółka *UOP Limited*, dostawcy i klienci podmiotu „IFP/Axens” nie postrzegają tego przedsiębiorstwa jako „organu państwowego” dysponującego nieograniczonymi środkami.
- (80) Po pierwsze władze francuskie odsyłają do analizy prawnej, którą przekazały Komisji, jak również do poprzednich uwag, które miały, ich zdaniem, wykazać, że status EPIC przedsiębiorstwa publicznego IFP nie przyznaje gwarancji państwa żadnego rodzaju.
- (81) Po drugie władze francuskie zauważają, że spółka *UOP Limited* posługuje się „rzekomym przekonaniem o nieograniczonej gwarancji ze strony państwa na rzecz IFP/Axens”, która nie istnieje w prawie i która nie wystarczy sama, aby uzasadnić istnienie pomocy państwa.

⁽⁶⁰⁾ Na przykład w kwestii objętości i czystości wyprodukowanych przepływów lub zużycia surowca.

(82) Po trzecie, zakładając nawet, że przedsiębiorstwo publiczne IFP korzysta z gwarancji publicznej – co kwestionują władze francuskie – błędem byłoby uważać, że dana gwarancja obejmuje mechanicznie spółki zależne przedsiębiorstwa publicznego IFP z tego względu, że omawiane przedsiębiorstwo i jego spółki zależne tworzą grupę gospodarczą w rozumieniu prawa konkurencji. Według Francji wspomniana gwarancja nie obejmuje spółek zależnych przedsiębiorstwa publicznego IFP, w szczególności Axens, jako podmiotów prawa prywatnego, podlegających prawu spółek, ponieważ zasada autonomii spółek zależnych sprzeciwia się w szczególności zaproponowanej przez spółkę UOP Limited teorii „automatycznego rozszerzenia” gwarancji w grupie. Pojęcia grupy, które może mieć sens w prawie konkurencji, w prawie spółek nie uznaje się, a przyznanie gwarancji w grupie podlegałoby rygorystycznym warunkom formalnym i materialnym. Miałoby to miejsce w szczególności w przypadku przedsiębiorstwa publicznego IFP, które wymaga pozwolenia zarządu zgodnie z art. 7 jego statusu. Ponadto władze francuskie uważają, że Komisja uwzględniła już ten punkt, ponieważ uznała, „że status prawny La Banque Postale (osoba prawna prawa prywatnego) wystarczył sam w sobie, aby wykluczyć istnienie wszelkiej nieograniczonej gwarancji na poziomie La Banque Postale ⁽⁶¹⁾”.

6.2.2 AXENS NIE UZYSKUJE ŻADNEJ KORZYŚCI NA RYNKU Z POWODU STATUSU EPIC PRZEDSIĘBIORSTWA PUBLICZNEGO IFP

(83) Władze francuskie uważają, że argument przedstawiony przez spółkę UOP Limited, zgodnie z którym rynek podzielił przekonanie, że podmiot „IFP/Axens” jest organem państwowym posiadającym nieograniczone środki i uzyskującym korzyści zarówno wobec klientów, jak i dostawców i wierzycieli, nie opiera się „na żadnej poważnej informacji”, a poza tym „fakty unieważniają go w sposób niezaprzeczalny”.

(84) Władze francuskie przedstawiły notatkę służbową dyrekcji do spraw prawnych i umów (AJA) Axens, zatytułowaną „Zasady bezpieczeństwa prawnego Axens” ⁽⁶²⁾, która wyjaśnia stosunki utrzymywane przez przedsiębiorstwo publiczne IFP i Axens. Stosunkami tymi kieruje wyraźnie ogólna zasada, zgodnie z którą Axens nie prosi spółki dominującej o gwarancję niezależnie od przyczyny. Władze francuskie wyjaśniły, że jeżeli chodzi o wspomnianą zasadę braku gwarancji, żadne odstępstwo nie jest możliwe. Zasadę tę przypomniano ponadto w pełni w dokumencie, w następującym brzmieniu: „IFP nie gwarantuje działań ani zaniechań spółki Axens”. Władze francuskie wyjaśniły, że dana zasada ma zastosowanie do wszystkich umów lub projektów, które Axens może zawierać lub prowadzić z klientami, z dostawcami i na rynkach finansowych.

⁽⁶¹⁾ Władze francuskie odsyłają do wspomnianej wyżej decyzji nr 531/2005, przypis 3.

⁽⁶²⁾ Dana notatka istnieje od [...] (*) i była regularnie aktualizowana i zatwierdzana przez [...] (*). Władze francuskie załączyły do swojego pisma wersję [...] (*).

6.2.2.1 W kwestii stosunków Axens z klientami

(85) Według Francji spółka UOP Limited podnosi bez żadnego uzasadnienia znaczenie gwarancji publicznej dla długoterminowej sytuacji finansowej Axens, w szczególności pod względem gwarancji umownych i obowiązków w zakresie konserwacji przewidywanych standardowo w umowach licencyjnych ⁽⁶³⁾, podobnie jak powody, dla których jest „przekonana, że Komisja nie znajdzie żadnego postanowienia o ograniczeniu odpowiedzialności na poziomie Axens”.

(86) Odnośnie danych punktów władze francuskie wyjaśniły, że zasada opisana w motywie 84 (zgodnie z którą spółka zależna nie zgłasza do spółki dominującej żadnego wniosku o udzielenie gwarancji) ma zastosowanie również do każdej gwarancji, którą spółka Axens mogłaby negocjować lub zawrzeć z klientem. Władze francuskie zilustrowały swój argument przykładem „kompleksów aromatycznych” wspomnianym w uwagach przez spółkę UOP Limited. Władze francuskie wyjaśniły, że w zasadzie Axens z wyboru ogranicza swoją odpowiedzialność do pewnego ułamka opłaty [...] (*). Polityka ograniczania gwarancji, które stanowi jedną z zasad bezpieczeństwa prawnego Axens, różni się wyraźnie od zwyczajów innych przedsiębiorstw działających w tej dziedzinie, które mają w zwyczaju, według władz francuskich, przyznawać w niektórych przypadkach nieograniczone gwarancje.

(87) Władze francuskie przypominają wreszcie, że obowiązki w zakresie konserwacji/reparacji mające zastosowanie w przypadku szkody nie uruchomiłyby środków finansowych przedsiębiorstwa publicznego IFP:

a) w przypadku niewykonania zobowiązania przez Axens zdolność oferowana przez jej ubezpieczycieli w ramach odpowiedzialności cywilnej w ramach różnych systemów ubezpieczeń jej programu na świecie przewyższyłaby znacznie limity odpowiedzialności Axens określone w umowach z licencjobiorcami;

b) zdolność natychmiastowego lub szybkiego uruchomienia środków Axens, w szczególności dzięki słabemu zadłużeniu, jest również bardzo istotna;

c) porozumienia pomiędzy przedsiębiorstwem publicznym IFP i Axens ograniczają wyraźnie odpowiedzialność przedsiębiorstwa publicznego IFP w przypadku niewykonania zobowiązań przez jednego licencjobiorcy Axens do kwot ograniczonych z konieczności, ponieważ powiązanych z opłatą pobieraną przez przedsiębiorstwo publiczne IFP;

d) ubezpieczyciel w zakresie odpowiedzialności cywilnej Axens rezygnuje wyraźnie z roszczeń wobec przedsiębiorstwa publicznego IFP niezależnie od przyczyny.

⁽⁶³⁾ Władze francuskie odsyłają do pisma spółki UOP Limited z dnia 23 stycznia 2009 r., w którym powtórzono, ich zdaniem, argumentację rozwiniętą w pkt 3 lit. b) pisma z dnia 28 listopada 2008 r.

- (88) Władze francuskie stwierdzają, że twierdzenia spółki *UOP Limited* dotyczące istnienia rzekomych korzyści, które Axens otrzymuje na rynku licencji na procesy są niepotwierdzone w zakresie, w jakim Axens nie przestało prowadzić polityki ograniczania gwarancji w zakresie odpowiedzialności przyznanych swoim klientom.
- (89) W piśmie z dnia 8 września 2009 r. władze francuskie wyjaśniły, że ograniczenie odpowiedzialności wobec klientów przewidziano jednocześnie w ramowej umowie licencyjnej⁽⁶⁴⁾ i umowie na licencje na produkty⁽⁶⁵⁾ zawartych między przedsiębiorstwem publicznym IFP i Axens, które weszły w życie dnia 1 stycznia 2001 r. Te dwie umowy przewidują, że jeżeli Axens może udowodnić, że przyczyna niewykonania przez nią zobowiązania tkwi w usługach świadczonych przez przedsiębiorstwo publiczne IFP, odpowiedzialność finansową IFP ogranicza się do procentu⁽⁶⁶⁾ sum faktycznie otrzymanych przez przedsiębiorstwo publiczne IFP z tytułu opłaty *pro rata* od operacji sprzedaży, z którą wiąże się reklamacja (licencja na produkty) i jednostki będącej przedmiotem podlicencji lub operacji sprzedaży dokonanej w ramach podlicencji, z którą wiąże się reklamacja (ramowa umowa licencyjna). Inaczej mówiąc, odpowiedzialność przedsiębiorstwa publicznego IFP nie może nigdy przekraczać 100 % otrzymanych sum. Ponadto ramowa umowa licencyjna przewiduje, że Axens czerpie zyski z gwarancji finansowych udzielanych publicznym przedsiębiorcom w zakresie możliwości technicznych procesów. Przedsiębiorstwa publiczne IFP nie uznaje się za odpowiedzialne za gwarancje techniczne udzielane przez Axens swoim klientom.
- (90) Ponadto należy wyjaśnić, że umowy na licencje pomiędzy Axens i jej klientami przewidują symetrycznie, że odpowiedzialność finansowa Axens ogranicza się na ogół do [...] (*)% tantiem płaconych za każdą jednostkę będącą przedmiotem reklamacji. Odpowiedzialność przedsiębiorstwa publicznego IFP jest całkowicie niezależna od odpowiedzialności Axens, jeżeli, ze względów handlowych, gwarancja udzielona przez Axens jej klientowi okaże się wyższa od gwarancji udzielonej jej przez przedsiębiorstwo publiczne IFP. Ta sama zasada ma zastosowanie do każdej licencji, którą przedsiębiorstwo publiczne IFP przyzna osobom trzecim innym niż swoje spółki zależne.
- (91) Na koniec władze francuskie dodały, że przedsiębiorstwo publiczne IFP zgodnie ze swoją zasadą ogranicza odpowiedzialność wobec swoich klientów (spółek zależnych lub poza grupą), jeżeli świadczy usługi w ich imieniu (studia, badania na zamówienie, testy, itp.). Odpowiedzialność dopuszczana przez przedsiębiorstwo publiczne IFP polega wówczas na zobowiązaniu do naprawy zrealizowanych prac, podczas gdy na poziomie finansowym odpowiedzialność z zasady ogranicza się do [...] (*) % faktycznie

otrzymanego wynagrodzenia, przy limicie, który w zależności od przypadku może ewentualnie osiągnąć do [...] (*) %. Jeżeli zatem klient uważa, że praca wykonana przez przedsiębiorstwo publiczne IFP jest wadliwa, nie może w żadnym wypadku zobowiązać IFP do nieskończonego przerabiania prac.

6.2.2.2 W kwestii stosunków pomiędzy Axens i jej dostawcami i w kwestii jej warunków finansowania na rynkach finansowych

- (92) Władze francuskie zaprzeczają wszelkiej rzeczowości stwierdzenia spółki *UOP Limited*, zgodnie z którym domniemane przekonanie o istnieniu nieograniczonych środków finansowych na rzecz Axens przyznaje mu preferencyjne warunki zarówno ze strony dostawców, jak i rynków finansowych. Według Francji spółka nie przedstawiła najmniejszego dowodu, popierającego dane twierdzenia.
- (93) Władze francuskie uważają, że zasada opisana w motywie 84, zgodnie z którą spółka zależna nie zgłasza do spółki dominującej żadnego wniosku o udzielenie gwarancji, wystarczy, aby uznać za nieważne założenie przedstawione przez spółkę *UOP Limited*.
- (94) Ponadto, jeżeli chodzi o warunki w zakresie zaciągania pożyczek przez Axens, podobnie jak przez Beicip-Franlab i Prosernat, na rynkach finansowych, władze francuskie przypominają swoją gotowość do przyjęcia wobec Komisji zobowiązania, że umieszczą w formie pisemnej, w każdej umowie dotyczącej finansowania, przy każdej operacji, wzmiankę, że „zgodnie z prawem francuskim (w szczególności z koniecznością wyraźnego ustawowego upoważnienia w przypadku każdej gwarancji), niniejsza operacja finansowania nie uzyska żadnej gwarancji, jakiegokolwiek rodzaju, bezpośredniej czy pośredniej ze strony państwa”⁽⁶⁷⁾.

7 OCENA

7.1 ISTNIENIE POMOCY PAŃSTWA W ROZUMIENIU ART. 107 UST. 1 TFUE

- (95) Art. 107 ust. 1 TFUE stanowi: „z zastrzeżeniem innych postanowień przewidzianych w Traktatach, wszelka pomoc przyznawana przez Państwo Członkowskie lub przy użyciu zasobów państwowych w jakiegokolwiek formie, która zakłóca lub grozi zakłóceniem konkurencji poprzez sprzyjanie niektórym przedsiębiorstwom lub produkcji niektórych towarów, jest niezgodna z rynkiem wewnętrznym w zakresie, w jakim wpływa na wymianę handlową między Państwami Członkowskimi”.
- (96) W przedmiotowym przypadku w celu ustalenia istnienia pomocy państwa, należy najpierw sprawdzić, czy środek polegający na przyznaniu Francji statusu EPIC przedsiębiorstwu publicznemu IFP dnia 7 lipca 2006 r. odwołuje się do środków państwowych (7.1.1) w celu przyznania nieograniczonej gwarancji publicznej obejmującej działalność gospodarczą (7.1.2). Ponieważ zakres gwarancji państwa i charakter objętych nią działań pozwala określić zakres stosowania niniejszej decyzji (7.1.3), należy następnie zbadać, czy przedmiotowy środek zapewnia grupie IFP selektywną korzyść (7.1.4), która może wpływać na wymianę handlową między państwami członkowskimi (7.1.5).

⁽⁶⁴⁾ Na podstawie ramowej umowy licencyjnej Axens może korzystać z obecnej i przyszłej własności intelektualnej przedsiębiorstwa publicznego IFP głównie dotyczącej procesów w swojej dziedzinie działalności w celu świadczenia usług inżynierskich klientom w związku z tymi procesami i przekazywania im praw do wykorzystywania powiązanych technologii w formie podkoncesji na licencje patentowe.

⁽⁶⁵⁾ Na podstawie licencji na produkty Axens może korzystać z obecnej i przyszłej technologii przedsiębiorstwa publicznego IFP w swojej dziedzinie działalności w celu produkcji i sprzedaży swoim klientom katalizatorów, adsorbentów, ekstrahentów, wyposażenia, innych produktów i programów komputerowych opracowanych przez przedsiębiorstwo publiczne IFP.

⁽⁶⁶⁾ [...] (*).

⁽⁶⁷⁾ Pismo władz francuskich z dnia 13 października 2008 r., ust. 203.

7.1.1 KORZYSTANIE ZE ŚRODKÓW PAŃSTWOWYCH POD POSTACIĄ NIEOGRANICZONEJ GWARANCJI

(97) Uwzględniając szczególną strukturę grupy gospodarczej w rozumieniu prawa konkurencji, należy uwzględnić ewentualny wpływ nieograniczonej gwarancji ze strony państwa wynikający ze statusu EPIC przedsiębiorstwa publicznego IFP na ogół podmiotów z grupy IFP, mianowicie na samo przedsiębiorstwo publiczne i na jego spółki zależne, korzystając z dwuetapowej metody:

— jeżeli chodzi o przedsiębiorstwo publiczne IFP, wpływ nieograniczonej gwarancji wynika bezpośrednio ze statusu EPIC: przedsiębiorstwo publiczne IFP, jako osoba prawna prawa publicznego, nie podlega prawu powszechnemu w zakresie postępowania naprawczego lub likwidacyjnego odnoszącego się do przedsiębiorstw w trudnej sytuacji. Uwzględniając tę szczególną cechę, spółka dominująca grupy IFP mogłaby prowadzić bezpośrednio swoją działalność gospodarczą w korzystniejszych warunkach niż inne podmioty na rynku, które nie korzystają z porównywalnej ochrony (7.1.1.1).

— jeżeli chodzi o działalność wykonywaną bezpośrednio przez spółki zależne prawa prywatnego grupy IFP, z których wszystkie podlegają prawu powszechnemu w zakresie upadłości, bezpośrednie uznanie odpowiedzialności przedsiębiorstwa publicznego, a w konsekwencji państwa, wydaje się niemożliwe. Przy założeniu niedoboru aktywów spółki zależnej, analizie należy poddać fakt, czy wierzyciele Axens, Prosernat i Beicip-Franlab mogliby korzystać z pośredniego mechanizmu opartego na ewentualnej odpowiedzialności spółki dominującej za czyny swoich spółek zależnych, równoważnego mechanizmowi gwarancji (7.1.1.2).

7.1.1.1 **Objęcie przedsiębiorstwa publicznego IFP nieograniczoną gwarancją ze strony państwa przyznaną ze względu na status EPIC**

(98) W ww. decyzji C 56/2007 Komisja stwierdziła⁽⁶⁸⁾, że swoiste szczególne cechy statusu przedsiębiorstwa publicznego La Poste⁽⁶⁹⁾, a w szczególności istnienie gwarancji spłaty indywidualnych wierzycieli i podtrzymanie istnienia przedsiębiorstwa La Poste lub jego zobowiązań, oznaczają, że państwo odgrywa rolę gwaranta w ostatniej instancji dla działalności gospodarczej prowadzonej przez przedsiębiorstwo publiczne.

(99) W przedmiotowym przypadku Komisja uważa, że argumenty wykorzystane we wspomnianej wyżej decyzji C 56/2007 można, w dużej mierze, przełożyć na status EPIC przedsiębiorstwa publicznego IFP i że korzysta ono ze szczególnej sytuacji prawnej, zarówno jeżeli chodzi o zwrot jego wierzycieli, jak i utrzymanie jego istnienia w przypadku upadłości. Dla potrzeb niniejszej

analizy Komisja będzie odsyłała do argumentów rozwiniętych z części 4.1 („Uznanie środka za pomoc”) wspomnianej wyżej decyzji C 56/2007.

A. Gwarancja spłaty indywidualnych wierzycieli

(100) Należy najpierw zweryfikować argument władz francuskich, zgodnie z którym prawodawstwo lub orzecznictwo wyklucza istnienie gwarancji państwa na rzecz EPIC (a), a następnie wykazać, że w przypadku gdy przedsiębiorstwo publiczne IFP nie dotrzymuje zobowiązań, jego wierzyciele otrzymują korzystniejszą procedurę niż wierzyciele przedsiębiorstw objętych prawem powszechnym.

a) Odrzucenie argumentów władz francuskich

(101) Wbrew temu, co twierdzą władze francuskie, Komisja może stwierdzić, że prawo francuskie dopuszcza istnienie domniemanej gwarancji, a w szczególności istnienie gwarancji państwa ze względu na status przedsiębiorstwa publicznego. Komisja odrzuca argumenty władz francuskich z następujących powodów:

(102) Po pierwsze, Komisja odsyła do motywów 120 i 121 wspomnianej wyżej decyzji C 56/2007, *mutatis mutandis*, w przypadku gdy władze francuskie stwierdzają, że żaden akt ani decyzja nie wprowadzają zasady, zgodnie z którą państwo udzielałoby gwarancji na zobowiązania EPIC. Komisja uważa natomiast, że o ile prawdą jest, że nie istnieje akt ani decyzja potwierdzający (potwierdzająca) lub wykluczający (wykluczająca) istnienie wyraźnej gwarancji państwa na rzecz EPIC, brak ten nie wyklucza istnienia domniemanej gwarancji.

(103) Po drugie, Komisja odsyła do motywów 122–124 wspomnianej wyżej decyzji C 56/2007, *mutatis mutandis*, w przypadku gdy władze francuskie stwierdzają, że istnieje orzecznictwo na temat braku gwarancji, w szczególności w wyroku w sprawie *Société de l'hôtel d'Albe*⁽⁷⁰⁾ i w wyrokach w sprawie *Campoloro*⁽⁷¹⁾. Jeżeli chodzi o pierwszą sprawę, jak podkreślił ekspert Komisji w sprawie pocztowej, wyrok w sprawie *Société de l'hôtel d'Albe* nie odnosi się do konkretnej sytuacji, w której gwarancja może mieć miejsce⁽⁷²⁾. Jeżeli chodzi o drugą sprawę⁽⁷³⁾, Komisja uważa natomiast, że pokazuje ona, że mechanizm odpowiedzialności państwa w ramach procedury spłaty zobowiązań przedsiębiorstw publicznych posiada wszelkie znamiona mechanizmu gwarancji.

⁽⁶⁸⁾ Zob. część 4.1.1 C „Wniosek dotyczący istnienia gwarancji państwa na rzecz przedsiębiorstwa La Poste”, motywy 251–255 wspomnianej wyżej decyzji C 56/2007.

⁽⁶⁹⁾ Status ten, jak wyjaśniono w motywie 12 (przypis 11), przypominał EPIC przed zmianą statusu La Poste w spółkę akcyjną.

⁽⁷⁰⁾ Decyzja Rady Stanu, dnia 1 kwietnia 1938 r., sprawa *Société de l'hôtel d'Albe*, zbiór wyroków s. 341.

⁽⁷¹⁾ Wyroki Rady Stanu dotyczące sprawy *Campoloro* (z dnia 10 listopada 1999 r. i 18 listopada 2005 r.).

⁽⁷²⁾ We wspomnianym wyroku Rada Stanu odmówiła jedynie uwzględnienia wniosku wierzyciela skierowanego bezpośrednio do ministra robót budowlanych. Zastosowanie gwarancji zakłada jednak niewypłacalność, a nie sytuację, w której, na zwykły wniosek wierzyciela państwo jest zobowiązane zareagować spłaceniem zobowiązania przedsiębiorstwa publicznego.

⁽⁷³⁾ Komisja odsyła do swojej analizy sprawy *Campoloro* w części 4.1.1.A.b)3°) wspomnianej wyżej decyzji C 56/2007.

- (104) Po trzecie, Komisja uważa, że argument przedstawiony przez władze francuskie w sprawie pocztowej, zgodnie z którym zobowiązania zaciągnięte przez EPIC od chwili wejścia w życie LOLF, tj. dnia 1 stycznia 2005 r., nie mogą być objęte domniemaną gwarancją, nie ma podstaw:
- a) Komisja podkreśla, że zmiana statusu przedsiębiorstwa publicznego IFP miała miejsce dnia 7 lipca 2006 r., czyli po wejściu w życie LOLF. W przedstawionych okolicznościach należy zbadać argumenty wysunięte przez eksperta władz francuskich w sprawie pocztowej dotyczące ewentualnych długów zaciągniętych do dnia 1 stycznia 2005 r., chociaż władze francuskie odsyłają do tej kwestii *mutatis mutandis* w swoich uwagach. Długi zaciągnięte przez przedsiębiorstwo publiczne IFP do dnia 1 stycznia 2005 r. zostały zaciągnięte przez przedsiębiorstwo branżowe w rozumieniu ustawy nr 43-612 z dnia 17 listopada 1943 r. w sprawie zarządzania interesami branżowymi (a zatem przez osobę prawną prawa prywatnego), nie mogła zatem obejmować ich, w chwili ich zaciągnięcia⁽⁷⁴⁾, nieograniczona gwarancja uzyskana z tytułu statusu EPIC.
 - b) Komisja zauważa jednak, jak zresztą zauważył jej ekspert w sprawie pocztowej, i jak już wyjaśniła w motywie 130 wspomnianej wyżej decyzji C 56/2007, do którego odsyła *mutatis mutandis*, że zakres obowiązku wprowadzenia do ustawy budżetowej gwarancji państwa ogranicza się do „przyznania” takich gwarancji; że fakt przyznania gwarancji obejmuje przypadki, w których poprzez wyraźne ujawnienie woli państwo postanawia udzielić swojej gwarancji danej instytucji lub danej działalności; że zakres obowiązku wpisu gwarancji do ustawy budżetowej nie obejmuje więc gwarancji udzielanych w związku ze statusem lub narzucanych orzecznictwem, mających domniemany i automatyczny charakter; że ta druga kategoria nie wynika z decyzji państwa, a z faktu, że państwo wchodzi we wcześniej istniejące ramy prawne, czego gwarancja jest jedynie skutkiem⁽⁷⁵⁾.
- (74) Jednak w przypadku niedoboru aktywów przedsiębiorstwa publicznego IFP po zmianie statusu, wszyscy wierzyciele, niezależnie od dnia powstania ich wierzytelności, znaleźliby się w porównywalnej sytuacji, stojąc w obliczu braku zastosowania do przedsiębiorstwa publicznego IFP procedur prawa powszechnego w kwestii naprawy i likwidacji przedsiębiorstw w trudnej sytuacji. Wszyscy wierzyciele przedsiębiorstwa publicznego IFP mieliby pewność, że ich wierzytelności zostaną ostatecznie zwrócone, jak wyjaśniono w pkt A. b).
- (75) Istnienie drugiej kategorii, która nie mieści się w zakresie art. 34 LOLF, tłumaczy fakt, że orzecznictwo dotyczące gwarancji ze względu na koncesjonariuszy rozciąga się na okres po 2001 r. Wyjaśnia również, że zawsze gdy państwo jest akcjonariuszem lub współnikiem w spółce lub grupie, dla której kodeks handlowy nie ogranicza gwarancji dla zobowiązań, nie jest ono zobowiązane do zamieszczania jej w ustawie budżetowej. Komisja chciałaby wyjaśnić przy tej okazji, że analizowana tutaj gwarancja wynika ze statusu EPIC przedsiębiorstwa publicznego IFP, że jest gwarancją wiążącą państwo i przedsiębiorstwo publiczne IFP (wierzyciele IFP są jedynie jej pośrednimi beneficjentami), że gwarancja odnosi się nie tylko do spłaty indywidualnych wierzytelności, ale również do podtrzymania istnienia przedsiębiorstwa publicznego IFP lub jego zobowiązań.
- c) Komisja stwierdza, podobnie jak w motywie 131 decyzji 56/2007, do której odsyła *mutatis mutandis*, że argument władz francuskich oparty na LOLF nie jest przekonujący, a fakt, że żadna ustawa budżetowa nie precyzuje, że państwo oferuje gwarancję przedsiębiorstwu publicznemu IFP ze względu na jego status, nie wyklucza istnienia domniemanej gwarancji; że w każdym razie dla Komisji nie jest istotne uznanie w przepisach francuskich środka za gwarancję ani fakt, że jest to przypadek gwarancji podlegającej LOLF; że znaczenie ma jedynie klasyfikacja takiego środka w świetle prawa Unii Europejskiej; że prawo Unii Europejskiej uznaje istnienie domniemanej gwarancji, gdy państwo członkowskie jest prawnie zobowiązane do spłaty wierzytelności innej osoby prawnej w razie jej niewypłacalności⁽⁷⁶⁾.
- (105) Po czwarte Komisja odrzuca argument władz francuskich, zgodnie z którym w przypadku istnienia gwarancji państwa na rzecz EPIC, każde stworzenie nowego EPIC (w tym zmiana statusu) wymagałoby wprowadzenia środków gwarancji, które chroniłyby prawa wierzycieli powstałe przed przekształceniem i jego kontrapozycja (*modus tollens*), zgodnie z którą z uwagi na fakt, że nigdy nie uruchomiono takiego mechanizmu⁽⁷⁷⁾, nie istnieje żadna gwarancja na rzecz przedsiębiorstwa publicznego IFP:
- a) Jak wskazał ekspert Komisji w sprawie pocztowej i jak przypomniano w motywie 133 wspomnianej wyżej decyzji C 56/2007, do którego odsyła *mutatis mutandis*, Komisja uważa, że takie stwierdzenie wynika z bardzo szerokiej wykładni konstytucyjnej ochrony prawa własności.
 - b) Komisja chciałaby wyjaśnić, co już zresztą zrobiła w motywie 134 wspomnianej wyżej decyzji C 56/2007, do którego odsyła *mutatis mutandis*, że prawo własności nie wymaga również wprowadzenia szczególnego środka w celu zagwarantowania praw wierzycieli w chwili przekształcenia EPIC w spółkę podlegającą postępowaniu naprawczemu i likwidacyjnemu i że brak takich środków nie stanowi nadal dowodu na brak istnienia domniemanej gwarancji.
 - c) Komisja dodaje, jak wyjaśniła w motywach 135 i 136 wspomnianej wyżej decyzji C 56/2007, do których odsyła *mutatis mutandis*, że władze francuskie postanowiły przyznać gwarancję wyraźną przedsiębiorstwu
- (76) Wyrok Sądu z dnia 26 czerwca 2008 r. w sprawie T-442/03, SIC przeciwko Komisji (Zb.Orz. 2008 s. II-1161, pkt 124-127). Zob. również wspomniane wyżej obwieszczenie w sprawie gwarancji.
- (77) W szczególności nie podczas przekształcania IFP, France Télécom, Gaz de France, EDF i ADP.

La Poste⁽⁷⁸⁾, kiedy otrzymało w 1990 r. status podobny do statusu EPIC, nie dowodzi, że nie istniała domniemana gwarancja na jego rzecz.

(106) W końcu Komisja odsyła do części niniejszej decyzji dotyczącej uznania odpowiedzialności państwa, jak również do części 4.1.1 A b) 3) wspomnianej wyżej decyzji C 56/2007 w odniesieniu do artykułu p. Labetoulle'a przytoczonego przez władze francuskie⁽⁷⁹⁾, jak również analizy orzecznictwa w sprawie *Campoloro*⁽⁸⁰⁾.

(107) W przeciwieństwie do tego, co wysuwają władze francuskie – taka gwarancja byłaby, według nich, wykluczona przez akty prawne – Komisja zauważa, że istnienie domniemanej gwarancji związanej ze statusem przedsiębiorstwa publicznego zostało potwierdzone w opinii Rady Stanu wydanej w 1995 r. w sprawie *Crédit Lyonnais*, w której istnienie domniemanej gwarancji państwa oparto tylko na charakterze podmiotu przedsiębiorstwa publicznego⁽⁸¹⁾.

(108) Jak wyjaśniono w motywach 142–145 wspomnianej wyżej decyzji C 56/2007, do których odsyła *mutatis mutandis*, Komisja nie podziela interpretacji władz francuskich, zgodnie z którą opinii Rady Stanu nie można odnieść do przedsiębiorstwa publicznego IFP. Podkreśla w szczególności, że we wspomnianej opinii w żaden sposób nie odnosi się do zadań przedsiębiorstwa, ani do obecności w przedsiębiorstwie publicznym księgowego środków publicznych. Ponadto władze francuskie nie wyjaśniają, dlaczego, według nich, opinia miałaby zastosowanie wyłącznie do przedsiębiorstw publicznych, w których środki administrowane są przez księgowego środków publicznych. Komisja odrzuca ponadto argumenty władz francuskich, zgodnie z którymi opinia nie znajduje zastosowania, ponieważ pochodzi z okresu sprzed LOLF i jest sprzeczna z wcześniejszym orzecznictwem Rady Stanu, przypomniawszy w motywie 104, jak również we wspomnianej wyżej decyzji C 56/2007, że LOLF nie stoi na przeszkodzie istnieniu domniemanej gwarancji państwa na rzecz przedsiębiorstwa publicznego IFP.

⁽⁷⁸⁾ Według władz francuskich, w przeciwieństwie do poprzedniej sytuacji, nie byłoby konieczności przyznania gwarancji wyraźnej dla zobowiązań zaciągniętych przez urząd poczty i telekomunikacji, który został przekształcony w przedsiębiorstwo La Poste, gdyby to ostatnie było objęte ustawowo gwarancją państwa. Uczyniono to jednak rozporządzeniem z dnia 31 grudnia 1990 r.

⁽⁷⁹⁾ La responsabilité des AAI dotées de la personnalité morale: coup d'arrêt à l'idée de „garantie de l'État”; D. Labetoulle; RJEP/CJEG nr 635, październik 2006 r.

⁽⁸⁰⁾ W tej kwestii Komisja odsyła również do części 4.1.1.A b) 3) wspomnianej wyżej decyzji C 56/2007.

⁽⁸¹⁾ Komisja odsyła do motywów 139–141 wspomnianej wyżej decyzji C 56/2007. Kolejną część notatki podali do publicznej wiadomości redaktorzy sprawozdania za 1995 r. (s. 219): „Przy okazji projektu ustawy w sprawie udziału państwa w planach naprawczych dla przedsiębiorstwa *Crédit Lyonnais* i *Comptoir des Entrepreneurs Rada Stanu* (...) uznała, że gwarancja państwa na rzecz tego przedsiębiorstwa będzie wynikać, w przypadku braku wyraźnych przepisów, z samego charakteru podmiotu przedsiębiorstwa publicznego”.

(109) Wreszcie, jak wskazano w motywach 146 i 147 wspomnianej wyżej decyzji C 56/2007, do których odsyła *mutatis mutandis*, Komisja uznaje opinię ministra gospodarki, finansów i przemysłu z dnia 22 lipca 2003 r., której przedmiotem był „Wykaz mechanizmów domniemanej lub wyraźnej gwarancji udzielonej przez państwo”, który potwierdza istnienie domniemanych gwarancji, które wynikają z aktu administracyjnego lub legislacyjnego „powodującego i zawierającego skutki finansowe dla państwa”. Opinia ta pokazuje, że gwarancja państwa może wynikać z aktów prawnych niezwykle odmiennych w charakterze⁽⁸²⁾ i przypomina, że utworzenie przedsiębiorstwa publicznego może wiązać się z domniemaną gwarancją państwa dla wierzycieli tego przedsiębiorstwa⁽⁸³⁾.

b) Wierzyciel przedsiębiorstwa publicznego IFP ma zapewniony zwrot swojej wierzytelności

(110) Tak jak w wywodzie przedstawionym w części 4.1.1. A b) wspomnianej wyżej decyzji C 56/2007, do której odsyła *mutatis mutandis*, Komisja chce wykazać, że w przypadku niedotrzymania zobowiązań przez przedsiębiorstwo publiczne IFP, jego wierzyciele znajdowaliby się w korzystniejszej sytuacji, niż wierzyciele przedsiębiorstwa podlegającego prawu handlowemu.

(111) Po pierwsze, jeżeli chodzi o przedsiębiorstwa publiczne, nie mają zastosowania tradycyjne ograniczenia w zakresie regulowania wierzytelności podmiotu prawa prywatnego. W oparciu o informacje omówione szerzej w motywach 150–154 wspomnianej wyżej decyzji C 56/2007, do których odsyła *mutatis mutandis*, Komisja stwierdza w odniesieniu do pierwszego punktu, że:

— w przeciwieństwie do wierzycieli przedsiębiorstw podlegających przepisom prawa handlowego, wierzycieli przedsiębiorstwa publicznego IFP (biorąc pod uwagę, że to ostatnie nie podlega przepisom prawa powszechnego regulującym kwestie naprawy i likwidacji przedsiębiorstw znajdujących się w trudnej sytuacji) nie dotyczy ryzyko całkowitej lub częściowej utraty wierzytelności w wyniku postępowania likwidacyjnego;

⁽⁸²⁾ Zob. pkt 5 załącznika do tej opinii, w którym jest mowa o różnych dokumentach, w tym np. „piśmie ministra lub innej podstawie”.

⁽⁸³⁾ W nocie wyjaśniającej załączonej do tej opinii, w szczególności w części 3 zatytułowanej „doświadczenie wniosków o gwarancję i orzecznictwo Rady pozwoliły na wyłonienie się pewnej liczby szkolnych przykładów domniemanej gwarancji, które należy zidentyfikować”, wskazano, że „niektóre formy prawne w swojej konstrukcji wiążą się z odpowiedzialnością swoich akcjonariuszy, w szczególności spółki jawne i tzw. GIE (forma prawna zrzeszająca tymczasowo niezależne przedsiębiorstwa na potrzeby danego zadania; fr. groupement momentané d'entreprises). W przypadku dwóch ostatnich form osoby trzecie będą systematycznie poszukiwać państwowego akcjonariusza. Podobnie jest z tworzeniem przedsiębiorstw publicznych i nabywaniem udziałów w niektórych spółkach akcyjnych”.

- osobowość prawną przedsiębiorstwa publicznego IFP nie stanowi przeszkody dla gwarancji państwa;
- w obliczu braku wyraźnego ograniczenia odpowiedzialności państwa wobec przedsiębiorstwa publicznego IFP wierzyciele tego przedsiębiorstwa mają prawo do oparcia się na zasadzie, zgodnie z którą państwo odpowiada za zobowiązania przedsiębiorstwa publicznego IFP, choć posiada ono osobowość prawną.
- (112) Po drugie w przypadku spłaty zobowiązań przedsiębiorstw publicznych skazanych orzeczeniem sądu procedura ustanowiona ustawą z dnia 16 lipca 1980 r. (i w różnych aktach wykonawczych⁽⁸⁴⁾) jest, z powodów wyjaśnionych w motywach 113–117, korzystniejsza dla wierzycieli przedsiębiorstwa publicznego IFP niż postępowania sądowe prawa powszechnego w zakresie, w jakim nie może ona prowadzić do wygaśnięcia wierzytelności wobec przedsiębiorstwa publicznego IFP.
- (113) Zgodnie z analizą przedstawioną w motywach 157–161 wspomnianej wyżej decyzji C 56/2007, do której odsyła *mutatis mutandis*, Komisja zauważa najpierw, że ustawa z 1980 r.⁽⁸⁵⁾ i jej akty wykonawcze⁽⁸⁶⁾ wskazują na państwo jako właściwy podmiot do spłaty zobowiązań przedsiębiorstw publicznych i nadają mu istotne prerogatywy: polecenie wypłaty z urzędu i zapewnienie dostatecznych środków.
- (114) Tak jak w rozważaniach przedstawionych z motywach 162–168 wspomnianej wyżej decyzji C 56/2007, do których odsyła *mutatis mutandis*, Komisja uważa, że szczegółowa procedura określona w ustawie z 1980 r. i jej aktach wykonawczych jest jedynie procedurą odzyskiwania wierzytelności, bez postępowania likwidacyjnego; po jej zastosowaniu wierzytelność nie znika, podczas gdy po przeprowadzeniu postępowania likwidacyjnego prawa powszechnego decyzja o zakończeniu działalności z powodu niedoboru aktywów, bez sankcji, wiąże się z zakazem korzystania przez wierzycieli ze środków odwoławczych. Komisja zauważa również, że
- ustawa z 1980 r. i jej akty wykonawcze, przewidując przesunięcie polecenia wypłaty w czasie i nie przewidując w ogóle sytuacji niedotrzymania zobowiązań, pozwalają sądzić wierzycielom, że zawsze istnieją lub będą istnieć środki niezbędne do uregulowania wierzytelności, którą posiadają u podmiotu publicznego. Te dwa elementy prowadzą ją do stwierdzenia, że sytuacja niewystarczających środków finansowych jest regulowana, w razie konieczności przez państwo, lub jest jedynie tymczasowa. Natomiast żadne postępowanie likwidacyjne nie przewiduje możliwości, by osoba trzecia stała się odpowiedzialna za zobowiązania niewypłacalnego podmiotu, oprócz oczywiście, gdy chodzi o gwaranta.
- (115) Zgodnie z analizą przedstawioną w motywach 170–180 wspomnianej wyżej decyzji C 56/2007, do której odsyła *mutatis mutandis*, Komisja uważa, że akty prawa francuskiego zezwalają, a nawet zachęcają państwo do przyznawania dotacji na rzecz przedsiębiorstw publicznych, korzystniejszych w stosunku do klasycznych pożyczek bankowych, w razie niewystarczających środków finansowych; dotacje te mogą stanowić „dodatkové środki”, o których mowa w ustawie z dnia 16 lipca 1980 r. Uważa również, że akty te są znane wierzycielom, którzy mają tym samym prawo uznać, że organ nadzorczy będzie w stanie znaleźć niezbędne środki do uregulowania ich wierzytelności. Komisja uznaje, że hipoteza, zgodnie z którą wierzyciel nie mógłby doprowadzić do uregulowania swojej wierzytelności w wyniku zastosowania procedur z ustawy z dnia 16 lipca 1980 r., jest mało prawdopodobna.
- (116) Jednak w przeciwieństwie do tego co stwierdzono w odniesieniu do przedsiębiorstwa La Poste we wspomnianej wyżej decyzji C 56/2007, Komisja zauważa, że w przedmiotowym przypadku możliwe do uruchomienia zasoby własne przedsiębiorstwa publicznego IFP są dość znaczne w zakresie, w jakim, jak wyjaśniły władze francuskie w motywie 44, środki i inwestycje (150,3 mln EUR) równały się na koniec 2007 r. około pięciokrotności kwoty pożyczek i długów finansowych (25,2 mln EUR). Komisja uznaje zatem, że przy obecnym stanie finansów, wydaje się mało prawdopodobne, przynajmniej w bliskiej przyszłości, aby brak zasobów własnych spowodował, że przedsiębiorstwo publiczne IFP nie będzie w stanie spłacić swoich długów i powstanie konieczności interwencji państwa.
- (117) Chociaż w chwili obecnej jest ona nieprawdopodobna, sytuacja niedoboru aktywów przedsiębiorstwa publicznego IFP jest możliwa w perspektywie długoterminowej. W takiej sytuacji, brak możliwości uruchomienia zasobów poprzez zbycie majątku zwiększa uciekanie się do innych mechanizmów gwarancji (zaliczki, ubieganie się o odpowiedzialność państwa itp.). Ponadto ustanowienie systemu ochrony majątku przez ustawodawcę mogłoby być źródłem sporów o odpowiedzialność państwa na zasadzie ryzyka w obliczu ewentualnej
- ⁽⁸⁴⁾ Przepisy mających zastosowanie aktów prawnych, ustawy z dnia 16 lipca 1980 r., dekretu z dnia 20 maja 2008 r. zastępującego dekret z dnia 12 maja 1981 r. i okólnika z dnia 16 października 1989 r., przypomniano w części niniejszej decyzji dotyczącej opisu środka.
- ⁽⁸⁵⁾ Ustawa z dnia 16 lipca 1980 r. stanowi, że: „jeśli organ zarządzający organu samorządu terytorialnego lub przedsiębiorstwa nie uwolnił ani nie zapewnił takich środków, dokonuje tego (...) organ nadzorczy i w razie konieczności wystosowuje polecenie wypłaty z urzędu”.
- ⁽⁸⁶⁾ Dekret z dnia 12 maja 1981 r., niezmieniony w tej kwestii dekretem z 2008 r., wyjaśnia, że przedstawiciel państwa lub organ odpowiedzialny za sprawowanie nadzoru „uwalnia w razie potrzeby konieczne środki poprzez zmniejszenie środków przeznaczonych na inne wydatki i jeszcze niewykorzystanych, albo poprzez zwiększenie zasobów”.

niewypłacalności przedsiębiorstwa publicznego IFP⁽⁸⁷⁾. W tej kwestii Komisja uznaje argument władz francuskich⁽⁸⁸⁾, zgodnie z którym w przypadku uznania przez państwo aktywów należących do przedsiębiorstwa publicznego za „niezbędne” do świadczenia usług publicznych i sprzeciwienia się zbyciu majątku, nie będzie zobowiązane do rekompensaty przez mechanizmy gwarancji. Zauważa jednak, że władze francuskie uznały (nawet jeśli nie zgadzają się, by przedsiębiorstwo publiczne IFP mogło z tego czerpać korzyści), że wymóg ciągłości świadczenia usług publicznych dotyczy przedstawiciela państwa w trakcie prowadzenia procedury ustanowionej ustawą z dnia 16 lipca 1980 r.⁽⁸⁹⁾. Komisja uważa zatem, że taki wybór władzy publicznej, aby nie zbywać aktywów z tytułu utrzymania ciągłości świadczenia usług publicznych mógłby wiązać się z odpowiedzialnością państwa na zasadzie ryzyka z powodu naruszenia zasady równego traktowania w zakresie obciążeń publicznych.

(118) Po trzeciej z powodów przedstawionych już w motywach 185–226 wspomnianej wyżej decyzji C 56/2007, do których odsyła *mutatis mutandis*, Komisja uważa, że w bardzo mało prawdopodobnym scenariuszu, w którym procedura określona w ustawie z 1980 r. nie umożliwia wierzycielowi uregulowania wierzytelności, środki odwoławcze, jakie pozostają wierzycielowi, aby powstała odpowiedzialność państwa posiada znamiona mechanizmu gwarancji.

(119) Chociaż władze francuskie uważają, że państwo zasadniczo nie może zostać pociągnięte do odpowiedzialności, czy to na zasadzie winy, czy na zasadzie ryzyka⁽⁹⁰⁾, uznają jednak, że w przypadku istnienia wymogu ciągłości świadczenia usług publicznych, który dotyczy przedstawiciela państwa w trakcie prowadzenia procedury ustanowionej ustawą z 1980 r., sąd mógłby nakazać zaspokojenie wierzyciela. Przy tym założeniu władze francuskie uważają jednak, że wierzyciel nie uzyskałby żadnej korzyści, ponieważ odszkodowanie byłoby porównywalne do odszkodowania otrzymanego w przypadku zastosowania prawa powszechnego. W tym temacie Komisja zauważa pewne cechy szczególne prawa specjalnego ustanowionego przez ustawę z 1980 r.: podlegając pod zasady prawa powszechnego dotyczące likwidacji, wierzyciele (w szczególności z wierzytelnościami niezabezpieczonymi) co do zasady nie odzyskują całego należnego im zobowiązania

i najczęściej zobowiązania przedsiębiorstwa objętego postępowaniem likwidacyjnym nie są spłacane przez osobę trzecią.

(120) Władze francuskie kwestionują również fakt, że możliwości zaspokojenia wierzycieli poprzez pociągnięcie do odpowiedzialności można utożsamiać z formą gwarancji. Przeciwnie, Komisja uważa, że powstanie odpowiedzialności państwa (na zasadzie winy lub na zasadzie ryzyka) w procedurze odzyskiwania długów od podmiotów publicznych, o których mowa w ustawie z dnia 16 lipca 1980 r., jest równoznaczne z mechanizmem gwarancji do celów prawa Unii Europejskiej, ponieważ gwarantuje ono wierzycielom spłatę ich wierzytelności przez zobowiązanie państwa członkowskiego do jej spłaty w przypadku niewypłacalności przedsiębiorstwa publicznego IFP. Ponadto orzecznictwo Europejskiego Trybunału Praw Człowieka w sprawie *Société de gestion du port de Campoloro i Société fermière de Campoloro przeciwko Francji*⁽⁹¹⁾ (zwanej dalej „sprawą Campoloro”) ma na celu uznanie istnienia gwarancji automatycznej.

(121) Wreszcie, podobnie do wyводу przedstawionego w motywach 181–184 wspomnianej wyżej decyzji C 56/2007, do której odsyła *mutatis mutandis*, Komisja uważa, że propozycja władz francuskich mająca na celu doprecyzowanie dekretu wykonawczego do ustawy z 1980 r. jest niewystarczająca, aby wykluczyć uwolnienie środków w wyniku zastrzyku środków publicznych.

a) Władze francuskie zaproponowały dokonanie następującej zmiany dekretu wykonawczego ustawy z 1980 r.: „Jeśli po upływie tego terminu wezwanie do usunięcia uchybienia nie odniosło skutku, przedstawiciel państwa lub organ odpowiedzialny za sprawowanie nadzoru zapisuje wydatki w budżecie niewypłacalnego organu samorządu terytorialnego lub przedsiębiorstwa publicznego. Uwalnia on w razie potrzeby konieczne środki z budżetu organu samorządu terytorialnego lub przedsiębiorstwa publicznego poprzez zmniejszenie środków przeznaczonych na inne wydatki i jeszcze niewykorzystanych, albo poprzez zwiększenie zasobów.” (zmiany podkreślono).

b) Komisja uważa jednak, jak uczyniła to w motywie 67 decyzji o wszczęciu postępowania, że przepisy te, ani w ich obecnej wersji, ani w wersji zmienionej według propozycji władz francuskich, nie wykluczają uwolnienia środków w wyniku wcześniejszego zwiększenia zasobów dzięki dotacji lub zastrzykowi środków publicznych.

⁽⁸⁷⁾ Komisja odsyła do części 4.1.1.A.b.3 wspomnianej wyżej decyzji C 56/2007.

⁽⁸⁸⁾ W ramach sprawy pocztowej, w notatce przekazanej dnia 27 października 2009 r., władze francuskie kwestionowały „brak możliwości” uruchomienia zasobów własnych na podstawie dwóch argumentów: pierwszego, odnoszącego się do opłat stosowanych przez La Poste, nie można jednak przenieść na okoliczności w przedmiotowym przypadku, ponieważ opłaty przedsiębiorstwa publicznego IFP nie podlegają, w przeciwieństwie do opłat La Poste, regulacji sektorowej.

⁽⁸⁹⁾ Komisja odsyła do pkt 112 i 113 notatki przekazanej przez władze francuskie dnia 23 stycznia 2008 r. w ramach sprawy pocztowej.

⁽⁹⁰⁾ W celu zapoznania się z bardziej szczegółowymi informacjami na temat stanowiska władz francuskich, zob. w szczególności część 3.1.1.B.a) 2°) wspomnianej wyżej decyzji C 56/2007.

⁽⁹¹⁾ Europejski Trybunał Praw Człowieka, dnia 6 grudnia 2006 r., *Société de gestion du port de Campoloro i Société fermière de Campoloro przeciwko Francji*, nr 57516/00. Europejski Trybunał Praw Człowieka uregulował sprawę Campoloro przez obciążenie państwa całością długów gminy Santa-Maria-Poggio wobec dwóch skarżących przedsiębiorstw.

(122) Z powodów przedstawionych już w motywach 204–211 wspomnianej wyżej decyzji C 56/2007, do których odsyła *mutatis mutandis*, Komisja uważa ponadto, że uregulowanie wspomnianej wyżej sprawy *Campoloro* przez Europejski Trybunał Praw Człowieka pokazuje, że odpowiedzialność państwa francuskiego funkcjonuje w tym przypadku jak domniemana gwarancja zobowiązań władz publicznych i nie jest powiązana z żadnym warunkiem w zakresie szkody.

- a) Komisja zauważa w szczególności, że Europejski Trybunał Praw Człowieka odrzuca argumenty⁽⁹²⁾ władz francuskich, które próbowały z jednej strony oprzeć swoją argumentację na braku przyczyny, którą można przypisać państwu, a z drugiej na braku gwarancji państwa wobec władz publicznych posiadających osobowość prawną i że przyjął argumenty przeciwnie skarżących przedsiębiorstw⁽⁹³⁾.
- b) Komisja zauważa, że Europejski Trybunał Praw Człowieka stwierdził w końcu naruszenie art. 6 ust. 1 europejskiej konwencji praw człowieka (zwanej dalej „konwencją”), w szczególności na tej podstawie, że: „Należy więc wykonać te wyroki, a Trybunał przypomina, że organ państwa nie może powoływać się na brak zasobów w celu uniknięcia pokrycia długu wynikającego z orzeczenia sądu [...]”. Ponadto Europejski Trybunał Praw Człowieka stwierdził naruszenie art. 1 Protokołu nr 1 do wspomnianej konwencji, ponieważ skarżące przedsiębiorstwa doświadczyły ingerencji w swoje prawo własności w związku ze

⁽⁹²⁾ W wyroku można przeczytać, że „[rząd francuski] stwierdza, że jedynie obiektywne przyczyny wynikające wyłącznie z braku materialnej możliwości uwolnienia wystarczających środków przez gminę opóźniły całkowite wykonanie wyroków”; „rząd utrzymuje zatem, że niewykonanie wydanych wyroków nie wynika z dobrowolnego powstrzymywania się przez organy krajowe, państwo ani gminę. Brak środków nie jest pretekstem, ale rzeczywistością wynikającą z niewypłacalności osoby prawnej będącej dłużnikiem”; „Niespłatenie długu wynika wyłącznie z trudności finansowych gminy, a charakter tych okoliczności nie pozwala organowi samorządu terytorialnego uniknąć jego zobowiązań ani przenieść obciążenia długiem na państwo (Rada Stanu, gmina Batz sur Mer, dnia 25 września 1970 r.). W prawie krajowym nie ma żadnych podstaw prawnych, aby zastąpić gminę państwem w celu uregulowania odszkodowań. Zastąpienie nie mogłoby tym bardziej opierać się na art. 6 ust. 1 konwencji, ponieważ takie rozstrzygnięcie byłoby sprzeczne z samym pojęciem osobowości prawnej, które zakłada niezależność, odrębny majątek”.

⁽⁹³⁾ „W prawie krajowym istotnie nie przewidziano żadnego przepisu łagodzącego w sytuacji niedotrzymania zobowiązań przez gminę”; „Państwo nie może uniknąć obowiązku wykonania decyzji sądu powołując się na brak dochodów lub na autonomię organu samorządu terytorialnego, których nie mógł zagwarantować do chwili obecnej, ponieważ gmina nie jest w stanie spłacić swoich długów. Skarżące przedsiębiorstwa zgłaszają w rezultacie niezdolność państwa do podjęcia konstruktywnych kroków, które umożliwiłyby gminie wykonanie zobowiązań podatkowych, które na niej spoczywają”. „Skarżące przedsiębiorstwa stwierdzają, że Rada Stanu w wyroku z dnia 18 listopada 2005 r. orzekła, że prawodawca pragnął dać przedstawicielowi państwa, w przypadku uchylania się organów samorządu terytorialnego od zapewnienia wykonania orzeczenia sądu moc zastąpienia organów w celu uwolnienia lub zapewnienia zasobów umożliwiających pełne wykonanie przedmiotowego orzeczenia sądu. Na podstawie tych uchybień państwa francuskiego skarżące przedsiębiorstwa domagają się stwierdzenia naruszenia art. 6 ust. 1 i odszkodowania, które z niego wynika, co nie stanowi żadnej sprzeczności z pojęciem osobowości prawnej, ani z pojęciami niezależności i odrębnego majątku”.

szczególnym i nadmiernym obciążeniem wynikającym z niespłacenia kwot, które były im należne⁽⁹⁴⁾. W związku z powyższym Europejski Trybunał Praw Człowieka obciążył państwo całością długu gmin będących dłużnikami⁽⁹⁵⁾.

c) Komisja uważa, że ze wspomnianego orzecznictwa wynikają trzy ważne elementy:

— z zastrzeżeniem otrzymania przez skarżących orzeczenia sądu uznającego ich wierzytelność, odpowiedzialność państwa funkcjonuje jak domniemana gwarancja⁽⁹⁶⁾ w zakresie, w jakim z jednej strony od państwa francuskiego zasądza się zapłatę całości długu podmiotu publicznego⁽⁹⁷⁾ a z drugiej strony nie dokonano żadnego podziału między tym, co mogłoby wynikać z niewypłacalności organu władzy publicznej będącego dłużnikiem, a ewentualnymi uchybieniami ze strony państwa (Europejski Trybunał Praw Człowieka nie szukał w żadnym momencie przyczyny, którą można przypisać państwu, odwołując się jedynie do niewypłacalności dłużnika);

— odpowiedzialność ta obejmuje długi władz publicznych posiadających jednak osobowość prawną. Istnienie osobowości prawnej i własnego majątku zostało wyraźnie przywołane przez rząd francuski w celu sprzeciwienia się stwierdzeniu odpowiedzialności państwa francuskiego, ale argument ten został odrzucony przez Europejski Trybunał Praw Człowieka;

— zakres zastosowania gwarancji państwa rozciąga się na jego władze publiczne. Gwarancja jest zatem ściśle powiązana ze statusem podmiotu prawa publicznego dłużnika.

d) Komisja stwierdza ponadto, że rozstrzygnięcie przyjęte przez Europejski Trybunał Praw Człowieka we

⁽⁹⁴⁾ „Niemożność, w jakiej znalazły się strony zainteresowane wykonaniem wyroków, stanowi ingerencję w prawo własności zainteresowanych stron, które wynika z pierwszego zdania art. 1 akapit pierwszy Protokołu nr 1. Rząd nie przedstawił żadnego uzasadnienia tej ingerencji, a Trybunał stwierdza, że brak zasobów nie może usprawiedliwiać takiego zaniechania (ibidem)”. „Ogółem Trybunał stwierdza, że skarżące przedsiębiorstwa zostały i nadal są dotknięte szczególnym i nadmiernym obciążeniem wynikającym z niespłacenia kwot, które powinny być otrzymać w ramach wykonania przywołanych wyroków z dnia 10 lipca 1992 r. Doszło zatem do naruszenia art. 1 protokołu nr 1”.

⁽⁹⁵⁾ „W świetle powyższego Trybunał stwierdza, że pozwane państwo jest zobowiązane do zapewnienia wypłacenia skarżącym przedsiębiorstwom lub, w stosownym przypadku, osobom upoważnionym wierzytelności, których są beneficjentami od chwili wydania wyroków przez sąd administracyjny w Bastii z dnia 10 lipca 1992 r. (ibidem), w tym odsetek do dnia ogłoszenia niniejszego wyroku”.

⁽⁹⁶⁾ Komisja pragnie podkreślić, że w zastosowanym słownictwie Europejski Trybunał Praw Człowieka nie wspomina o ewentualnej odpowiedzialności państwa, ale stwierdza, że państwo zobowiązane jest „zapewnić” spłatę. Słownictwo to dotyczy bardziej gwarancji niż odpowiedzialności.

⁽⁹⁷⁾ Mechanizm prawny prawa krajowego można interpretować jako domniemaną gwarancję.

wspomnianej wyżej sprawie *Campoloro* nie stanowi odrębnego przypadku i wynika z mocno utrwalonego orzecznictwa, w szczególności w wyrokach *Artico przeciwko Włochom* ⁽⁹⁸⁾ i *Bourdiv przeciwko Rosji* ⁽⁹⁹⁾.

(123) Z powodów przedstawionych już w motywach 212–220 wspomnianej wyżej decyzji C 56/2007, do których odsyła *mutatis mutandis*, Komisja uważa, że uwagi przedstawione przez władze francuskie nie mogą unieważnić tego wyводу. W związku z powyższym, podobnie do wniosku wyciągniętego w sprawie pocztowej w motywie 222 wspomnianej wyżej decyzji C 56/2007 i w decyzji o wszczęciu postępowania, Komisja stwierdza w związku z powyższym, że w obecnym stanie prawa francuskiego wierzyciel przedsiębiorstwa publicznego IFP, którego wierzytelność nie została uregulowana przez zastosowanie procedur przewidzianych w ustawie z dnia 16 lipca 1980 r., może otrzymać całość kwoty odpowiadającej niepokrytej wierzytelności przez ostateczne powołanie się na odpowiedzialność państwa w przeciwieństwie do sytuacji, która ma miejsce w przypadku postępowania likwidacyjnego w prawie powszechnym, w którym spłata wierzyciela jest ograniczona przez wartość dostępnego majątku. W związku z powyższym Komisja stwierdza, że odpowiedzialność państwa traktuje się jak gwarancję, że nie jest ona w żaden sposób ograniczona aktem prawa francuskiego i że jest ściśle powiązana ze statusem podmiotu prawa publicznego dłużnika.

(124) Ponadto z powodów przedstawionych już w motywach 223–226 wspomnianej wyżej decyzji C 56/2007, do których odsyła *mutatis mutandis*, Komisja uznaje propozycję francuską zmierzającą do wpisywania klauzuli do wszystkich umów przedsiębiorstwa publicznego IFP wiążących się z wierzytelnością, tak aby ograniczyć ryzyko odwołania się do odpowiedzialności państwa na zasadzie ryzyka opartej jedynie na niewypłacalności przedsiębiorstwa publicznego IFP. Stwierdza jednak, że dane ramy prawne pozostają niestabilne i że ma wątpliwości dotyczące ich trwałości w zakresie, w jakim wyjątek dotyczący akceptowanego ryzyka stanowi zasadę ustanowioną przez orzecznictwo, które może ciągle ewoluować. Komisja uważa jednak propozycję władz francuskich, samą w sobie, za niedostateczną, ponieważ nie obejmuje ona wszystkich przypadków: nie pozwala wykluczyć, że gwarancja państwa może funkcjonować w przypadku każdego rodzaju odpowiedzialności (w szczególności odpowiedzialności pozaumownej i karnej). Ponadto nie można przewidzieć na podstawie umowy, że w stosunku do wierzycieli państwo nie będzie obciążone długami przedsiębiorstwa publicznego IFP w zakresie, w jakim przedsiębiorstwo publiczne IFP może na przykład stać się dłużnikiem osoby trzeciej przez różne mechanizmy prawne, w szczególności

w przypadku wchłonięcia innego podmiotu ⁽¹⁰⁰⁾, który posiadałby zobowiązania wobec osób trzecich, które nie zostaną zidentyfikowane na pierwszy rzut oka. W konsekwencji, jeżeli chodzi o wierzytelności indywidualne posiadane przez osoby trzecie, Komisja uważa, że jedynie ogólny dokument wskazujący, że państwo nie jest gwarantem przedsiębiorstwa publicznego IFP i mający zastosowanie do każdej sytuacji i każdego rodzaju osób trzecich mógłby „uchylić” nieograniczoną gwarancję. Ponadto nawet gdyby propozycje francuskie zablokowały wszystkie możliwości pociągnięcia państwa do odpowiedzialności przez wierzyciela przedsiębiorstwa publicznego IFP w celu otrzymania spłaty jego wierzytelności (przypadek, który według Komisji nie jest potwierdzony), propozycje te nie pozwoliłyby wyraźnie stwierdzić, co stałoby się w przypadku niewypłacalności ⁽¹⁰¹⁾ przedsiębiorstwa publicznego IFP.

(125) Po czwarte nawet gdyby wierzyciel przedsiębiorstwa publicznego nie otrzymał zadośćuczynienia, może wyprowadzać skutki prawne w związku z uzasadnionym błędem, jaki popełnił w trakcie ustanawiania wierzytelności uznając, że będzie ona zawsze honorowana.

(126) Z powodów przedstawionych już w motywach 227, 228 (akapity 1–3) i 229 wspomnianej wyżej decyzji C 56/2007, do których odsyła *mutatis mutandis*, Komisja uważa, że teoria widocznych oznak ⁽¹⁰²⁾ pozwala potwierdzić, że wierzyciele

⁽⁹⁸⁾ Europejski Trybunał Praw Człowieka, dnia 13 maja 1980 r., *Artico przeciwko Włochom*, seria A nr 37: Europejski Trybunał Praw Człowieka orzekł, że w związku z tym, że niewypłacalność należy przypisać innej osobie niż państwo, państwo powinno, jako dłużnik gwarancji przewidzianej w art. 6 ust. 1, podjąć działanie mające na celu zapewnienie skarżącemu skutecznego skorzystania z prawa, które przyznaje mu przedmiotowy artykuł.

⁽⁹⁹⁾ Europejski Trybunał Praw Człowieka, dnia 19 marca 1997 r., *Bourdiv przeciwko Rosji*, nr 59498/00: Trybunał również stwierdził, że „organ państwowy nie może powoływać się na brak środków, aby uniknąć pokrycia swojego długu”.

⁽¹⁰⁰⁾ Komisja odsyła w szczególności do swojego rozumowania przedstawionego w decyzji C 56/2007 dotyczącego wpływu na odpowiedzialność państwa wchłonięcia przez przedsiębiorstwo publiczne innego podmiotu, którego prawa i zobowiązania przejęłoby przy tej samej okazji. Gdyby musiało następnie pokryć długi tego podmiotu wobec osób trzecich, żadna umowa i żaden dokument prawny nie przewidywałyby, że państwo nie jest zobowiązane do spłaty długów danego przedsiębiorstwa publicznego wobec wierzycieli wchłoniętego podmiotu, ponieważ nikt nie mógł tego przewidzieć *ex-ante*. Tym samym za pomocą mechanizmu przekształcania (połączenie, wchłonięcie) pewnych podmiotów w sektorze publicznym przedsiębiorstwo publiczne IFP może stać się odpowiedzialne za niektóre zobowiązania wobec osób trzecich bez możliwości przewidzenia w umowie ograniczenia gwarancji państwa.

⁽¹⁰¹⁾ Jak zostanie pokazane w sekcji B niniejszej części, wierzyciel przedsiębiorstwa publicznego IFP, który nie otrzymał spłaty swojej wierzytelności przez domaganie się zapłaty wierzytelności indywidualnej, mógłby nadal oczekiwać otrzymania spłaty swojego zobowiązania w ramach całkowitej naprawy przedsiębiorstwa publicznego IFP, sfinansowanej przez państwo.

⁽¹⁰²⁾ Błąd uzasadniony, który może wywołać skutki prawne, jest powiązany z teorią widocznych oznak. Według słownika prawnego Cornu widoczna oznaka jest to „aspekt wynikający – celowo lub nie – ze spotkania zewnętrznych oznak, którymi zazwyczaj charakteryzują się stan, funkcja (pełnomocnika, spadkobiercy, właściciela itd.) i które pozwalają uważać, że osoba charakteryzująca się tymi oznakami rzeczywiście posiada taki stan lub funkcję”. Teoria widocznych oznak jest „teorią pretoriańską, na mocy której jedna oznaka wystarczy, aby wywołać skutki w stosunku do osób trzecich, które z powodu uzasadnionego błędu nie znały rzeczywistej sytuacji”. Teoria widocznych oznak jest stosowana w orzecznictwie (Europejski Trybunał Praw Człowieka, dnia 7 czerwca 2001 r., *Kress*), jak i w prawie prywatnym, jeżeli należy wyprowadzić skutki prawne z umowy, której jedna ze stron zasadnie oparła się na prostej oznace. Można również przywołać przykład domniemanej siedziby lub, w prawie publicznym, przykład urzędników *de facto*, których decyzje mogą stać się legalne. Zaletą teorii jest ułatwienie wykazania istnienia atrybutu prawnego lub skutku prawnego, jeżeli żaden dokument nie potwierdza wyraźnie i dosłownie jego istnienia.

przedsiębiorstwa publicznego IFP mają prawo wierzyć, na podstawie szeregu zgodnych oznak, że taka gwarancja w rzeczywistości istnieje (nawet przy założeniu, *quod non*, że status EPIC przedsiębiorstwa publicznego IFP nie może mu udzielić, zgodnie z prawem, nieograniczonej gwarancji ze strony państwa). Podstawowe oznaki właściwe pod kątem teorii widocznych oznak wiążą się, z jednej strony, z faktem, że różne dokumenty (ustawa z 1980 r. i jej środki wykonawcze) lub dokumenty urzędowe (dokumenty budżetowe) upoważniają wierzyciela do wiary, że państwo przejmie długi przedsiębiorstw publicznych o charakterze przemysłowo-handlowym w przypadku niedoboru środków pieniężnych lub uzna swoją odpowiedzialność, z drugiej strony z faktem, że brak wyjaśnienia przez władze francuskie stanu prawnego w tej dziedzinie w następstwie rozstrzygnięcia sprawy *Campoloro* i pierwszych procedur podjętych przez Komisję w sprawie statusu przedsiębiorstw publicznych o charakterze przemysłowo-handlowym również stanowią podstawę przekonania wierzycieli o istnieniu takiej gwarancji i wreszcie z faktem, że brak wyraźnego wskazania skutków niedotrzymania zobowiązań przez przedsiębiorstwo publiczne o charakterze przemysłowo-handlowym również za tym przemawia.

- (127) W przedmiotowym przypadku Komisja pragnie dodać, że do dnia 7 lipca 2006 r. ewentualni wierzyciele przedsiębiorstwa publicznego IFP byli związani umową z przedsiębiorstwem branżowym w rozumieniu ustawy nr 43-612 z dnia 17 listopada 1943 r. w sprawie zarządzania interesami branżowymi, osobą prawną prawa prywatnego, co do której nie mieli żadnego powodu, aby myśleć, że może ją obejmować jakakolwiek gwarancja państwa. Zastosowanie teorii widocznych oznak może zatem być w przedmiotowym przypadku właściwe jedynie w przypadku wiarygodności powstałych po zmianie statusu przedsiębiorstwa publicznego IFP.
- (128) Tak jak we wnioskach swojego eksperta w sprawie pocztowej, Komisja stwierdza, że jeżeli chodzi o wiarygodności powstałe po dniu 7 lipca 2006 r., nawet gdyby, jak w przypadku bronionym przez władze francuskie, przekonanie wierzyciela, że państwo jest zobowiązane do zagwarantowania spłaty długów przedsiębiorstw publicznych, w szczególności przedsiębiorstwa publicznego IFP, było błędne, jego błąd byłby uzasadniony w świetle przywołanych elementów i prawo mogłoby w związku z nim wywoływać skutki. Gdyby jednak, wyjątkowo, wierzyciel nie uzyskał spłaty swojej wiarygodności, byłby pewien, że zobowiązanie to nie zniknie.

B. Gwarancja utrzymania istnienia przedsiębiorstwa publicznego IFP lub jego zobowiązań

- (129) Z powodów przedstawionych już w motywach 230–250 wspomnianej wyżej decyzji C 56/2007, do których odesła *mutatis mutandis*, Komisja stwierdza, że nawet jeżeli w odpowiednim terminie i po zastosowaniu procedur opisanych w poprzedniej części wierzycielowi EPIC nie uda się uzyskać zwrotu wiarygodności, może być pewny, że wiarygodność nie przestanie istnieć, w odróżnieniu od sytuacji, w której znajduje się wierzyciel podmiotu prawa prywatnego postawionego w stan likwidacji, który nie posiada żadnej pewności co do uregulowania jego wiarygodności.

(130) Komisja podkreśla, że nie występuje likwidacja-zniknięcie przedsiębiorstwa publicznego z woli organu publicznego połączona ze zniknięciem jego praw i zobowiązań: w przypadku zniknięcia przedsiębiorstwa na mocy decyzji organu publicznego, chociaż żaden akt prawny nie przewiduje tego wyraźnie, praktyka i niektóre podstawowe zasady prawa administracyjnego pokazują, że prawa i zobowiązania przedsiębiorstw publicznych, które przestają istnieć jako takie, są zawsze przejmowane przez inny podmiot, a w razie jego braku przez państwo. Inaczej mówiąc, długi przedsiębiorstw publicznych są zawsze przenoszone na inną osobę prawną, która nie może ich odrzucić, każdy wierzyciel jest zatem pewny, że może powołać się na prawo, które wynika z jego wiarygodności, wobec innego podmiotu i że jego wiarygodność nie przestanie istnieć.

(131) Komisja odsyła do szczegółów analizy przedstawionej w motywach 233–250 wspomnianej wyżej decyzji C 56/2007, którą oparto na analizie przeprowadzonej przez jej eksperta w sprawie pocztowej dotyczącej zmian organicznych, którym podlegają przedsiębiorstwa publiczne i w której wyróżniono trzy przyczyny znikania przedsiębiorstw publicznych⁽¹⁰³⁾: przypadek przedsiębiorstw publicznych, których okres istnienia się kończy, przypadek znikania przedsiębiorstw publicznych na skutek zakończenia istnienia ich zadań i najczęściej spotykany przypadek przekazania zadań, wiążący się obowiązkowo z przeniesieniem praw i zobowiązań.

a) Na podstawie danej ekspertyzy można uznać po pierwsze, że o ile nie istnieje ogólny porządek prawny organizujący znikanie przedsiębiorstw publicznych, praktyka pokazuje, że przeniesienie praw i zobowiązań przedsiębiorstwa, które zniknęło, na państwo lub podmiot, który przejmuje jego zadania, reguluje zawsze akt prawny⁽¹⁰⁴⁾.

b) Po drugie na ogół chodzi o przeniesienie „praw i zobowiązań” (przy czym termin zobowiązania dotyczy z całą pewnością długów), niekiedy o przekazanie „majątku⁽¹⁰⁵⁾” (takie sformułowanie obejmuje również długi). Jedyny znaleziony przykład zniknięcia przedsiębiorstwa publicznego odnosi się do przeniesienia „długów” samych w sobie na inne podmioty prawa publicznego⁽¹⁰⁶⁾.

c) Po trzecie nawet w przypadku zakończenia istnienia zadań w praktyce inny podmiot przejmuje prawa i zobowiązania przedsiębiorstwa.

⁽¹⁰³⁾ Rozróżnienie przeprowadzone na podstawie rozwinięcia tezy S. Carpi-Petit, *Les successions en droit administratif*, PUR, 2006 r.

⁽¹⁰⁴⁾ Zgodnie z wiedzą Komisji nie ma żadnego aktu prawnego stwierdzającego zniknięcie długów.

⁽¹⁰⁵⁾ Zgodnie z terminologią prawniczą Cornu majątek to »całość majątku i zobowiązań należących do tej samej osoby (to znaczy jej praw i obciążeń posiadających wartość pieniężną)«.

⁽¹⁰⁶⁾ Ekspert Komisji w sprawie pocztowej odnosi się do jedyne go znanego przykładu zniknięcia przedsiębiorstwa publicznego, którego zadania uległy zakończeniu: likwidacji uniwersytetu tematycznego w Agen (rozporządzenie z dnia 15 lipca 2002 r., JORF z dnia 23 lipca 2002 r.). Art. 1 rozporządzenia stanowi, że likwidator jest zobowiązany do „zapropozowania ministrowi szkolnictwa wyższego podziału między uniwersytetami Bordeaux I i Bordeaux IV majątku, wiarygodności, długów i salda rachunku likwidacji pozostałego po okresie likwidacji”. Przewidziano zatem wyraźnie, że długi rozwiązane go przedsiębiorstwa publicznego zostają przekazane innym osobom prawnym prawa publicznego.

- d) Po czwarte opisana w analizie praktyka jest zgodna ze wspomnianym wyżej ujednoczeniem nr 02-060-M95 z dnia 18 lipca 2002 r. i z przewodnikiem dotyczącym organizacji finansowej tworzenia, przekształcania i zamykania państwowych przedsiębiorstw publicznych⁽¹⁰⁷⁾, mianowicie, że prawa i zobowiązania likwidowanego EPIC przypadają państwu lub osobie prawnej, która przejmie zadania przedsiębiorstwa.
- (132) W konsekwencji, zgodnie z opinią swojego eksperta w sprawie pocztowej Komisja stwierdza, że w przypadku zniknięcia przedsiębiorstwa publicznego, które wykonywało zadania, długi przedsiębiorstw publicznych są w praktyce zawsze przenoszone na inną osobę prawną prawa publicznego. Wierzyciele omawianych przedsiębiorstw publicznych, do których należy przedsiębiorstwo publiczne IFP, mają tym samym pewność, że ich nieuregulowane wierzytelności nie wygasną.
- C. Wniosek dotyczący istnienia gwarancji państwa na rzecz przedsiębiorstwa publicznego IFP**
- (133) Na podstawie elementów przedstawionych w celu wykazania istnienia gwarancji spłaty indywidualnych wierzytelności i utrzymania istnienia zobowiązań przedsiębiorstwa publicznego IFP Komisja stwierdza, że od zmiany statusu przedsiębiorstwa publicznego IFP, która miała miejsce dnia 7 lipca 2006 r.:
- wierzyciele przedsiębiorstwa publicznego IFP nie borykają się z ograniczeniami stwarzanymi zazwyczaj przez prawo prywatne i publiczne, które mogą przeszkadzać w uregulowaniu wierzytelności;
 - w celu odzyskania swoich wierzytelności wierzyciele przedsiębiorstwa publicznego IFP mogą skorzystać ze szczególnych procedur pozwalających państwu zmusić podmiot będący dłużnikiem do uregulowania wierzytelności;
 - w żadnym momencie prawo francuskie nie daje wierzycielom przedsiębiorstwa publicznego IFP podstaw do myślenia, że może dotknąć je ostatecznie niedobór środków finansowych;
 - w przypadku niedoboru środków finansowych dokumenty budżetowe pozwalają zakładać, że państwo może przyznać szczególną dotację na rzecz podmiotów sektora publicznego, którego częścią stanowi przedsiębiorstwo publiczne IFP;
 - jeżeli wyżej opisane procedury nie umożliwiają wierzycielowi uzyskania zadośćuczynienia, może on wskazać na odpowiedzialność państwa w celu uzyskania spłaty całości swojej wierzytelności;
 - jeżeli powyższe przewidziane działania rozciągną się w czasie, wierzyciel ma pewność, że jego zobowiązanie nie zniknie, nawet gdyby przedsiębiorstwo publiczne IFP przeszło ewolucję organiczną, jak wskazuje praktyka.
- (134) Te szczególne cechy są ściśle powiązane ze statusem zakładu publicznego, który przedsiębiorstwo publiczne IFP posiada i oznaczają, że państwo jest ostatecznym gwarantem. Można zatem słusznie stwierdzić, że przedsiębiorstwo publiczne IFP korzysta z nieograniczonej gwarancji państwa francuskiego z powodu swojego statusu EPIC.
- (135) Nieograniczona gwarancja państwa na rzecz przedsiębiorstwa publicznego IFP prowadzi do przekazania zasobów państwowych w rozumieniu pkt 2.1 wspomnianego wyżej obwieszczenia w sprawie gwarancji. W istocie przedsiębiorstwo publiczne IFP nie uiszcza żadnej składki za tę gwarancję. W ten sposób występuje jednocześnie korzyść dla przedsiębiorstwa i uszczuplenie zasobów państwa, ponieważ państwo rezygnuje z opłaty, która zazwyczaj towarzyszy gwarancjom. Ponadto gwarancja stwarza zagrożenie ewentualnego i przyszłego uruchomienia zasobów państwa, które mogłyby zostać zobowiązane do spłacania długów przedsiębiorstwa publicznego IFP⁽¹⁰⁸⁾.
- (136) Wreszcie nieograniczoną gwarancję państwa na rzecz przedsiębiorstwa publicznego IFP można przypisać państwu, ponieważ wynika ona z połączenia statusu przedsiębiorstwa publicznego IFP jako podmiotu prawa publicznego, zasad prawa krajowego i dwóch aktów prawnych, mianowicie ustawy z dnia 25 stycznia 1985 r., która stała się kodeksem handlowym, i ustawy nr 80-539 z dnia 16 lipca 1980 r. i jej środków wykonawczych.
- 7.1.1.2 Brak objęcia spółek zależnych prawa prywatnego grupy IFP gwarancją nieograniczoną**
- (137) Jak już wskazała Komisja we wspomnianej wyżej decyzji dotyczącej przypadku C 51/2005⁽¹⁰⁹⁾, w decyzji o wszczęciu postępowania w przedmiotowym przypadku i w części 2 („GRUPA IFP”), przedsiębiorstwo publiczne IFP i jego spółki zależne Axens, Beicip-Franlab i Prosernat tworzą, z punktu widzenia prawa konkurencji, grupę gospodarczą: przedsiębiorstwo publiczne IFP posiada bezpośrednio 100 % kapitału Axens i 100 % kapitału Beicip-Franlab oraz pośrednio 100 % kapitału Prosernat, sprawuje kontrolę nad swoimi spółkami zależnymi poprzez obecność kadry kierowniczej w organach decyzyjnych spółek zależnych, wypowiada się w szczególności w sprawie kierunków strategicznych i zasadniczych decyzji dotyczących przyszłości spółek zależnych i jest związane umowami na wyłączność na transfer technologii niezbędnych do prowadzenia działalności gospodarczej spółek zależnych (umowy, które zawierają wzajemne prawa pierwszej odmowy⁽¹¹⁰⁾), jak również poprzez umowy o udostępnieniu pomieszczeń

⁽¹⁰⁷⁾ Zob. motywy 25 (tiret trzecie) i 45, jak również przypis 20.

⁽¹⁰⁸⁾ Wyrok Sądu w sprawach połączonych T-204/97 i T-270/97, EPAC przeciwko Komisji, Rec. 2000 s. II-2267, pkt 80 i 81.

⁽¹⁰⁹⁾ Sekcja 7.1 decyzji C 51/2005.

⁽¹¹⁰⁾ Art. 3-1 lit. c) porozumienia dotyczącego badań przemysłowych między przedsiębiorstwem publicznym IFP i Axens oraz porozumienia dotyczącego badań przemysłowych między przedsiębiorstwem publicznym IFP i Prosernat, art. III.2 porozumienia między przedsiębiorstwem publicznym IFP i Beicip-Franlab.

i pracowników, tak że integracja gospodarcza przedsiębiorstwa publicznego IFP i jego spółek zależnych Axens, Beicip-Franlab i Prosernat jest wystarczająco silna, aby dojść do takiego wniosku. Należy zatem zbadać dokładny zakres gwarancji państwa, aby sprawdzić, czy w przypadku niewykonania zobowiązania przez spółkę zależną prawa prywatnego przedsiębiorstwa publicznego IFP, można by uruchomić zasoby państwowe w celu wypłaty odszkodowania jej wierzycielom (inaczej mówiąc, czy nieograniczona gwarancja państwa obejmuje działalność gospodarczą spółek zależnych przedsiębiorstwa publicznego IFP).

- (138) W swoich uwagach spółka *UOP Limited* nie wypowiada się w tej kwestii. Jej argumentacja opiera się na postrzeganiu podmiotu „IFP/Axens” przez uczestników rynku, które według niej może wiązać się z korzyścią dla grupy IFP, zarówno względem dostawców, jak i klientów lub inwestorów. Wspomniany aspekt zostanie poddany analizie w części 7.1.4 niniejszej decyzji poświęconej analizie korzyści, jakie grupa IFP uzyskuje ze środka.
- (139) Natomiast, jak wskazano w motywie 47, władze francuskie kwestionują istnienie gwarancji państwa na rzecz spółek zależnych przedsiębiorstwa publicznego IFP z powodu ich statusu spółek akcyjnych prawa powszechnego.
- (140) Tak jak w wywodzie dotyczącym istnienia nieograniczonej gwarancji na rzecz przedsiębiorstwa publicznego IFP przedstawionym w części 7.1.1.1, Komisja przeanalizuje kolejno, czy wierzyciele spółek zależnych prawa prywatnego przedsiębiorstwa publicznego IFP uzyskują gwarancję w zakresie zwrotu wierzytelności indywidualnych (A) lub gwarancję utrzymania zobowiązań danych spółek zależnych (B) w przypadku niedoboru aktywów.

A. Wierzyciele spółek zależnych przedsiębiorstwa publicznego IFP nie mają gwarancji zwrotu ich wierzytelności indywidualnych

- (141) Spółki zależne przedsiębiorstwa publicznego IFP mają status spółek akcyjnych. Jako osoby prawne prawa prywatnego (w przeciwieństwie do ich kontrolującego akcjonariusza, które jest przedsiębiorstwem publicznym), wchodzi w pełni w zakres stosowania postępowania naprawczego lub likwidacyjnego prawa powszechnego⁽¹¹¹⁾ we Francji.
- (142) Przed przeanalizowaniem, czy odpowiedzialność akcjonariusza kontrolującego, przedsiębiorstwa publicznego IFP, może powstać w związku z działaniem jego spółek

zależnych (b), należy przedstawić postępowanie likwidacyjne prawa powszechnego, któremu podlegają wspomniane spółki zależne prawa prywatnego w przypadku niedotrzymania zobowiązań (a).

a) Postępowanie likwidacyjne prawa powszechnego

- (143) Zakładając, że jedna za spółek zależnych w grupie IFP, spółka akcyjna, nie dotrzymuje zobowiązań (inaczej mówiąc, nie jest już w stanie pokryć zobowiązań przy pomocy dostępnych aktywów) i że naprawa wydaje się całkowicie niemożliwa⁽¹¹²⁾, procedura prawa powszechnego⁽¹¹³⁾ doprowadziłaby do likwidacji. W przedmiotowym przypadku dłużnik występuje o wszczęcie postępowania⁽¹¹⁴⁾ najpóźniej w terminie czterdziestu pięciu dni po niedotrzymaniu zobowiązań (chyba że wystąpił on już o wszczęcie postępowania pojednawczego). Postępowanie likwidacyjne ma na celu zakończenie działalności przedsiębiorstwa lub spieniężenie majątku przez całkowitą lub częściową cesję jego praw i dóbr⁽¹¹⁵⁾. W postanowieniu otwierającym likwidację⁽¹¹⁶⁾ sąd wyznacza sędziego-komisarza i mianuje, w charakterze likwidatora, administratora lub osobę wybraną ze względu na jej kompetencje w tym zakresie. Likwidator przygotowuje, w miesiącu, w którym go wyznaczono, sprawozdanie na temat sytuacji przedsiębiorstwa, a następnie przystępuje do operacji likwidacji, podobnie jak do weryfikacji⁽¹¹⁷⁾ wierzytelności⁽¹¹⁸⁾. Zysk z likwidacji zostanie wówczas podzielony pomiędzy wierzycieli w zależności od ich stopnia (wierzyciele uprzywilejowani i hipoteczni, wierzyciele korzystający ze specjalnego zabezpieczenia na ruchomościach, wierzyciele niezabezpieczeni, czyli nieuprzywilejowani, proporcjonalnie do ich wierzytelności).
- (144) Jeżeli nie istnieją już zobowiązania, a likwidator dysponuje sumami wystarczającymi na zaspokojenie wierzycieli lub gdy dalsze prowadzenie likwidacji staje się niemożliwe z uwagi na niedobór aktywów, sąd

⁽¹¹²⁾ Por. art. L. 640-1 akapit pierwszy kodeksu handlowego.

⁽¹¹³⁾ Postępowanie uproszczone ustanowione na mocy ustawy z dnia 26 lipca 2005 r. nie ma zastosowania do spółek zależnych Axens, Beicip-Franlab i Prosernat. Jak sprecyzowano w art. L 641-2 kodeksu handlowego, wspomniana procedura uproszczona ma zastosowanie, jeżeli aktywa dłużnika nie obejmują nieruchomości, jeżeli przedsiębiorstwo nie zatrudniało powyżej pięciu pracowników w trakcie sześciu miesięcy poprzedzających wszczęcie postępowania i jeżeli obroty przedsiębiorstwa przed opodatkowaniem nie przekraczają 750 000 EUR. W przypadku likwidacji dane spółki zależne będą podlegały procedurze „prawa powszechnego”, którą streszczono w motywach 143 i 144.

⁽¹¹⁴⁾ Por. art. L. 640-4 kodeksu handlowego.

⁽¹¹⁵⁾ Por. art. L. 640-1 kodeksu handlowego.

⁽¹¹⁶⁾ Por. art. L. 641-1 akapit drugi kodeksu handlowego.

⁽¹¹⁷⁾ Por. art. L. 641-4 akapit pierwszy kodeksu handlowego. Akapit drugi tego samego artykułu wyjaśnia, że wierzytelności niezabezpieczone (czyli wierzytelności, które nie uzyskały żadnej szczególnej gwarancji) nie są, zasadniczo, przedmiotem weryfikacji, jeżeli okazuje się, że aktywa zostaną całkowicie pochłonięte przez koszty postępowania i wierzytelności uprzywilejowane.

⁽¹¹⁸⁾ Od opublikowania wyroku w sprawie likwidacji, wszyscy wierzyciele danej spółki zależnej przedsiębiorstwa publicznego IFP, których wierzytelność powstała przed decyzją o wszczęciu postępowania, powinni skierować do przedstawiciela wierzycieli oświadczenie dotyczące swoich wierzytelności w terminie dwóch miesięcy od opublikowania decyzji o wszczęciu postępowania w Bulletin Officiel des Annonces Civiles et Commerciales (BODACC).

⁽¹¹¹⁾ Należy przypomnieć, że art. 2 ustawy z dnia 25 stycznia 1985 r., obecnie art. L. 620-2 kodeksu handlowego, stanowi: „Naprawa i likwidacja mają zastosowanie do każdego przedsiębiorstwa handlowego, każdej osoby zarejestrowanej w wykazie zawodów, każdego rolnika oraz każdej osoby prawnej prawa prywatnego”. (podkreślenie dodane).

ogłasza zakończenie likwidacji⁽¹¹⁹⁾. Po zakończeniu postępowania, dłużnik zostaje objęty zasadą niekorzystania ze środków odwoławczych. Inaczej mówiąc, decyzja o zakończeniu likwidacji z uwagi na niedobór aktywów nie daje wierzycielom możliwości żądania płatności od dłużnika, chyba⁽¹²⁰⁾ że wierzycielność wynika z wyroku skazującego lub z praw związanych z osobą wierzyciela.

b) Brak mechanizmu gwarancji na rzecz spółek zależnych prawa prywatnego przedsiębiorstwa publicznego IFP

(145) Jak wyjaśnił ekspert Komisji w sprawie pocztowej, w niektórych spółkach handlowych, w szczególności spółkach akcyjnych i spółkach z ograniczoną odpowiedzialnością, wspólnicy nie są zobowiązani do spłaty zobowiązań swojej organizacji powyżej wniesionego wkładu. Jako spółki akcyjne spółki zależne przedsiębiorstwa publicznego IFP mieszczą się właśnie w danej kategorii. W grupie IFP, jak w każdej innej grupie spółek, w przypadku niewykonania zobowiązania przez spółkę zależną mającą formę spółki z ograniczoną odpowiedzialnością (w tym przypadku spółki akcyjnej), wobec braku kaucji, poręczenia, gwarancji, listów intencyjnych lub popierających⁽¹²¹⁾, które wiązałyby ją wyraźnie, odpowiedzialność spółki dominującej ogranicza się do utraty jej wkładów (jak w przypadku każdego innego zwykłego akcjonariusza).

(146) Uwzględniając przynależność przedsiębiorstwa publicznego IFP i jego spółek zależnych do tej samej grupy gospodarczej w rozumieniu prawa konkurencji, należy sprawdzić, czy we francuskim prawie spółek stosunek zależności ekonomicznej, w jakim znajdują się spółki zależne w stosunku do spółki dominującej może, w przypadku niewykonania zobowiązania przez spółki zależne prawa prywatnego, wiązać się automatycznie z odpowiedzialnością przedsiębiorstwa publicznego IFP, a zatem uruchamiać środki publiczne, gdy państwo zapewnia zasadniczą część jego finansowania i udzieliło przedsiębiorstwu publicznemu nieograniczonej domniemanej gwarancji.

⁽¹¹⁹⁾ Por. art. L. 643-9 i następne kodeksu handlowego.

⁽¹²⁰⁾ Istnieje kilka wyjątków od zasady niekorzystania ze środków odwoławczych przeciw wierzycielowi, w szczególności w przypadku 1) upadłości osobistej dłużnika; 2) stwierdzenia bankructwa dłużnika na mocy wyroku; 3) poprzedniego postępowania likwidacyjnego (zakończony w związku z niedoborem aktywów), mniej niż pięć lat przed wszczęciem omawianego postępowania; 4) oszustwa wobec jednego lub kilku wierzycieli (sąd zezwala wówczas na wznowienie indywidualnych działań każdego wierzyciela wobec dłużnika). Wreszcie postępowanie po zakończeniu ze względu na niedobór aktywów może zostać wznowione, jeżeli okaże się, że nie spieniężono aktywów lub że podczas postępowania nie podjęto działań w interesie wierzycieli.

⁽¹²¹⁾ Według Mestre'a (Lamy Sociétés Commerciales, 2003 r., nr 1914) list intencyjny definiuje się jako „dokument skierowany przez spółkę dominującą do banku będącego wierzycielem spółki zależnej, za pomocą którego spółka dominująca, korzystając z różnych sformułowań, przedstawia odbiorcy gwarancję zobowiązań zaciągniętych wobec niego przez spółkę zależną”. Według Coziana, Viandiera, et Deboissy'ego (Droit des Sociétés, Litec wyd. 16, nr 1992 i nast.), „podpisując list intencyjny spółka dominująca obiecuje wierzycielowi zadbanie, aby spółka zależna była w stanie sprostać swoim zobowiązaniom”. Według informacji przekazanych przez władze francuskie przedsiębiorstwo publiczne IFP nie gwarantuje wyraźnie zobowiązań spółek zależnych prawa prywatnego grupy IFP.

(147) W wyniku niniejszej dogłębnej analizy, Komisja może stwierdzić, że zgodnie z francuskim prawem cywilnym i handlowym, w przypadku niewykonania zobowiązania przez jedną ze spółek zależnych, jej kontrolującego akcjonariusza nie uznaje się zasadniczo za odpowiedzialnego, chyba że w celu wykazania istnienia winy kontrolującego akcjonariusza w zarządzeniu jego spółką zależną (i). Niedawno rozważane, a następnie porzucone projekty reformy kodeksu cywilnego, które miały na celu właśnie rozszerzenie na stosunki spółki dominującej i spółek zależnych grupy zasady odpowiedzialności za czyny innych osób, potwierdzają, że a contrario taka zasada nie istnieje w chwili obecnej w prawie francuskim (ii).

i) Brak ogólnej odpowiedzialności akcjonariusza za czyny jego spółki zależnej

(148) Zgodnie z doktryną⁽¹²²⁾ organizacja grupy nie będzie nigdy sama z siebie źródłem odpowiedzialności kaskadowej. Prawo francuskie przyjmuje zasadę odpowiedzialności osobistej sformułowaną w art. 1382 kodeksu cywilnego⁽¹²³⁾. Jedynie bezprawne działanie, które można przypisać zachowaniu spółki dominującej, mogłoby skutkować otwarciem dostępu do jej majątku.

(149) Na wstępie w zakresie, w jakim w przedmiotowym przypadku spółka dominująca grupy IFP jest osobą prawną prawa publicznego (przedsiębiorstwo publiczne IFP), dana kwestia podnosi dodatkową trudność: należy zastanowić się wcześniej nad systemem prawnym (administracyjnym lub sądowym), który w systemie francuskim byłby właściwy w przedmiotowym przypadku w celu ubiegania się o ewentualną odpowiedzialności osoby prawnej prawa publicznego kontrolującej osobę prawną prawa prywatnego będącą w likwidacji.

(150) Komisja zauważa, że jeżeli chodzi o roszczenia z tytułu odpowiedzialności cywilnej wynikającej z niedoboru aktywów⁽¹²⁴⁾, Trybunał kompetencyjny od dawna uważa, że sąd powszechny jest właściwy, jeżeli podmiot publiczny prawnie zarządza przedsiębiorstwem⁽¹²⁵⁾, a sąd administracyjny, jeżeli podmiot publiczny zarządza nim faktycznie⁽¹²⁶⁾. W tej kwestii wydaje się jednak, że podział właściwości pomiędzy sądy administracyjne i powszechne opiera się na charakterze świadczonych usług: usługa administracji publicznej lub działalność o charakterze przemysłowym lub handlowym.

⁽¹²²⁾ B. Grimonprez, 2009 r., „Pour une responsabilité des sociétés mères du fait de leurs filiales”, *Revue des sociétés*, s. 715, pkt 8.

⁽¹²³⁾ Wspomniany artykuł stanowi: „Jakikolwiek czyn człowieka, który wyrządza drugiemu szkodę, zobowiązuje osobę, z której winy nastąpił do jego naprawy.”

⁽¹²⁴⁾ Por. art. L. 651-2 kodeksu handlowego.

⁽¹²⁵⁾ Trybunał kompetencyjny, dnia 2 lipca 1984 r., *Commissaire de la République du Loiret przeciwko TGI d'Orléans*, zbiór wyroków, s. 449; AJDA 1984.562, wnioski Lateboulle.

⁽¹²⁶⁾ Trybunał kompetencyjny, dnia 23 stycznia 1989 r., *Préfet de la Loire przeciwko Tribunal de commerce de Saint-Étienne*, zbiór wyroków, s. 291; D. 1989.367, wnioski p. F. Flipo; D. 1898.370, notatka P. Amselek i F. Derrida.

a) Jeżeli chodzi o usługę administracji publicznej, wydaje się, że Trybunał kompetencyjny porzucił wcześniejsze orzecznictwo oparte na zarządzaniu prawnym lub faktycznym⁽¹²⁷⁾ w następstwie decyzji w sprawie *Département de la Dordogne*⁽¹²⁸⁾; Sąd Najwyższy rozstrzygnął wówczas na korzyść właściwości sądu administracyjnego w przypadku usługi administracji publicznej niezależnie od faktu, czy podmiot publiczny zarządza prawnie czy faktycznie osobą prywatną świadczącą usługi publiczne. Przypomniawszy, zgodnie z wyrokiem w sprawie *Blanco*⁽¹²⁹⁾, że „odpowiedzialność, która może spoczywać na państwie lub na innych osobach prawnych prawa publicznego z uwagi na szkody, które można przypisać ich usługom administracji publicznej, podlega systemowi prawa publicznego” (podkreślenie dodano) i że inaczej jest tylko w przypadkach wyraźnie przewidzianych w prawie, Trybunał kompetencyjny uznał, że z ustawy z dnia 25 stycznia 1985 r. o naprawie i likwidacji przedsiębiorstw (skodyfikowanej obecnie w art. L. 624-3 i następnych kodeksu handlowego) nie wynika, „że prawodawca chciał w drodze odstępstwa od zasad regulujących odpowiedzialność osób publicznych objąć właściwością sądów ubiegania się o odpowiedzialność cywilną państwa lub innych osób prawnych prawa publicznego z tytułu świadczenia usług administracji publicznej”. (Podkreślenie dodano).

b) Natomiast, jeżeli chodzi o działalność o charakterze przemysłowym lub handlowym, właściwość do ubiegania się o odpowiedzialność cywilną osoby prawnej prawa publicznego kontrolującej osobę prywatną będącą w likwidacji należy wyraźnie do sądów. W decyzji w sprawie *Société d'Économie Mixte Olympique d'Alès en Cévennes*⁽¹³⁰⁾ Trybunał kompetencyjny stwierdził mianowicie, że „jeżeli ubieganie się o odpowiedzialność cywilną państwa lub innych osób prawnych prawa publicznego z tytułu świadczenia usług administracyjnych znajduje się w kompetencji sądów administracyjnych, takie działanie podlega kompetencji sądów, jeżeli odpowiedzialność państwa lub osoby prawnej prawa publicznego ustala się z tytułu działalności o charakterze przemysłowym lub handlowym bez rozróżniania, czy dany podmiot prawa publicznego działał w charakterze podmiotu zarządzającego faktycznie czy prawnie.” (podkreślenie dodano). Aby dojść do danego wniosku w przedmiotowej wówczas sprawie, Trybunał kompetencyjny oddalił charakter usługi administracji

publicznej działalności prowadzonej przez spółkę akcyjną posiadającą zarząd i radę nadzorczą (SEM Olympique d'Alès en Cévennes) na podstawie dwóch względów: przedmiotu jej działalności⁽¹³¹⁾ z jednej strony i jej sposobu finansowania⁽¹³²⁾ z drugiej strony.

(151) Jeżeli chodzi dokładnie o spółki akcyjne Axens, Beicip-Franlab i Prosernat, spółki zależne prawa prywatnego kontrolowane przez przedsiębiorstwo publiczne IFP, z informacji znajdujących się w aktach, w szczególności przypominanych w motywie 159 wyniku, że przedmiot ich działalności ma cel gospodarczy⁽¹³³⁾ a nie administracyjny. Ponadto zasadnicza część środków danych przedsiębiorstw pochodzi z dochodu z działalności operacyjnej generowanego przez ich działalność gospodarczą, a nie z finansowania publicznego. Należy wreszcie zauważyć, że dane spółki zależne przedsiębiorstwa publicznego IFP stworzono jako spółki handlowe z inicjatywy osoby prawnej prawa prywatnego⁽¹³⁴⁾ (a nie podmiotu publicznego, ponieważ zmiana przedsiębiorstwa publicznego IFP w EPIC miała miejsce dopiero dnia 7 lipca 2006 r.). Również przemysłowy i handlowy charakter działalności Axens, Beicip-Franlab i Prosernat wydaje się niekwestionowany i w przypadku likwidacji sądy są bez wątpienia właściwe do rozpatrzenia ewentualnego roszczenia w zakresie odpowiedzialności wobec przedsiębiorstwa publicznego IFP.

(152) W tych okolicznościach należy sprawdzić warunki uznawania odpowiedzialności akcjonariusza kontrolującego wobec orzecznictwa Cour de cassation. Aby jednak rozszerzyć postępowanie likwidacyjne wobec określonej osoby (spółki zależnej) na inną osobę prawną (spółkę dominującą), warunki są bardzo surowe. Wobec niewykonywania przez spółkę zależną zobowiązań, w celu uzyskania naprawy ofiary danych działań są zobowiązane udowodnić niezgodne z prawem działanie spółki

⁽¹²⁷⁾ Wnioski komisarza rządowego, Emmanuela Glasera, w sprawie CE (3/8 SSR), dnia 5 grudnia 2005 r., *Département de la Dordogne*, req. nr 259748; Zob. w szczególności: Bulletin Juridique des Collectivités Locales nr 2/06, „La faillite d'un comité d'expansion économique entraîne-t-elle la responsabilité du département qui l'a créé?”, s. 138-143.

⁽¹²⁸⁾ Trybunał kompetencyjny, dnia 15 listopada 1999 r., *Comité d'expansion de la Dordogne przeciwko Département de la Dordogne*: zbiór wyroków, s. 479; AJDA 1999.992, kron. p. P. Fombeur i M. Guyomar.

⁽¹²⁹⁾ Trybunał kompetencyjny, dnia 8 lutego 1873 r., zbiór wyroków 1 suplement 61, wnioski David; GAJA, wyd. 15, nr 1.

⁽¹³⁰⁾ Trybunał kompetencyjny, dnia 20 listopada 2006 r., *SEM Olympique d'Alès en Cévennes*, zbiór wyroków, wnioski Stahl.

⁽¹³¹⁾ Celem SEM Olympique d'Alès en Cévennes było w szczególności organizowanie płatnych imprez sportowych, rekrutacja i szkolenie graczy i promowanie, na wszelkie sposoby, zawodowej drużyny miasta.

⁽¹³²⁾ Finansowanie SEM Olympique d'Alès en Cévennes odbywało się z dochodu z działalności operacyjnej pochodzącego w znacznym stopniu z opłat za wstęp od widzów, z reklamy, ze „sponsoringu” i z dotacji od Ligue nationale de football (krajowego związku piłki nożnej), a także od fédération française de football (francuskiej federacji piłki nożnej).

⁽¹³³⁾ Wprowadzanie do obrotu katalizatorów i technologii dla przemysłu rafineryjnego i petrochemicznego w przypadku Axens; wydawanie i rozpowszechnianie wyspecjalizowanego oprogramowania komputerowego oraz realizacja badań i doradztwo w przypadku Beicip-Franlab; wprowadzanie do obrotu wyposażenia przeznaczonego do przetwarzania gazu i odzyskiwania siarki oraz usługi powiązane w przypadku Prosernat.

⁽¹³⁴⁾ Jako przedsiębiorstwo branżowe przedsiębiorstwo publiczne IFP nie miało charakteru przedsiębiorstwa publicznego, lecz status osoby prawnej prawa prywatnego (CE, 5/3 SSR, dnia 7 grudnia 1984 r., 16900 22572, opublikowane w zbiorze Lebon). Interpretację tę potwierdzono przy okazji opinii wydanej przez sekcję finansową Rady Stanu w 1997 r., w wyniku wniesienia sprawy do ministra gospodarki, finansów i przemysłu (sekcja finansowa - opinia nr 360 991 z dnia 26 sierpnia 1997 r.).

dominującej, w szczególności zanegowanie przez spółkę dominującą osobowości prawnej swojej spółki zależnej (α) i niezgodne z prawem kierowanie spółką kontrolowaną (β).

a) Zanegowanie osobowości prawnej spółki zależnej przez spółkę dominującą

(153) Orzecznictwo Cour de cassation uznało możliwość rozszerzenia odpowiedzialności spółki dominującej na działania jej spółek zależnych w dwóch wyjątkowych przypadkach⁽¹³⁵⁾: z jednej strony jeżeli majątek spółek zależnych łączy się z majątkiem spółki dominującej (tak zwana hipoteza „połączenia majątku”), a z drugiej strony jeżeli spółki zależne są fikcyjnymi osobami prawnymi (tak zwana hipoteza „fikcyjności osoby prawnej”).

(154) Jeżeli chodzi o „połączenie majątków⁽¹³⁶⁾”, dane pojęcie określa na ogół sytuację, w której księgowość obydwu odrębnych podmiotów prawnych jest taka, że nie można określić, do której z nich odnosi się taki lub inny element aktywów czy pasywów. Jednak w celu wykazania istnienia takiego połączenia majątków nie wystarczy istnienie związku, nawet wąskiego, pomiędzy spółkami grupy. Podobnie tożsamość wspólników lub podmiotów zarządzających, a nawet tożsamość siedziby firmy⁽¹³⁷⁾, nie wystarczają same w sobie, aby stwierdzić połączenie majątków. Sformalizowanie relacji wewnątrzgrupowych w umowach podpisanych przez spółkę dominującą i jej spółki zależne wystarczy najczęściej, aby odsunąć możliwość połączenia majątków⁽¹³⁸⁾.

(155) W dwóch niedawnych sprawach, *Metaleurop*⁽¹³⁹⁾ i *AOL Liberté*⁽¹⁴⁰⁾, wydaje się, że Cour de Cassation zacieśnił nawet swoją kontrolę nad warunkami rozszerzenia postępowania wobec spółki dominującej grupy. Integracja, nawet bardzo daleko posunięta, spółek grup, nie wiąże się koniecznie z połączeniem majątków. Zgodnie z doktryną⁽¹⁴¹⁾ „ani umowy dotyczące zapewnienia środków pieniężnych i wymiany walutowej pomiędzy obydwojoma podmiotami, ani wymiana pracowników, ani zaliczki od spółki dominującej, ani kontrola spółki dominującej nad uprawnieniami w zakresie zarządzania

spółki zależnej, nie posiadają charakteru ogólnego bezładu w rachunkach uzasadniającego połączenie majątków”. Uznanie odpowiedzialności spółki dominującej wobec działań jednej z jej spółek zależnych na podstawie połączenia ich majątków wydaje się więc szczególnie trudne⁽¹⁴²⁾, ponieważ standard dowodu wymagany przez Cour de cassation, aby ją wykazać, jest wyjątkowo wysoki.

(156) W przedmiotowym przypadku należy stwierdzić, że Komisja podniosła już, że „w związku z faktem, że przedsiębiorstwo publiczne IFP i zainteresowane spółki zależne są odrębnymi podmiotami prawnymi, ich rachunki są oddzielne”⁽¹⁴³⁾. Ponadto umowy podpisane pomiędzy przedsiębiorstwem publicznym IFP i jego spółkami zależnymi, w szczególności umowy na wyłączność w zakresie transferów technologii lub udostępniania pracowników⁽¹⁴⁴⁾, nie pokrywają ogólnego bezładu w rachunkach uzasadniającego połączenie majątków w rozumieniu orzecznictwa Cour de cassation, ponieważ każda usługa jest konkretnie klasyfikowana w odpowiednich budżetach każdego podmiotu grupy IFP, jak zostanie ustalone w częściach 7.1.4 i 7.3.

(157) W odniesieniu do „fikcyjności osoby prawnej”, chodzi o scharakteryzowanie braku elementów umowy spółki w spółce zależnej (*affectio societatis*), aby wykazać, że nie istnieje ona w rzeczywistości. Cour de cassation⁽¹⁴⁵⁾ uważa, że ma do czynienia z fikcyjną spółką, jeżeli osoba prawna, wobec której wszczęto postępowanie, istnieje tylko pozornie, nie posiadając odrębnej działalności⁽¹⁴⁶⁾ od działalności beneficjenta, osoby fizycznej lub prawnej.

(158) Na podstawie informacji dostępnych publicznie⁽¹⁴⁷⁾ Komisja zauważa również, że przedsiębiorstwo publiczne IFP oraz Axens, Beicip-Franlab i Prosernat nie mają ani takich samych danych kontaktowych, ani takich samych miejsc prowadzenia działalności:

a) Przedsiębiorstwo publiczne IFP jest zarejestrowane w Registre du Commerce et des Sociétés (rejestrze przedsiębiorstw) (zwanym dalej „RCS”) w Nanterre

⁽¹³⁵⁾ Por. art. L. 621-2 akapit drugi kodeksu handlowego: „Na wniosek syndyka, zarządcy, prokuratury lub z urzędu, procedurę otwartą można rozszerzyć na jedną lub kilka innych osób w przypadku połączenia ich majątku z majątkiem dłużnika lub fikcyjności osoby prawnej. W tym celu właściwy pozostaje sąd, który wszczął postępowanie.” (podkreślenie dodane).

⁽¹³⁶⁾ B. Grelon et C. Dessus-Larrivé, »La confusion de patrimoines au sein d'un groupe«, Rev. sociétés 2006. 281, nr 3.

⁽¹³⁷⁾ Zob. w szczególności motyw 158.

⁽¹³⁸⁾ Komunikat z dnia 16 października 2001 r., Act. proc. coll. 2001-20, nr 256; Komunikat z dnia 8 stycznia 2002 r., Act. proc. coll. 2002-6, nr 70.

⁽¹³⁹⁾ Cour de cassation, izba gospodarcza, dnia 19 kwietnia 2005 r., nr 05-10094 (*Metaleurop*), D. 2005. AJ. 1225, uwagi A. Lienhard i streszcz. 2013, uwagi F.-X. Lucas; JCP E 2005. 721, not. B. Rolland i kron. 1274, uwagi P. Petel.

⁽¹⁴⁰⁾ Komunikat z dnia 10 stycznia 2006 r., Rev. sociétés 2006. 629, not. P. Rousel Galle.

⁽¹⁴¹⁾ Zob. przypis 117.

⁽¹⁴²⁾ P. Roussel Galle, wspomniana wyżej notatka; P. Delmotte, Les critères de la confusion de patrimoines dans la jurisprudence de la Cour de cassation, RJDA 2006-6. 539, nr 14.

⁽¹⁴³⁾ Por. motyw 132 wspomnianej wyżej decyzji C 51/2005.

⁽¹⁴⁴⁾ A zatem *a fortiori* fakt, wspomniany przez spółkę UOP Limited w swoich uwagach, że pracownicy Axens i przedsiębiorstwa publicznego IFP składają niekiedy wspólnie wizyty swoim klientom.

⁽¹⁴⁵⁾ Komunikat z dnia 13 października 1998 r., Bull. Joly 1999. 58, notatka P. Seerlouten.

⁽¹⁴⁶⁾ Według autorów sprawozdania dla parlamentu przytoczonego w motywie 165, spółka stworzona w celu uregulowania pasywów innej spółki będącej przedmiotem procedury zbiorowej, której działalność prowadzono w tych samych pomieszczeniach, z tym samym kierownictwem, tymi samymi klientami i tą samą umową franczyzową, stanowi, według orzecznictwa, spółkę fikcyjną, uzasadniając rozszerzenie postępowania naprawczego.

⁽¹⁴⁷⁾ W szczególności na następujących stronach internetowych: <http://www.ifpenergiesnouvelles.fr>; <http://www.axens.net/>; <http://www.beicip.com/index.php/eng>; <http://www.prosernat.com/en/> z dnia 28 czerwca 2011 r.

pod numerem B 775 729 155, a jego siedziba mieści się w Rueil-Malmaison⁽¹⁴⁸⁾. Przedsiębiorstwo publiczne IFP posiada dwa zakłady mieszczące się we Francji, odpowiednio w Solaize⁽¹⁴⁹⁾ i w Pau⁽¹⁵⁰⁾.

- b) Axens jest zarejestrowana w RCS w Nanterre pod numerem B 599 815 073, a jej siedziba mieści się również w Rueil-Malmaison, ale pod innym adresem⁽¹⁵¹⁾ niż siedziba spółki dominującej. Jej centra operacyjne mieszczą się również w różnych lokalizacjach spółki dominującej, najczęściej poza Francją: w Stanach Zjednoczonych w Houston (Teksas), w Princeton (New Jersey), w Savannah (Georgia) i w Calvert City (Kentucky), w Kanadzie w Brockville (Ontario), w Chinach w Pekinie, w Japonii w Tokio, w Indiach w New Delhi, w Bahreinie i w Rosji w Moskwie;
- c) Beicip-Franlab jest zarejestrowana w RCS w Nanterre pod numerem B 679 804 047, a jej siedziba mieści się również w Rueil-Malmaison, ale pod innym adresem⁽¹⁵²⁾ niż siedziby spółki dominującej i Axens. Posiada spółki zależne i biura w wielu krajach na świecie, mianowicie w Bahreinie, w Abu Dhabi, w Libii w Trypolisie, w Malezji w Kuala Lumpur, w Stanach Zjednoczonych w Houston w Teksasie, w Meksyku w Villahermosa, w Brazylii w Rio de Janeiro i w Rosji w Moskwie;
- d) Prosernat jest zarejestrowana w RCS w Nanterre pod numerem B 315 251 330, a jej siedziba mieści się w Puteaux⁽¹⁵³⁾. Spółka wskazuje⁽¹⁵⁴⁾, że jest obecna w około dwudziestu krajach na świecie, mianowicie w Ameryce Południowej (Argentyna, Bразylia, Wenezuela), w Europie (Wielka Brytania, Włochy, Norwegia), w Afryce Północnej (Algieria, Egipt), w krajach rejonu Zatoki Perskiej (Arabia Saudyjska, Zjednoczone Emiraty Arabskie, Kuwejt, Oman, Katar), w Iranie, w Rosji i we Wspólnocie Niepodległych Państw, jak również w Azji Południowo-Wschodniej.

(159) Ponadto w przedmiotowym przypadku działalność gospodarcza wykonywana przez każdą ze spółek zależnych jest realna, tak że nie można uznać ich w granicach

⁽¹⁴⁸⁾ Adres: 1 & 4, avenue de Bois-Préau, 92852 Rueil-Malmaison Cedex – France.

⁽¹⁴⁹⁾ Adres: Rond-point de l'échangeur de Solaize, BP 3, 69360 Solaize – France.

⁽¹⁵⁰⁾ Adres: Hélioparc Pau-Pyrénées, 2, avenue du Président Pierre Angot, 64000 Pau – France.

⁽¹⁵¹⁾ Adres: 89, boulevard Franklin Roosevelt – BP 50802, 92508 Rueil-Malmaison Cedex – France.

⁽¹⁵²⁾ Adres: 232, Avenue Napoléon Bonaparte – P.O. BOX 213, 92502 Rueil-Malmaison – France.

⁽¹⁵³⁾ Adres: 100 -101, Terrasse Boieldieu, 92800 Puteaux – France.

⁽¹⁵⁴⁾ Informacja dostępna dnia 28 czerwca 2011 r. na następującej stronie internetowej: http://www.prosernat.com/en/contactus/zoom_image_img20080715219.php.

rozsądku za fikcyjne, tym bardziej że Cour de cassation stawia surowe wymagania, aby uznać osobę prawną za „fikcyjną”⁽¹⁵⁵⁾:

- a) Spółka Axens, stworzona w 2001 r., prowadzi faktycznie działalność gospodarczą na rynku katalizatorów i technologii dla przemysłu rafineryjnego i petrochemicznego, przy której zatrudnia ponad 600 osób i dzięki której osiąga roczne obroty o wartości około 300 mln EUR.
- b) Spółka Beicip-Franlab, stworzona w 1967 r., prowadzi rzeczywistą działalność polegającą na wydawaniu i rozpowszechnianiu oprogramowania komputerowego używanego w dziedzinie poszukiwania złóż oraz w realizacji badań i doradztwie. Przy wspomnianej działalności zatrudniono ponad stu pracowników i osiąga ona roczne obroty o wartości około czterdziestu mln EUR.
- c) Spółka Prosernat, nabyta w 2001 r., prowadzi działalność w dziedzinie badań, usług i produkcji wyposażenia przeznaczonego do przetwarzania gazu i odzyskiwania siarki. W celu wykonywania wspomnianej działalności przedsiębiorstwo zatrudnia około 70 osób i osiąga obroty w wysokości około pięćdziesięciu mln EUR.

(160) Z powyższego wynika, że poza przypadkiem błędu w zarządzaniu, który zostanie poddany analizie w motywach 161–164, bardzo ograniczone przypadki – fikcyjność osoby prawnej spółki zależnej lub połączenie majątków spółki zależnej i spółki dominującej – przewidziane w orzecznictwie, żeby uznać odpowiedzialność spółki dominującej za działania jej spółek zależnych w przedmiotowym przypadku nie zostały jednoznacznie spełnione. W rezultacie Komisja stwierdza, że nie spełniono warunków umożliwiających automatyczne wyłączenie odpowiedzialności przedsiębiorstwa publicznego IFP w przypadku likwidacji spółek zależnych Axens, Beicip-Franlab i Prosernat.

β) *Odpowiedzialność za błędne kierowanie spółką zależną przez spółkę dominującą*

(161) Błędne sprawowanie kontroli spółki zależnej może zazwyczaj wiązać się z odpowiedzialnością spółki dominującej⁽¹⁵⁶⁾. Jeżeli spółka dominująca popełniła błędy w kontroli, którą ma sprawować w zakresie

⁽¹⁵⁵⁾ Cour de cassation, izba gospodarcza, dnia 18 grudnia 2007 r., nr 06-14093.

⁽¹⁵⁶⁾ P. Delebecque, „Groupes de sociétés et procédures collectives: confusion de patrimoines et responsabilités des membres du groupe”, Rev. proc. coll. 1998/2, s. 129, spéc. nr 14.

zarządzania swoimi spółkami zależnymi, „w szczególności w przypadku grup spółek, orzecznictwo zezwala na wyłączenie odpowiedzialności spółki dominującej”⁽¹⁵⁷⁾. Doktryna uznaje, że błąd w zarządzaniu spółki dominującej, która działała jako podmiot prawnie lub faktycznie zarządzający spółką zależną w trudnej sytuacji, może wiązać się z jej odpowiedzialnością⁽¹⁵⁸⁾ w przypadku likwidacji. Spółka matka może bowiem być uznana za odpowiedzialną jako współnik spółki zależnej⁽¹⁵⁹⁾, jeżeli można przypisać jej błędne działania będące przyczyną trudności spółki kontrolowanej⁽¹⁶⁰⁾.

- (162) Prawo powszechne przewiduje więc odpowiedzialność kierownictwa za spółkę, współników lub wierzycieli⁽¹⁶¹⁾. W obecności grupy wierzyciele spółki zależnej niedotrzymującej zobowiązań spróbują wykazać, że spółka dominująca przyjęła rolę podmiotu zarządzającego – prawnie lub faktycznie⁽¹⁶²⁾ – spółką zależną. Odpowiedzialność na zasadzie winy spółki dominującej wobec jej spółki zależnej ustanowiono w szczególności w prawie procedur upadłościowych⁽¹⁶³⁾, a dokładniej w ramach postępowania w sprawie odpowiedzialności w przypadku niedoboru aktywów⁽¹⁶⁴⁾, pod warunkiem że dana spółka działała jako podmiot zarządzający⁽¹⁶⁵⁾ swojej spółki zależnej. Aby jednak uznać odpowiedzialność spółki dominującej na zasadzie winy, należy dowieść takiej winy, a w szczególności

⁽¹⁵⁷⁾ Wspomniane wyżej sprawozdanie dla parlamentu, s. 63.

⁽¹⁵⁸⁾ B. Grimonprez, „Pour une responsabilité des sociétés mères du fait de leurs filiales”, wspomniane wyżej, pkt 10.

⁽¹⁵⁹⁾ Ibidem, pkt 11.

⁽¹⁶⁰⁾ D. Schmidt, *La responsabilité civile dans les relations de groupes de sociétés*, Rev. sociétés 1981., s. 725.

⁽¹⁶¹⁾ Odpowiedzialność wobec osób trzecich można teoretycznie uznać na podstawie art. L. 223-22 i L. 225-251 kodeksu handlowego.

⁽¹⁶²⁾ Jeżeli chodzi o zarządzanie faktyczne, należy zauważyć, że uznanie spółki dominującej za podmiot zarządzający faktycznie nie odbywa się systematycznie, a sąd, który nie ocenia tego *in concreto*, wymaga konkretnych czynów, które można przypisać spółce dominującej i które pokazują, że bez tytułu prawnego, wykonywała ona bezpośrednio lub pośrednio pozytywną i niezależną działalność w zakresie administrowania spółką zależną; zob. w szczególności: komunikat z dnia 9 maja 1978 r., D. 1979. 419, notatka M. Vasseur. *Addé*, J.-L. Rives-Langes, *La notion de dirigeant de fait*, D. 1975. kron. 41; D. Tricot, *Les critères de la gestion de fait*, Dr. et patr. styczeń 1996 r., s. 24, przytoczone przez B. Grimonpreza, wspomniane wyżej, pkt 13.

⁽¹⁶³⁾ Poza prawem procedur zbiorowych, Cour de cassation, izba gospodarcza, dnia 26 marca 2008 r., nr 07-11.619, *Ademe przeciwko Elf Aquitaine*, uznał niedawno, że gdyby było można było ubiegać się o odpowiedzialność na zasadzie winy w ramach interwencji spółki dominującej wobec spółki zależnej, spółka dominująca nie miałaby obowiązku, z samego faktu udziału w spółce zależnej, finansować spółki zależnej w celu umożliwienia jej wypełnienia zobowiązań (nawet jeżeli dana spółka zależna świadczy usługi publiczne mogące stanowić ryzyko dla interesu ogólnego).

⁽¹⁶⁴⁾ Por. art. L. 651-2 kodeksu handlowego.

⁽¹⁶⁵⁾ Autorzy wspomnianego wyżej sprawozdania dla parlamentu wskazują na przykład, że przy okazji wyroku z sprawie *Metaleurop*, wydanego przez Cour de cassation dnia 19 kwietnia 2005 r., dział dokumentacji i badań Cour de cassation wskazał, że „niektóre zachowania (...) spółki dominującej wobec swojej spółki zależnej mogły stanowić w rzeczywistości błędy w zarządzaniu, które mogą spowodować niedobór aktywów w spółce zależnej”.

związku przyczynowego między winą a szkodą poniesioną z powodu działania spółki zależnej⁽¹⁶⁶⁾.

- (163) W każdym razie z powyższego wynika, że takie wyłączenia nie stanowią w żadnym przypadku rozszczenia regresowego, ponieważ opierają się zawsze na odpowiedzialności spółki dominującej na zasadzie winy. Dane działania nie mogą zatem ustanowić ogólnej zasady odpowiedzialności spółki dominującej za czyny jej spółek zależnych, które naruszałoby zasadę ograniczenia odpowiedzialności akcjonariusza do wkładu początkowego w spółkach akcyjnych, poza założeniami, w których spółki akcyjne są podmiotami fikcyjnymi lub mającymi majątek połączony z ich spółką dominującą, które w przedmiotowym przypadku można odrzucić.

- (164) Ostatecznie z orzecznictwa Cour de cassation wynika, że korzystanie z zasady odpowiedzialności spółki dominującej na zasadzie winy w zarządzaniu spółką zależną nie przypomina w żadnym wypadku mechanizmu równoważnego systemowi gwarancji.

ii) Niedawne projekty reformy odpowiedzialności za czyny innych osób

- (165) Przy aktualnym stanie prawa wydaje się zatem, zgodnie z wnioskami z niedawnego sprawozdania informacyjnego dla parlamentu⁽¹⁶⁷⁾, że „rozwiązania wysunięte w orzecznictwie uwydatniają przeszkodę, jaką stanowi osobowość prawna w ramach możliwości przypisania odpowiedzialności”⁽¹⁶⁸⁾. (Podkreślenie dodano).

⁽¹⁶⁶⁾ W konkretnym przypadku szkód w środowisku, uwzględniając niezbędny charakter wierzytelności środowiskowych dla organu samorządu terytorialnego oraz ryzyko, jakie stanowi ich niewykonanie, niedawno zmieniono art. L. 512-17 kodeksu ochrony środowiska dotyczący przywrócenia do stanu używalności miejsc, w których zakończono eksploatację, w celu umożliwienia rozszerzenia odpowiedzialności spółki dominującej w przypadku błędnego działania powodującego niedobór aktywów uniemożliwiający spółce zależnej sprostanie wymaganiom środowiskowym w zakresie odbudowy. W brzmieniu wynikającym z ustawy nr 2010-788 z dnia 12 lipca 2010 r. dotyczącej zaangażowania w ochronę środowiska na poziomie krajowym (por. art. 277), art. 512-17 kodeksu ochrony środowiska stanowi: „Jeżeli podmiot zajmujący się środowiskiem jest spółką zależną w rozumieniu art. L. 233-1 kodeksu handlowego i wobec niego wszczęto lub ogłoszono postępowanie likwidacyjne, likwidator, prokuratura lub przedstawiciel państwa w departamencie może wnieść sprawę do sądu, który wszczął lub ogłosił likwidację w celu ustalenia istnienia kwalifikowanej winy popełnionej przez spółkę dominującą, która przyczyniła się do niedoboru aktywów spółki zależnej i w celu zwrócenia się, w przypadku ustalenia danej winy, o obciążenie spółki dominującej całością lub częścią finansowania środków na przywrócenie do stanu używalności miejsca lub miejsc, w którym (których) zakończono eksploatację” (podkreślenie dodane). Jeżeli chodzi o związek przyczynowy, zob.: Paryż, dnia 15 stycznia 1999 r., Bull. Joly 1999. 626, ust. 137, notatka B. Saintourens.

⁽¹⁶⁷⁾ Sprawozdanie informacyjne nr 558 (2008-2009) Alain ANZIANI i Laurent BÉTEILLE, sporządzony w imieniu komisji ds. ustaw, przedstawione Senatowi dnia 15 lipca 2009 r., dotyczące odpowiedzialności cywilnej (dostępne na stronie internetowej Senatu: <http://www.senat.fr/rap/r08-558/r08-5581.pdf>).

⁽¹⁶⁸⁾ Wspomniane wyżej sprawozdanie dla parlamentu, s. 62.

(166) Wspomniana przeszkoda wydaje się do tego stopnia podważająca, że we Francji powstała debata dotycząca możliwości reformy kodeksu cywilnego, która rozszerzyłaby odpowiedzialność za czyny innych osób o sytuacje zależności ekonomicznej⁽¹⁶⁹⁾ (w szczególności w przypadku relacji, w których znajdują się spółki zależne grupy w stosunku do ich spółki dominującej). Niektóre organizacje konsumenckie⁽¹⁷⁰⁾ wspomniane we wspomnianym wyżej sprawozdaniu dla parlamentu wydają się w szczególności ubolewać nad faktem, że technika „wyodrębniania w formie spółki zależnej” pozwala niektórym podmiotom, w przypadku późniejszego sporu, sprzeciwić się rozdrobnieniu prawnemu spółek grupy, jeżeli chodzi o odpowiedzialność spółki zależnej, podczas gdy oferty handlowe przedstawiały obraz grupy idealnie zintegrowanych spółek świadczących wszystkie usługi.

(167) W art. 1355 wstępnego projektu *Catala*⁽¹⁷¹⁾ zaproponowano niedawno ustanowienie nowej podstawy odpowiedzialności za winy innej osoby, która zakwestionowałaby zasadę autonomii prawnej spółek zależnych:

„Art. 1355

Ponosi się odpowiedzialność z mocy prawa za szkody spowodowane przez tych, których styl życia regulujemy lub których działalność organizujemy lub kontrolujemy we własnym interesie. [...]”

(168) Uwagi redaktorów omawianego wstępnego projektu wyjaśniają innowacje zaproponowane przez dany tekst w kwestii pozaumownej odpowiedzialności za czyny innych osób. Jego przyjęcie dodałoby jako możliwą podstawę „fakt kontrolowania i organizowania działalności innej osoby w osobistym interesie sprawującego kontrolę”⁽¹⁷²⁾, co dość głęboko zmieniłoby obecny stan prawny, tym bardziej że odpowiedzialność byłaby wtedy ściśle określona: nie „wymagałaby udowodnienia winy podmiotu odpowiedzialnego, ale czynu, który mógłby

⁽¹⁶⁹⁾ Na mocy art. 1384 akapit pierwszy kodeksu cywilnego: „Odpowiada się nie tylko za szkodę wyrządzoną własnym czynem, ale także za szkodę wyrządzoną czynem osób, za które się odpowiada lub rzeczy, które ma się pod opieką”. Autorzy wspomnianego wyżej sprawozdania dla parlamentu zauważają, że orzecznictwo wykonało pracę twórczą, ustanawiając systemy odpowiedzialności, których nie przewidziano w żadnym tekście, czy chodzi o odpowiedzialność na zasadzie ryzyka, odpowiedzialność za czyny drugiej osoby czy też odpowiedzialność za nienormalne zakłócenia w sąsiedztwie. Do chwili obecnej orzecznictwo nie określiło jednak odpowiedzialności spółki dominującej za czyny jej spółek zależnych.

⁽¹⁷⁰⁾ W tym przypadku organizacja *Consummation*, *Logement et Cadre de Vie* (CLCV), a także organizacja *UFC-Que choisir*, por. Wspomniane wyżej sprawozdanie dla parlamentu, s. 62 i 65.

⁽¹⁷¹⁾ Sprawozdanie dla strażnika pieczęci, ministra sprawiedliwości, przedstawione dnia 22 września 2005 r.: „*Avant-projet de réforme du droit des obligations (articles 1101 à 1386 du code civil) et du droit de la prescription (articles 2234 à 2281 du code civil)*”.

⁽¹⁷²⁾ Wspomniany wyżej wstępny projekt *Catala*, s. 166.

powodować osobistą odpowiedzialność bezpośredniego sprawcy, jeżeli nie działał pod kontrolą innej osoby”⁽¹⁷³⁾.

(169) Akapit drugi art. 1360 wstępnego projektu uchyla daną zasadę w przypadku odpowiedzialności spółki dominującej grupy spółek wobec jej spółek zależnych:

„Art. 1360

[...] Podobnie jest odpowiedzialny kontrolujący działalność gospodarczą lub majątek podmiotu znajdującego się w sytuacji zależności finansowej, chociaż działa na własny rachunek, jeżeli ofiara wykaże, że zdarzenie wywołujące szkodę ma związek ze sprawowaniem kontroli. Dotyczy to w szczególności spółek dominujących w przypadku szkód spowodowanych przez ich spółki zależne lub koncesjonodawców w przypadku szkód spowodowanych przez ich koncesjonariuszy.” (podkreślenie dodano).

(170) Z powyższego wynika, że *a contrario*, przy obecnym stanie prawa francuskiego, uznanie odpowiedzialności spółki dominującej za czyny jej spółki zależnej zakłada, jak pokazano wyżej, przedstawienia dowodu winy spółki dominującej w sytuacji spółki zależnej.

(171) Jeżeli chodzi o przewidywalną ewolucję francuskiego prawa pozytywnego, Komisja uznaje fakt, że porzucono planowaną w tym zakresie reformę. W ramach wspomnianego wyżej sprawozdania dla parlamentu grupa robocza komisji ds. ustaw wypowiedziała się na niekorzyść jakiegokolwiek „konsekracji istnienia odpowiedzialności na zasadzie ryzyka w związku z zależnością ekonomiczną” (Zalecenie nr 19). Wydaje się, że taka reforma nie występuje już wśród zagadnień: nie figuruje w szczególności w projekcie ustawy nr 657 dotyczącej reformy odpowiedzialności cywilnej⁽¹⁷⁴⁾ przedstawionym na posiedzeniu zwyczajnym 2009–2010 (zarejestrowanym u przewodniczącego Senatu dnia 9 lipca 2010 r.).

(172) Podsumowując, w przeciwieństwie do odpowiedzialności państwa w przypadku niewykonania zobowiązań przez przedsiębiorstwa publiczne, która ma cechy mechanizmu gwarancji z uwagi (w szczególności) na jej automatyczność, nie istnieje, przy aktualnym stanie prawa francuskiego, domniemane i automatyczne wyłączenie odpowiedzialności spółek dominujących za działania spółek zależnych prawa prywatnego będących w likwidacji.

⁽¹⁷³⁾ Wspomniany wyżej wstępny projekt *Catala*, s. 177.

⁽¹⁷⁴⁾ Dostępny na stronie internetowej Senatu: <http://www.senat.fr/leg/ppl09-657.pdf>

B. Wierzyciele spółek zależnych przedsiębiorstwa publicznego IFP nie dysponują żadną gwarancją utrzymania ich istnienia lub ich zobowiązań

- (173) Na podstawie powyższego Komisja jest w stanie stwierdzić, że jeżeli, jako spółki akcyjne, spółki zależne przedsiębiorstwa publicznego IFP znikną w wyniku postępowania likwidacyjnego, ich prawa i zobowiązania znikają wraz z nimi. W podobnych okolicznościach ich akcjonariusz kontrolujący, przedsiębiorstwo publiczne IFP, dysponowałby możliwością wcześniejszego zasilenia kapitałem⁽¹⁷⁵⁾ w celu uniknięcia zniknięcia-likwidacji. Takie wniesienie funduszy mogłoby wówczas zapewnić utrzymanie wierzytelności posiadanych przez osoby trzecie wobec spółek zależnych.
- (174) Chodziłoby wówczas jednak o wybór strategiczny przedsiębiorstwa publicznego, a nie o obowiązek prawny, który narzuciłoby mu się automatycznie. Ponadto taki wybór byłby ściśle określony przez prawo pomocy państwa: w razie interwencji kapitałowej nieuzasadnionej przez zachowanie prywatnego inwestora, podlegałaby ona uprzedniej kontroli (i zgodzie) Komisji Europejskiej, po zgłoszeniu przez władze francuskie.
- (175) Komisja może zatem stwierdzić, że w przypadku postępowania likwidacyjnego wierzyciele spółek zależnych przedsiębiorstwa publicznego IFP nie dysponują żadną pewnością w zakresie uregulowania ich wierzytelności.

C. Wniosek dotyczący braku gwarancji państwowej obejmującej spółki zależne prawa prywatnego przedsiębiorstwa publicznego IFP

- (176) W oparciu o powyższe rozważania Komisja jest w stanie stwierdzić, że w przeciwieństwie do wierzycieli przedsiębiorstwa publicznego IFP wierzyciele spółek zależnych prawa prywatnego grupy IFP nie są objęci gwarancją spłaty indywidualnych wierzytelności ani gwarancją utrzymania istnienia tych spółek akcyjnych w przypadku likwidacji. Wynika z tego, że te spółki zależne prawa prywatnego nie są objęte nieograniczoną gwarancją, z której korzysta przedsiębiorstwo publiczne IFP z racji swojego statusu. Komisja opiera swoją analizę na fakcie, że wierzyciele spółek zależnych prawa prywatnego przedsiębiorstwa publicznego IFP:

- podlegają procedurom prawa powszechnego dotyczącego postępowania naprawczego lub likwidacyjnego wobec przedsiębiorstw;
- nie mogą, zgodnie z obecnym stanem prawnym w Francji, automatycznie pociągnąć do odpowiedzialności większościowego udziałowca spółek zależnych, przedsiębiorstwa publicznego IFP (a tym samym państwa francuskiego) ze względu na działania tych

spółek zależnych; muszą bowiem dostarczyć uprzednio dowód, że przedsiębiorstwo publiczne popełniło błąd, co wyklucza automatyczny charakter pociągania do odpowiedzialności, a tym samym możliwość traktowania takiej odpowiedzialności jako mechanizmu gwarancji.

- (177) Komisja podkreśla, że przyjęła już podobne wnioski w innych przypadkach, w których uznała, iż spółka akcyjna należąca w 100 % do przedsiębiorstwa publicznego lub samego państwa nie była objęta nieograniczoną publiczną gwarancją, którą był objęty jej udziałowiec. Jeśli chodzi o spółki akcyjne należące bezpośrednio do państwa, Komisja uznała, już od 2003 r., w sprawie EDF⁽¹⁷⁶⁾, że przekształcenie EPIC w spółkę akcyjną prawa powszechnego, a więc zastosowanie do tego przedsiębiorstwa przepisów powszechnego prawa upadłościowego, skutkowało zniesieniem gwarancji, którą przedsiębiorstwo było dotąd objęte. Ten tok rozumowania znalazł ostatnio potwierdzenie, gdy przedsiębiorstwo La Poste zostało przekształcone w spółkę akcyjną⁽¹⁷⁷⁾ należącą w 100 % do państwa. Jeśli chodzi o spółki akcyjne należące do przedsiębiorstw publicznych, Komisja uznała, we wspomnianej wyżej decyzji dotyczącej utworzenia La Banque Postale, że status prawny takiej zależnej spółki akcyjnej należącej w całości do przedsiębiorstwa publicznego (w niniejszym przypadku do La Poste, która w tamtym czasie miała status prawa publicznego analogicznego do EPIC) pozwala sam w sobie na wykluczenie istnienia nieograniczonej gwarancji na jej poziomie⁽¹⁷⁸⁾.

7.1.2 GOSPODARCZY CHARAKTER DZIAŁALNOŚCI PRZEDSIĘBIORSTWA PUBLICZNEGO IFP OBJĘTEJ NIEOGRANICZONĄ GWARANCJĄ

- (178) Jak Komisja już wskazała w poprzednich decyzjach dotyczących przedsiębiorstwa publicznego IFP⁽¹⁷⁹⁾, zgodnie ze swoim statusem przedsiębiorstwa publicznego IFP realizuje zadania w trzech dziedzinach:

- w zakresie badań i rozwoju w dziedzinie poszukiwania złóż ropoosnych i gazowych, w zakresie technologii rafinacji oraz petrochemii,

⁽¹⁷⁵⁾ W tej kwestii Komisja zauważa, że dokapitalizowanie spółki zależnej Prosernat, wspomniane przez władze francuskie w uwagach do pkt 46, miało miejsce w marcu 2006 r. (czyli przed zmianą statusu przedsiębiorstwa publicznego IFP dnia 7 lipca 2006 r.), nastąpiło zatem w okresie, gdy nie obejmowała go jeszcze nieograniczona gwarancja państwa.

⁽¹⁷⁶⁾ Decyzja Komisji 2005/145/WE z dnia 16 grudnia 2003 r. w sprawie pomocy państwa przyznanych przez Francję przedsiębiorstwu EDF oraz sektorowi elektrycznemu i gazowemu (Dz.U. L 49 z 22.2.2005, s. 9). Zob. w szczególności motyw 135 decyzji: „Komisja uważa, że zastosowanie do EDF przepisów prawa powszechnego upadłościowego będzie skutkowało zniesieniem nieograniczonej gwarancji państwa, której przedsiębiorstwo to jest beneficjentem” (podkreślenia dodane).

⁽¹⁷⁷⁾ Zob. art. 2 wspomnianej wyżej decyzji C 56/2007: „rzeczywiste przekształcenie przedsiębiorstwa La Poste w spółkę akcyjną zniesie nieograniczoną gwarancję, którą przedsiębiorstwo to jest objęte” (podkreślenia dodane).

⁽¹⁷⁸⁾ Komisja odsyła do przypisu 3 wspomnianej wyżej decyzji N 531/2005: „jako spółka akcyjna prawa powszechnego, La Banque Postale będzie podlegała przepisom prawa powszechnego, w szczególności przepisom ustawy nr 85-98 w sprawie regulacji zobowiązań i postępowania likwidacyjnego przedsiębiorstw. Z tego względu spółka ta nie będzie objęta nieograniczoną gwarancją państwową” (podkreślenia dodane).

⁽¹⁷⁹⁾ Zob. motyw 18 wspomnianej wyżej decyzji C 51/2005 oraz motyw 6 decyzji o wszczęciu postępowania.

- w dziedzinie kształcenia inżynierów i techników,
- w dziedzinie dostarczania informacji i dokumentacji z wymienionych sektorów.
- (179) Władze francuskie, jak przypomniano w motywie 31, uznają, że przedsiębiorstwo publiczne IFP jest organizacją badawczą, której powierzono trzy zadania leżące w interesie ogólnym publicznego (badania, kształcenie i dokumentację).
- (180) Komisja uznaje również, w świetle zadań powierzonych przedsiębiorstwu, że przedsiębiorstwo publiczne IFP można uznać za „organizację badawczą” w rozumieniu pkt 2.2 lit. d) wspólnotowych zasad ramowych dotyczących pomocy państwa na działalność badawczą, rozwojową i innowacyjną⁽¹⁸⁰⁾ (zwanym dalej „zasadami ramowymi dotyczącymi badań, rozwoju i innowacji”): jego głównym celem jest prowadzenie badań podstawowych⁽¹⁸¹⁾, badań przemysłowych⁽¹⁸²⁾ lub rozwoju eksperymentalnego⁽¹⁸³⁾ oraz rozpowszechnianie jej wyników poprzez działalność dydaktyczną, publikacje lub transfer technologii.
- (181) Zgodnie z orzecznictwem Trybunału Sprawiedliwości⁽¹⁸⁴⁾ finansowanie publiczne działalności wykonywanej przez organizację badawczą (w tym objęcie jej nieograniczoną publiczną gwarancją) może⁽¹⁸⁵⁾ wiązać się z przyznaniem pomocy państwa, jeśli odnośna organizacja badawcza prowadzi działalność gospodarczą, tj. działalność polegającą na oferowaniu towarów lub usług na określonym rynku⁽¹⁸⁶⁾, niezależnie od jej statusu prawnego lub sposobu finansowania.
- (182) Jeśli chodzi w szczególności o gospodarczy (lub niegospodarczy) charakter działalności prowadzonej przez organizację badawczą, Komisja uściśliła w swojej praktyce decyzyjnej⁽¹⁸⁷⁾, co uznaje za mieszczące się w jednej lub drugiej z tych kategorii.
- (183) Jeśli chodzi o główną działalność organizacji badawczych, Komisja uznaje, że zasadniczo stanowi ona działalność o charakterze niegospodarczym, w szczególności:
- kształcenie mające na celu zwiększanie coraz lepiej wyszkolonych zasobów ludzkich;
- niezależne badania i rozwój mające na celu powiększenie zasobów wiedzy i lepsze zrozumienie, w tym badania i rozwój w ramach współpracy,
- rozpowszechnianie wyników badań.
- (184) Ponadto Komisja jest zdania, że działalność dotycząca transferu technologii (udzielanie licencji, tworzenie produktów pochodnych lub inne formy zarządzania wiedzą uzyskaną przez organizację badawczą) ma charakter niegospodarczy, jeśli odbywa się wewnątrz przedsiębiorstwa⁽¹⁸⁸⁾ i cały pochodzący z niej dochód jest reinwestowany w zasadniczą działalność organizacji badawczych.
- (185) Komisja uznaje natomiast, że działalność gospodarcza obejmuje w szczególności badania prowadzone w ramach umowy z przedsiębiorstwem przemysłowym oraz wynajem infrastruktury badawczej i oferowanie usług konsultacyjnych⁽¹⁸⁹⁾.
- (186) W niniejszej sprawie nieograniczona gwarancja udzielona przedsiębiorstwu publicznemu IFP z racji jego statusu EPIC obejmuje jednocześnie działalność niegospodarczą (co nie stanowi samo w sobie problemu w świetle przepisów dotyczących pomocy państwa) i działalność gospodarczą dwojakiego rodzaju.
- (187) Jeśli chodzi o pierwszy rodzaj działalności gospodarczej, władze francuskie, choć uznają, jak wskazano w motywie 31, że działalność przedsiębiorstwa publicznego IFP ma w większości charakter niegospodarczy, w pismach z dnia 13 stycznia i z dnia 16 lipca 2010 r. przyznały, że poza wyłącznym obszarem działalności jego spółek zależnych przedsiębiorstwo publiczne IFP świadczyło usługi polegające głównie na wynajmie materiałów i pomieszczeń, udostępnianiu pracowników oraz usługi prawnicze na rzecz spółek zależnych oraz usługi badawcze w ramach umowy na rzecz osób trzecich i spółek zależnych. Jak wskazano w motywie 185, taka działalność ma charakter gospodarczy w rozumieniu przyjmowanym zwykle przez Komisję.
- (188) Jeśli chodzi o drugi rodzaj działalności gospodarczej, transfer technologii, taki jak udzielanie licencji, tworzenie produktów pochodnych lub inne formy zarządzania wiedzą uzyskaną przez organizację badawczą, zasadniczo stanowi, jak przypomniano w motywie 184, działalność niegospodarczą, jeśli jest prowadzona wewnątrz przedsiębiorstwa i cały pochodzący z niej dochód jest reinwestowany w badania publiczne. Jednakże w niniejszej sprawie, jak Komisja stwierdziła we wspomnianej wyżej decyzji C 51/2005, bardzo szczególne relacje pomiędzy przedsiębiorstwem publicznym IFP a niektórymi z jego spółek zależnych prawa prywatnego sprawiają, że „[...] niektóre obszary działalności IFP wychodzą poza zakres jego działalności niegospodarczej, ponieważ są one wykorzystywane do działalności komercyjnej przez jego spółki zależne”⁽¹⁹⁰⁾. Komisja doszła bowiem do wniosku,

⁽¹⁸⁰⁾ Wspólnotowe zasady ramowe dotyczące pomocy państwa na działalność badawczą, rozwojową i innowacyjną, Dz.U. C 323 z 30.12.2006, s. 1.

⁽¹⁸¹⁾ W rozumieniu pkt 2.2. lit. e) zasad ramowych dotyczących badań, rozwoju i innowacji.

⁽¹⁸²⁾ W rozumieniu pkt 2.2. lit. f) zasad ramowych dotyczących badań, rozwoju i innowacji.

⁽¹⁸³⁾ O ile pozostałe warunki określone w art. 107 ust. 1 TFUE są również spełnione.

⁽¹⁸⁴⁾ Wyrok Trybunału w sprawie C-41/90, *Hoefner & Elser*, Rec. 1991, s. I-1979, pkt 21; C-309/99, Rec. 2002, s. I-157, pkt 46 i kolejne.

⁽¹⁸⁵⁾ O ile pozostałe warunki określone w art. 107 ust. 1 TFUE są również spełnione.

⁽¹⁸⁶⁾ Sprawa 118/85, *Komisja przeciwko Włochom*, Rec. 1987, s. 2599, pkt 7; sprawa C-35/96, *Komisja przeciwko Włochom* (CNSD), Rec. 1998, s. I-3851, pkt 36; sprawa C-309/99, *Wouters*, Rec. 2002, s. I-1577, pkt 46.

⁽¹⁸⁷⁾ Praktyka ta została w szczególności streszczona w pkt 3.1.1 zasad ramowych dotyczących badań, rozwoju i innowacji.

⁽¹⁸⁸⁾ Zob. przypis 25 zasad ramowych dotyczących badań, rozwoju i innowacji: przez sformułowanie „wewnątrz przedsiębiorstwa” Komisja rozumie sytuację, w której zarządzanie wiedzą organizacji badawczej (badawczych) odbywa się albo w jednym z jej działów, albo w spółce zależnej tej organizacji, lub też wspólnie z innymi organizacjami badawczymi.

⁽¹⁸⁹⁾ Zob. przypis 24 zasad ramowych dotyczących badań, rozwoju i innowacji.

⁽¹⁹⁰⁾ Zob. motyw 151 wspomnianej wyżej decyzji C 51/2005.

że przedmiotowe spółki zależne nie mogą być uważane za podmioty autonomiczne w stosunku do spółki matki, ponieważ ich działalność wpisuje się w strategię rozwoju przedsiębiorstwa publicznego IFP, przedsiębiorstwo publiczne IFP sprawuje nie tylko prawną, ale również faktyczną kontrolę, umowy na wyłączność świadczą o silnej integracji ekonomicznej oraz ponieważ IFP i przedmiotowe spółki zależne posiadają wspólny wizerunek wśród podmiotów działających w odnośnych sektorach. Transfery technologiczne, w szczególności będące wynikiem prac z zakresu badań przemysłowych⁽¹⁹¹⁾, pomiędzy przedsiębiorstwem publicznym IFP a jego spółkami zależnymi Axens, Beicip-Franlab i Prosernat, należy więc uznać za działalność gospodarczą w rozumieniu prawa konkurencji.

7.1.3 ZAKRES NINIEJSZEJ DECYZJI

- (189) Z pkt 7.1.1 wynika, że tylko działalność prowadzona bezpośrednio przez przedsiębiorstwo publiczne IFP jest objęta gwarancją państwową, w przeciwieństwie do działalności prowadzonej przez jego spółki zależne prawa prywatnego, która nie mieści się w zakresie gwarancji.
- (190) Ponadto w działalności prowadzonej bezpośrednio przez przedsiębiorstwo publiczne IFP tylko objęcie gwarancją państwową działalności o charakterze gospodarczym odnosi się ewentualnie do pomocy państwa, pod warunkiem że pozostałe warunki określone w art. 107 ust. 1 TFUE są również spełnione.
- (191) Z pkt 7.1.2 wynika również, że ta działalność gospodarcza jest ograniczona, z jednej strony, do badań w ramach umowy prowadzonych przez przedsiębiorstwo publiczne IFP, a z drugiej, do działalności z zakresu transferu technologii w wyłącznych obszarach działalności spółek zależnych Axens, Prosernat i Beicip-Franlab, oraz działalności z zakresu wynajmu infrastruktury, udostępniania pracowników i świadczenia usług prawnych.

7.1.4 ISTNIENIE SELEKTYWNEJ KORZYŚCI DLA GRUPY IFP

- (192) Aby przeanalizować ewentualne korzyści, jakie grupa IFP mogłaby czerpać z nieograniczonej gwarancji udzielonej spółce matce, przedsiębiorstwu publicznemu IFP, z racji jego statusu EPIC, Komisja podzieliła swoje rozważania na dwie części: najpierw przeanalizuje ewentualne korzyści na rzecz spółki matki (7.1.4.1), a następnie przeprowadzi analizę korzyści potencjalnie przeniesionych na jej spółki zależne (7.1.4.2).

7.1.4.1 Korzyści na rzecz przedsiębiorstwa publicznego IFP

- (193) We wspomnianej wyżej decyzji o wszczęciu postępowania, zgodnie z pkt 2.1.3 wspomnianego wyżej obwieszczenia w sprawie gwarancji, Komisja wskazała, iż uznała, że przedsiębiorstwo publiczne IFP mogłoby czerpać korzyść ze swojego statusu EPIC głównie dzięki

bardziej korzystnym warunkom finansowania⁽¹⁹²⁾ na rynkach kapitałowych, tj. korzyść wynikającą z braku zastosowaniu procedury prawa powszechnego dotyczącego postępowania naprawczego lub likwidacyjnego do osób prawnych prawa publicznego. Ponadto Komisja zauważa, że w razie niewypłacalności przedsiębiorstwa publicznego gwarancja państwa dotyczyłaby wszystkich wierzytelności przedsiębiorstwa publicznego IFP, które jak stwierdzono w motywie 71 decyzji o wszczęciu postępowania „mogą być nie tylko finansowe, ale również komercyjne lub mieć jeszcze inny charakter”, w szczególności wierzytelności należących do dostawców (których faktury nie zostały opłacone) lub do klientów (na rzecz których usługi nie zostały wykonane).

- (194) Ponadto w wyniku szczegółowej analizy przedmiotowego środka, Komisja uznaje, że należy przeanalizować istnienie ewentualnej korzyści na rzecz przedsiębiorstwa publicznego IFP na poziomie jego relacji z instytucjami bankowymi i finansowymi (A), dostawcami (B) i klientami (C).

A. Brak korzyści na poziomie relacji z instytucjami bankowymi i finansowymi

- (195) We wspomnianej wyżej decyzji o wszczęciu postępowania, Komisja uznaje, że przedsiębiorstwo publiczne IFP nie jest przedmiotem procesu ratingu kredytowego ze strony zewnętrznej agencji ratingowej⁽¹⁹³⁾, stwierdza jednak, że środki finansowe przyznane przedsiębiorstwu publicznemu IFP są z pewnością przedmiotem oceny ryzyka niewykonania zobowiązań przeprowadzanej przez wierzycieli⁽¹⁹⁴⁾. Uznając, że przedsiębiorstwo publiczne IFP „korzysta z rynku kredytowego w celu finansowania swojego zadłużenia”, wskazuje, że na etapie wstępnej oceny nie może wykluczyć możliwości czerpania przez to przedsiębiorstwo korzyści gospodarczej związanej z uwzględnieniem, w ocenie rynków finansowych, funkcji gwaranta ostatniej instancji, którą pełni państwo w odniesieniu do zobowiązań przedsiębiorstwa publicznego IFP.
- (196) W wyniku szczegółowej analizy Komisja odnotowuje informacje przekazane przez Francję, o których mowa w motywie 64 powyżej, podsumowane w tabeli 1 zamieszczonej w niniejszym motywie (w której skrót „KEUR” oznacza „tysiące EUR”).

⁽¹⁹²⁾ Zob. motywy 90 i 98 decyzji o wszczęciu postępowania.

⁽¹⁹³⁾ W przypadku przedsiębiorstw będących przedmiotem ratingu kredytowego przeprowadzanego przez niezależne agencje, takich jak La Poste, Komisja wykazała w pkt 4.1.2 lit. a) decyzji C 56/2007, że gwarancja uzyskana z tytułu statusu przedsiębiorstwa publicznego pozwala przedsiębiorstwu objętemu gwarancją uzyskać korzystniejsze warunki kredytowe od warunków, jakie uzyskałoby w oparciu o własne zasługi.

⁽¹⁹⁴⁾ Zob. motyw 101 decyzji o wszczęciu postępowania oraz motyw 102, w których Komisja przytacza w szczególności sprawozdanie francuskiego Senatu, w którym Komisja Finansów stwierdza w odniesieniu do Réseau Ferré National: „Ten mechanizm [finansowania] połączony z nieujawnioną nieograniczoną i bezwarunkową gwarancją państwową, dzięki statusowi EPIC, może zapewnić »Réseau Ferré National« duże możliwości kredytowania, o odsetkach na poziomie bardzo zbliżonym do stawek SNCF”.

⁽¹⁹¹⁾ Zob. motyw 181 wspomnianej wyżej decyzji C 51/2005: „[...] finansowanie publiczne dotyczy jedynie etapów badań przemysłowych”.

Tabela 1

Zadłużenie przedsiębiorstwa publicznego IFP w latach 2005–2010

Podmiot:	IFP	2005	2006	2007	2008	2009	2010
		w K EUR	w K EUR	w K EUR	w K EUR	w K EUR	w K EUR
Pożyczki i zobowiązania w instytucjach kredytowych (*)	Termin spłaty krótszy niż rok (1)	[...] (*)	[...] (*)	[...] (*)	[...] (*)	[...] (*)	[...] (*)
	Termin spłaty dłuższy niż rok	[...] (*)	[...] (*)	[...] (*)	[...] (*)	[...] (*)	[...] (*)
(1) w tym bieżące środki bankowe i kredyty w rachunkach bankowych		[...] (*)	[...] (*)	[...] (*)	[...] (*)	[...] (*)	[...] (*)
Opracowanie pożyczek i zobowiązań w ramach umów z instytucjami kredytowymi:		2005	2006	2007	2008	2009	2010
		Oprocentowanie + marża	Oprocentowanie + marża	Oprocentowanie + marża	Oprocentowanie + marża	Oprocentowanie + marża	Oprocentowanie + marża
Pożyczki średnio- i długoterminowe	[...] (*)	[...] (*)	[...] (*)	[...] (*)	[...] (*)	[...] (*)	[...] (*)
Środki bankowe i krótkoterminowe linie kredytowe	[Bank nr 1] (**)	EONIA + [...] (*)	EONIA + [...] (*)				
	[Bank nr 2] (**)			EONIA + [...] (*)	EONIA + [...] (*)		
	[Bank nr 3] (**)					EONIA + [...] (*)	
	[Bank nr 4] (**)						EONIA + [...] (*)

(*) poza operacjami konsolidacji elementów leasingu

(**) dane na dzień 31 grudnia każdego roku, brak danych za 2010 r.

(197) Z informacji tych wynika, że jeśli chodzi o terminy spłaty powyżej jednego roku przedsiębiorstwo publiczne IFP nie korzystało z pożyczek instytucji kredytowych od chwili zmiany statusu, tj. w okresie 2006–2009, dla którego danych są dostępne. W tym samym okresie, po zmianie statusu, przedsiębiorstwo publiczne IFP tylko raz skorzystało z pożyczki o terminie spłaty krótszym niż rok, w 2009 r., w niemałej kwocie [...] (*) EUR. Należy ponadto stwierdzić, że oprocentowanie stosowane wówczas przez [Bank nr 3] (**) (EONIA + [...] (*) %) było o [...] (*) punktów bazowych wyższe (przy innych parametrach na równi) niż oprocentowanie wynegocjowane przez przedsiębiorstwo publiczne IFP w 2005 r. z [Bankiem nr 1] (**) (EONIA + [...] (*) %), gdy było ono jeszcze osobą prawną prawa prywatnego, a więc nie było jeszcze objęte gwarancją państwową, wynikającą obecnie z jego statusu przedsiębiorstwa publicznego.

(198) Jeśli chodzi w szczególności o rok 2010 r., władze francuskie stwierdziły, że przedsiębiorstwo publiczne IFP otrzymało cztery propozycje linii kredytowych w wysokości [...] (*) EUR, z oprocentowaniem rocznym w wysokości w przedziale od EONIA + [...] (*) % w [Banku nr 4] (**) (plus prowizja od zaangażowania w wysokości [...] (*) %, tj. [...] (*) EUR) lub w [Banku

nr 5] (**) (plus prowizja od zaangażowania w wysokości [...] (*) %, tj. [...] (*) EUR) do EONIA + [...] (*) % w [Banku nr 3] (**) (plus prowizja od zaangażowania w wysokości [...] (*) %, tj. [...] (*) EUR) lub w [Banku nr 1] (**) (plus prowizja od zaangażowania w wysokości [...] (*) %, tj. [...] (*) EUR). Przedsiębiorstwo publiczne IFP otrzymało również inną ofertę „spot” od [Banku nr 3] (**) (funkcja wybranego okresu ciągnięcia kredytu) z oprocentowaniem wynoszącym EURIBOR + [...] (*) %. Komisja odnotowuje fakt, że odnośne stopy procentowe są równoważne stopom procentowym, jakie przedsiębiorstwo publiczne IFP wynegocjowało przed zmianą statusu w 2006 r., gdy było jeszcze osobą prawną prawa prywatnego nieobjętą gwarancją państwową.

(199) W związku z powyższym Komisja uznaje, że w okresie od zmiany statusu do 2010 r. przedsiębiorstwo publiczne IFP nie czerpało faktycznej korzyści gospodarczej ze swojego statusu EPIC w relacjach z instytucjami bankowymi i finansowymi. Innymi słowy, wydaje się, że potencjalna korzyść, jaką przedsiębiorstwo mogło czerpać z nieograniczonej gwarancji w formie bardziej korzystnego oprocentowania pożyczek niż oprocentowanie na warunkach rynkowych, nie wystąpiła w rzeczywistości w odnośnym okresie.

- (200) Wniosek ten dotyczy oczywiście przeszłości, Komisja nie może bowiem domniemywać o przyszłych zachowaniach podmiotów rynkowych ani o zmianie ich postrzegania wpływu gwarancji państwowej na ryzyko niewykonania zobowiązań przedsiębiorstwa publicznego IFP. Ponadto, w ramach sprawozdań rocznych, jakie władze francuskie będą musiały przedstawić Komisji w przyszłości, powinny one dostarczyć informacje odnoszące się do poziomów i warunków zadłużenia przedsiębiorstwa publicznego IFP oraz przedstawić dowody, że pożyczki te są zgodne z warunkami rynkowymi, lub dodać ekwiwalent brutto odpowiedniej pomocy do szacunków maksymalnych kwot skutków gwarancji według metody analogicznej do metody opisanej w tabeli 6 zamieszczonej w motywie 300.
- (201) Ponadto Komisja odnotowuje złożoną przez władze francuskie propozycję dodania w umowie o finansowaniu (dla każdego instrumentu objętego umową) następującej pisemnej informacji w odniesieniu do każdej operacji:
- „Emisja/program/pożyczka nie jest objęta żadną, pośrednią ani bezpośrednią, gwarancją ze strony państwa. W razie niewypłacalności państwo nie będzie zobowiązane do finansowego zastępstwa IFP w spłacie wierzytelności”.
- (202) W tym kontekście przedmiotowe zobowiązanie, w powiązaniu z wszystkimi innymi zobowiązaniami ciążącymi na Francji, nawet jeśli samo w sobie nie pozwoli rozwiązać kwestii istnienia gwarancji, umożliwi w stosownym przypadku wyłącznie przyjętego ryzyka i znaczne ograniczenie ewentualnych negatywnych skutków gwarancji.
- B. Korzyść na poziomie relacji z dostawcami**
- (203) Jeśli chodzi o dostawców, wbrew temu, co twierdzą władze francuskie (zobacz motyw 65), nie wystarczy, aby przedsiębiorstwo publiczne IFP podlegało, na mocy prawa Unii Europejskiej lub prawa krajowego, obowiązkowi organizowania zaproszenia do ubiegania się o zamówienie, by wyeliminować korzyści wynikające ze statusu EPIC: w ramach organizowanych zamówień publicznych każdy oferent-dostawca może przewidywać brak możliwości upadłości przedsiębiorstwa publicznego IFP przy składaniu swojej oferty. Ponadto, w ramach zakupów publicznych należy wyróżnić obniżkę ceny związaną ze wzrostem wydajności, na jaką pozwala zaproszenie oferentów do ubiegania się o zamówienie w przetargach – co stanowi, jak Komisja stwierdziła w sprawozdaniu przytoczonym przez władze francuskie, autentyczną „korzyść społeczną” – i obniżkę ceny wynikającą z bardziej korzystnej oceny ze strony kontrahentów w odniesieniu do ryzyka niewykonania zobowiązań danego podmiotu, o którym wiedzają, że jest on zabezpieczony w odniesieniu do ryzyka postępowania likwidacyjnego z racji swojego statusu przedsiębiorstwa publicznego. Te dwa czynniki, choć oba powodują obniżenie cen w ramach zamówień publicznych, są w swej naturze od siebie odmiennie; Komisja uważa więc, że nie można przypisać skutków drugiego czynnika czynnikowi pierwszemu.
- (204) Aby oszacować obniżkę ceny wynikającą z bardziej korzystnej oceny ryzyka niewykonania zobowiązań EPIC przez jego dostawców, Komisja zamierza oprzeć swoje rozumowanie na koszcie zabezpieczenia równoważnego ryzyka. Przy braku gwarancji państwowej dostawca przedsiębiorstwa publicznego IFP, który chciałaby skorzystać z podobnej gwarancji (tj. zabezpieczyć się całkowicie przed ryzykiem niewykonania zobowiązań swojego kontrahenta) mógłby skorzystać z usług wyspecjalizowanej instytucji kredytowej lub ubezpieczeniowej. Takie pokrycie ryzyka niewykonania zobowiązań jest w szczególności często oferowane przez spółki wyspecjalizowane w faktoringu⁽¹⁹⁵⁾.
- (205) Komisja zauważa, że opłata za taką usługę faktoringu obejmuje dwa elementy:
- provizję z tytułu finansowania (lub ujemne odsetki), obliczaną *pro rata temporis* w celu pokrycia finansowania z góry zaliczki przyznanej dostawcy, która jest w szczególności funkcją stopy procentowej obowiązującej w chwili zbycia wierzytelności;
 - faktyczną provizję z tytułu faktoringu, w wysokości⁽¹⁹⁶⁾ od 0,7 % do 2,5 % obrotu objętego faktoringiem, ze średnim wskaźnikiem 1,5 %, obliczana w odniesieniu do kwoty wierzytelności przekazanych w celu opłaty za usługi rachunkowe, odzyskiwania należności i gwarancji należytego wykonania.
- (206) W swoim piśmie z dnia 26 listopada 2010 r. władze francuskie wskazały, że ich zdaniem rozważania Komisji dotyczące roli faktoringu są oparte na niedokładnej ocenie powodów skorzystania przez przedsiębiorstwo z tego typu usług. Władze francuskie uznają w prawdzie, że spółki zajmujące się faktoringiem mogą zapewnić trzy usługi – zaliczkowania środków pieniężnych, odzyskiwania należności i gwarantowania wierzytelności – ale uściślają, że mogą one oferować te usługi

⁽¹⁹⁵⁾ Należy przypomnieć, że faktoring jest to umowa, w ramach której „firma faktoringowa” (tzn. wyspecjalizowana instytucja kredytowa) nabywa za wynagrodzeniem wierzytelności należące do dostawcy wobec jego klientów. Dostawcy zapewnione są usługi trojkiego rodzaju: firma faktoringowa zapewnia zaliczkę pieniężną, przejmuje operacje odzyskiwania należności i gwarantuje ich zapłatę (w razie braku zapłaty, w szczególności niewykonania zobowiązań przez klienta, ryzyko pozostaje po stronie firmy faktoringowej). Jeśli chodzi o tę ostatnią kwestię, należy przypomnieć, że chodzi tu o gwarancję wykonania, ponieważ firma faktoringowa zobowiązuje się zapłacić sprzedawcy za wystawione przez niego faktury. Ryzyko niewypłacalności nabywcy i ryzyko braku zapłaty w terminie bierze na siebie firma faktoringowa.

⁽¹⁹⁶⁾ Komisja opiera ten szacunek na publicznie dostępnych informacjach. Zob. w szczególności strony zawierające informacje finansowe <http://www.netpme.fr> i <http://www.banque-info.com>, a w szczególności artykuł dotyczący faktoringu autorstwa Luca Bernet-Rolland'e'a, doradcy-szkoleniowca bankowego i finansowego na następujących stronach internetowych: <http://www.banque-info.com/fiches-pratiques-bancaires/l-affacturage> i <http://www.netpme.fr/banque-entreprise/2-affacturage.html> (odwiedzone w dniu 28 czerwca 2011 r.).

łącznie lub oddzielnie. W oparciu o badanie przeprowadzone w 2009 r. przez Banque de France⁽¹⁹⁷⁾ dodają, że wśród tych różnych usług zarządzanie delegowane (tj. operacje finansowania bez odzyskiwania należności) staje się dominujące w ofercie firm faktoringowych, przez co korzystanie z faktoringu sprowadza się coraz częściej do zwykłej operacji udostępnienia środków pieniężnych dla dostawcy. Komisja odnotowuje tę uwagę.

- (207) Ponadto władze francuskie przekazały informację o kwocie płatności dokonanych przez przedsiębiorstwo publiczne IFP na rzecz firm faktoringowych⁽¹⁹⁸⁾ od 2004 r. (jako wynagrodzenie za usługi niezbędne dla obu rodzajów działalności, gospodarczej i niegospodarczej):

Tabela 2

Korzystanie z faktoringu przez dostawców przedsiębiorstwa publicznego IFP w latach 2004–2010

Rok	Liczba odnośnych dostawców	Płatności na rzecz firm faktoringowych (w EUR)	Liczba odnośnych faktur
2004	[...] (*)	[...] (*)	[...] (*)
2005	[...] (*)	[...] (*)	[...] (*)
2006	[...] (*)	[...] (*)	[...] (*)
2007	[...] (*)	[...] (*)	[...] (*)
2008	[...] (*)	[...] (*)	[...] (*)
2009	[...] (*)	[...] (*)	[...] (*)
2010 ⁽¹⁹⁹⁾	[...] (*)	[...] (*)	[...] (*)
Cały okres (2004–2010)		[...] (*)	[...] (*)

⁽¹⁹⁹⁾ W pierwszych 10 miesiącach roku.

- (208) Władze francuskie stwierdzają, że od chwili zmiany statusu przedsiębiorstwa publicznego IFP w 2006 r.

⁽¹⁹⁷⁾ Na podstawie informacji dostarczonych przez Banque de France władze francuskie zauważają, że udział w rynku operacji łączących ogólną ofertę zawierającą ogół wspomnianych wyżej usług nieustannie spada, z 45 % w 2008 r. do 35 % w 2009 r. na rzecz zarządzania delegowanego, które wzrosło z 35 % do 49 %. Zgodnie z tym samym badaniem podział działalności faktoringu według rodzaju operacji w 2009 r. był następujący: odzyskiwanie należności, finansowanie i gwarancje (bez zarządzania delegowanego): 35,5 %; odzyskiwanie należności i finansowanie (bez zarządzania delegowanego): 6,9 %; zarządzanie delegowane: 49,1 %; odzyskiwanie należności i gwarancje: 0,3 %; odwrócony faktoring: 3,8 % (jest to mechanizm pozwalający dłużnikowi na zwrócenie się do firmy faktoringowej o zastąpienie go przy rozliczeniach z jego głównymi dostawcami. Dla dostawcy jest to gwarancja spłaty należności w gotówce i bez konieczności odzyskiwania sądowego. Nabywca zachowuje terminy płatności, zyskuje zaufanie dostawców, wzmacnia ich płynność i uzyskuje dyskonto za płatność w gotówce); kredytowanie konsorcjalne: 3,8 %; inne: 2,5 %.

⁽¹⁹⁸⁾ W tym względzie władze francuskie słusznie zauważają, że nie ma możliwości ustalenia, gdy dostawcy są opłacani bezpośrednio, czy zawarli oni lub nie umowę faktoringu dotyczącą zarządzania delegowanego, podobnie jak nie ma możliwości, w przypadku gdy firma faktoringowa otrzymuje płatności w imieniu dostawcy, poznania dokładnego zakresu usług zleczanych przez dostawcę firmie faktoringowej, w szczególności tego, czy dostawca ten skorzystał (lub nie) z usługi faktoringu z gwarancją.

dokonane przez nie płatności na rzecz firm faktoringowych wzrosły. Wnioskują z tego, że zmiana ta podważa rozumowanie Komisji dotyczące postrzegania przez osoby trzecie ryzyka niewykonania zobowiązań EPIC. Uważają bowiem, że gdyby przedsiębiorstwo publiczne IFP było objęte zabezpieczeniem przed ryzykiem niewykonania zobowiązań przez państwo od 2006 r., korzystanie z usług firm faktoringowych miałooby miejsce rzadziej od tego momentu, jeśli w ogóle by z takich usług korzystano.

- (209) Ponieważ, jak wskazały same władze francuskie w motywie 206, korzystanie z faktoringu jest coraz częściej związane z zapotrzebowaniem na zaliczkowanie środków pieniężnych (wzrost usług zarządzania delegowanego), a coraz mniej z przejmowaniem ryzyka braku zapłaty (ograniczenie usług odzyskiwania należności, finansowania i gwarancji) i ponieważ na rachunkach przedsiębiorstwa publicznego IFP nie można odróżnić korzystania jego dostawców z faktoringu według rodzaju usługi, Komisja uznaje wręcz przeciwnie, że zmiana odnotowana przez przedsiębiorstwo publiczne IFP nie pozwala podważyć jej rozumowania ani tym bardziej wykazać, że dostawcy przedsiębiorstwa publicznego IFP wyciągnęli wniosek, iż ryzyko niewykonania zobowiązań przez to przedsiębiorstwo w związku ze zmianą jego statusu wzrosło.

- (210) Komisja uznaje, że nie jest w stanie przedstawić dokładnego szacunku kwoty składki niezbędnej do zabezpieczenia dostawców przed ryzykiem niewykonania zobowiązań przedsiębiorstwa publicznego IFP, gdyby nie było ono objęte gwarancją państwową. Zauważa ona jednak, że ponieważ przewidziano za faktoring, o której mowa w motywie 205 lit. b), obejmuje w rzeczywistości trzy odrębne usługi (odzyskiwanie należności, finansowanie i gwarancja w odniesieniu do ryzyka braku zapłaty), wspomniana maksymalna stopa 2,5 % obrotu objętego gwarancją stanowi bez wątpienia największą kwotą składki, którą należałoby zapłacić za zabezpieczenie się przed samym ryzykiem niewykonania zobowiązań.

- (211) W każdym razie władze francuskie mają nadal możliwość zgłoszenia dokładniejszej metody szacowania korzyści przyznanej z tytułu gwarancji przedsiębiorstwu publicznemu w jego relacjach z dostawcami. Metoda ta, oparta na specjalistycznej wiedzy ekonomicznej omówionej kontryktoryjnie w ramach rozpatrywania sprawy, będzie mogła być przedmiotem ewentualnej pozytywnej decyzji Komisji i Francja będzie mogła ją zastosować w celu spełnienia obowiązków informowania określonych w części normatywnej niniejszej decyzji.

- (212) Jeśli chodzi o odnośne kwoty, władze francuskie wskazały w piśmie z dnia 26 listopada 2010 r., że koszt nabycia tych towarów i usług jest bezpośrednio uwzględniony w stopie waloryzacji wynagrodzeń pracowników zaangażowanych w działalność związaną z nabywaniem wspomnianych towarów i usług⁽²⁰⁰⁾. Ponadto, jeśli

⁽²⁰⁰⁾ Jak wyjaśniono w ramach wspomnianej wyżej decyzji C 51/2005 koszty dotyczące poszczególnych zakupów i wydatków pracowników są w tej sytuacji przedmiotem podziału na poziomie księgowym, przez co oba rodzaje działalności (gospodarcza i niegospodarcza) przedsiębiorstwa publicznego oraz ich koszty i finansowanie są wyraźnie wyodrębnione w księgowości przedsiębiorstwa publicznego IFP.

chodzi o działalność w zakresie refakturowania pracowników delegowanych i pomieszczeń, nie wiążą się one ze szczególnym znaczącym wydatkiem, ponieważ wszystkie odnośne koszty są już włączone do kosztów struktury przedsiębiorstwa.

- (213) Dodatkowo w odniesieniu do towarów i usług nabywanych specjalnie w celu prowadzenia wyłącznie działalności gospodarczej roczna średnia kwota tych dostaw stanowi, według władz francuskich, niewielki odsetek⁽²⁰¹⁾ średniego rocznego obrotu realizowanego przez przedsiębiorstwo publiczne IFP. Jeśli chodzi o badania w ramach umowy, w oparciu o informacje zgromadzone przez przedsiębiorstwo publiczne IFP w systemie księgowania kosztów średnia roczna kwota dostaw, jakie przedsiębiorstwo publiczne IFP nabyło w celu prowadzenia swoich usług w okresie od 2006 r. do 2009 r. wynosi [...] (*) EUR rocznie.
- (214) Komisja uznaje, że do celów prowadzenia działalności gospodarczej przedsiębiorstwo publiczne IFP czerpało faktyczną korzyść gospodarczą polegającą na obniżeniu cen stosowanych przez jej dostawców i prowadzącą do korzystniejszej oceny przez tych ostatnich ryzyka niewykonania zobowiązań przez to przedsiębiorstwo. Komisja, choć nie jest w stanie podać dokładnej kwoty odzwierciedlającej tę korzyść, uznaje, że w każdym razie nie powinna ona przekraczać kwoty rządu [...] (*) EUR rocznie⁽²⁰²⁾ średnio w odnośnym okresie (lata 2006–2009).
- (215) Ponadto Komisja zauważa, że taka korzyść w relacjach utrzymywanych przez przedsiębiorstwo publiczne IFP z dostawcami, jest selektywna, ponieważ jego konkurenci, podlegający procedurom prawa powszechnego dotyczącego postępowania naprawczego i likwidacyjnego, nie są objęte podobną gwarancją udzielaną przez państwo i nieodłącznie związaną ze statusem przedsiębiorstwa publicznego, który posiada przedsiębiorstwo IFP.

C. Korzyść na poziomie relacji z klientami

- (216) Jeśli chodzi o usługi badawcze świadczone przez przedsiębiorstwo publiczne IFP, Komisja odnotowuje uwagi spółki *UOP Limited*, w których stwierdza ona, że w zakresie zbywania technologii, dziedziny charakteryzującej się ryzykiem z natury rzeczy, nabywcy są szczególnie wrażliwi na gwarancje, jakie ich usługodawcy są

w stanie im dostarczyć, pod względem zabezpieczenia zobowiązań zarówno umownych, jak i pozaumownych.

- (217) Jeśli chodzi jednak o zobowiązania pozaumowne, władze francuskie stwierdziły w swoim piśmie z dnia 13 stycznia 2010 r., że we Francji spółki prawa prywatnego i przedsiębiorstwa publiczne podlegają w tej samej mierze systemowi prawa powszechnego (art. 1382 kodeksu cywilnego odnoszącego się w szczególności do systemu odpowiedzialności deliktowej⁽²⁰³⁾). Dodały również, że działalność przedsiębiorstwa publicznego IFP miała szczególny charakter, ponieważ wiązała się z wykorzystaniem narzędzi laboratoryjnych i produktów łatwopalnych, wybuchowych lub toksycznych, potencjalnych źródeł poważnego ryzyka „przemysłowego”⁽²⁰⁴⁾ w rozumieniu stosowanym zwykle przez ubezpieczycieli. Stąd przedsiębiorstwo publiczne IFP podpisało różne umowy ubezpieczenia w celu objęcia nie tylko klasycznego ryzyka (odpowiedzialność cywilna), ale również szczególnego rodzaju ryzyka, takiego jak ryzyko związane ze źródłami promieniowania jonizującego lub ryzyko związane z uszkodzeniami maszyn w pobliżu szybów. Jeśli chodzi o uwzględnienie odpowiedzialności cywilnej, umowa ubezpieczenia przedsiębiorstwa publicznego IFP obejmuje cztery rodzaje ryzyka: odpowiedzialność cywilna z tytułu eksploatacji, odpowiedzialność cywilna po dostawie, odpowiedzialność cywilna zawodowa i naruszenie środowiska.
- (218) Z powyższego wynika, że przedsiębiorstwo publiczne IFP w żadnym razie nie wyzyło się odpowiedzialności pozaumownej przenosząc ją na państwo poprzez podjęcie ryzyka wykorzystania z gwarancji, jaka wynikała z jego statusu EPIC, w razie wystąpienia szkody, a przeciwnie, zawarło na rynku umowy ubezpieczenia niezbędne do zabezpieczenia się przed tym ryzykiem.
- (219) Jeśli chodzi o odpowiedzialność umowną, z informacji dostarczonych przez władze francuskie w odpowiedzi na uwagi spółki *UOP Limited*, w szczególności informacji przytoczonych w motywie 91, wynika, że w dziedzinie usług odpowiedzialność przedsiębiorstwa publicznego IFP wobec jego klientów (zarówno własnych spółek zależnych, jak i osób trzecich) „ogranicza się do [...] (*) % faktycznie otrzymanego wynagrodzenia, przy limicie, który w zależności od przypadku może ewentualnie osiągnąć do [...] (*) %”; jeżeli zatem klient uzna, że praca wykonana przez przedsiębiorstwo publiczne IFP jest wadliwa, nie może w żadnym wypadku zobowiązać IFP do ponownego jej wykonania nieskończoną ilość razy. Ponadto Komisja odnotowuje uwagę władz francuskich, które stwierdzają, iż ze względu na zasadę niekumulowania odpowiedzialności umawiająca się strona nie może powołać się na odpowiedzialność pozaumowną, wnosząc o odszkodowanie za szkody poniesione w ramach relacji umownej⁽²⁰⁵⁾.
- ⁽²⁰³⁾ Warunki pociągnięcia do odpowiedzialności deliktowej są skądinąd ściśle określone: konieczny jest (i) czyn niedozwolony, (ii) szkoda i (iii) związek przyczynowy pomiędzy czynem niedozwolonym a szkodą.
- ⁽²⁰⁴⁾ Ze względu na wielkość ryzyka umowa została zawarta przez przedsiębiorstwo publiczne IFP z pierwszym ubezpieczycielem, która dobrała współubezpieczyciela w celu podziału zysku i ryzyka związanego z umową.
- ⁽²⁰⁵⁾ Cass. civ. 2°, 9 czerwca 1993 r.: „Biorąc pod uwagę, że akt ten (art. 1382 kodeksu cywilnego) nie ma zastosowania do naprawienia szkody związanej z wykonaniem zobowiązania umownego”.

⁽²⁰¹⁾ Ten niewielki odsetek (rządu [...] (*) %) wynika z faktu, że towary i usługi przeznaczone specjalnie na prowadzenie działalności gospodarczej odnoszą się głównie do wynagrodzeń, podwykonawstwa, kosztów podróży służbowych i zakupów artykułów spożywczych bezpośrednio związanych (i refakturowanych klientowi) z odpowiednią usługą badawczą.

⁽²⁰²⁾ Kwota jest wynikiem mnożenia obrotu zrealizowanego rocznie [...] (*) EUR przez maksymalną stopę przyjętą w celu uwzględnienia ryzyka niewykonania zobowiązań przez przedsiębiorstwo publiczne IFP (2,5 %). W skali roku, stosując tę samą metodę obliczeń i uwzględniając odchylenia obrotu, kwoty te wynoszą: [...] (*) EUR w 2007 r., [...] (*) EUR w 2008 r., [...] (*) EUR w 2009 r. W odniesieniu do 2006 r. należałoby również teoretycznie zastosować stopę 48,5 % (= (365-188)/365) w celu uwzględnienia zasady *prorata temporis*, ponieważ gwarancja rozpoczęła się dopiero w dniu 7 lipca 2006 r., tj. w 188 dniu roku 2006 r. i dniu zmiany statusu przedsiębiorstwa publicznego IFP, co oznacza maksymalnie [...] (*) EUR.

- (220) Należy jednak zauważyć, że ze względu na gwarancję udzieloną przez państwo przedsiębiorstwu publicznemu IFP klienci mają pewność, że to ostatnie nigdy nie znajdzie się w sytuacji postępowania likwidacyjnego, a więc będzie zawsze w stanie wywiązać się ze zobowiązań umownych albo w przypadku gdyby tego nie zrobiło – klienci uzyskają odszkodowanie z tego tytułu.
- (221) Analogicznie do rozumowania przedstawionego w motywach 204 i kolejnych, dotyczącego relacji z dostawcami, Komisja uznaje, że przy braku gwarancji państwowej klient, który chciałby zostać objęty tym samym poziomem ochrony, musiałby wykupić u pośrednika finansowego (na przykład w instytucji kredytowej lub zakładzie ubezpieczeń) gwarancję należytego wykonania (w języku angielskim „performance bond”) w celu zapewnienia wykonania umowy wiążącej go z przedsiębiorstwem publicznym IFP. Celem tej ochrony byłoby zagwarantowanie temu klientowi rekompensaty finansowej w razie szkody powstałej w związku z niewykonaniem (całkowitym lub częściowym) umowy.
- (222) W tym względzie Komisja odnotowuje, że Francja uznaje nie bez pewnych zastrzeżeń i zgodnie z motywem 66, że „jedyny domniemany skutek dla przedsiębiorstwa publicznego IFP, który można by stwierdzić, stanowi niższy koszt ze względu na niewykupienie gwarancji należytego wykonania”. Władze francuskie stwierdzają więc, bez dalszych wyjaśnień, że w oparciu o „kwoty, jakich zazwyczaj żądają banki i zakłady ubezpieczeń przy świadczeniu tego typu usługi, wydaje się, że wynik takiego obniżenia kosztu stanowi nieznaczną kwotę.”
- (223) Komisja podnosi przede wszystkim, że obliczenia kosztu gwarancji należytego wykonania uwzględniają wiele czynników, w szczególności rodzaj umowy i objętą kwotę, zatrudnionych pracowników, sytuację finansową, ryzyko niewykonania zobowiązań oraz szkodowość przedsiębiorstwa, którego usługa jest objęta gwarancją oraz inne czysto finansowe elementy, takie jak wyngrodzenia czy prowizje pośredników. W oparciu o publicznie dostępne informacje⁽²⁰⁶⁾ Komisja szacuje, że stosowany poziom wynosi zwykle od 1 % do 5 % obrotu objętego gwarancją.
- (224) Ceny objęcia gwarancją przez wyspecjalizowanych pośredników są oparte na technikach statystycznych, ewentualnie dostosowanych według rodzaju ryzyka, przez co nie możliwe jest ustalenie *a priori* ryczałtowej stawki gwarancji należytego wykonania. Cena końcowa gwarancji zależy ostatecznie od szacowanej kwoty ewentualnych strat i prawdopodobieństwa ich wystąpienia. Wynika z tego, że podczas gdy gwarancja „doskonałego wykonania” może być oferowana w niektórych sektorach (na przykład w sektorach inżynierii lądowej, budownictwa i robót publicznych lub handlu międzynarodowego), nie wydaje się możliwe zagwarantowanie „należytej staranności” w odniesieniu do usług z zakresu badań w ramach umowy, badania i rozwój stanowią bowiem charakteryzującą się ryzykiem z natury rzeczy, w której nabywca prac badawczych nie ma żadnej
- pewności co do tego, czy doprowadzą czy nie do przydatnych wyników. W związku z tym Komisja zauważa, że kwota zagwarantowana w ramach umowy klientom przedsiębiorstwa publicznego IFP, w tym jego spółkom zależnym, ogranicza się do ceny wykonanych prac badawczych.
- (225) Komisja uznaje, że nie jest w stanie przedstawić dokładnego szacunku kwoty składki niezbędnej do zagwarantowania klientom (w tym spółkom zależnym) „należytej staranności” przedsiębiorstwa publicznego IFP przy realizacji usług badawczych. Władze francuskie wskazały w tej kwestii, w piśmie z dnia 26 listopada 2010 r., że również nie posiadają informacji na temat poziomów składek rynkowych zabezpieczających przed poszczególnymi zagrożeniami w dziedzinie badań i rozwoju. Komisja uznaje jednak, że składka rynkowa z tytułu zabezpieczenia przed takim ryzykiem (ograniczającym się do „należytej staranności” przy badaniach, a więc mniejszym niż ryzyko związane z „doskonałym wykonaniem” mowy) powinna, wedle wszelkich przesłanek, być niższa od maksymalnych szacunków wskazanych w motywie 223. Komisja uznaje również, że maksymalna stopa 5 % obrotu wygenerowanego przez usługi objęte gwarancją stanowi bez wątpienia największą kwotę składki niezbędnej do zabezpieczenia się przed takim ryzykiem.
- (226) Jeśli chodzi o kwotę wartości działalności gospodarczej, którą można objąć taką gwarancją, Komisja przypomina, że taka działalność jest dwójakiego rodzaju: z jednej strony działalność z zakresu wynajmu infrastruktury, udostępniania personelu badawczego i świadczenia usług prawnych oraz działalność badawcza w ramach umowy prowadzona przez przedsiębiorstwo publiczne IFP (zarówno na rzecz osób trzecich, jak i spółek zależnych), a z drugiej strony działalność z zakresu transferu technologii przedsiębiorstwa publicznego IFP na rzecz jego spółek zależnych w wyłącznych obszarach działalności Axens i Prosernat. Ponadto, jeśli chodzi o działalność prowadzoną przez przedsiębiorstwo publiczne IFP w wyłącznym obszarze działalności jego spółki zależnej Beicip-Franlab⁽²⁰⁷⁾, Komisja stwierdziła już, że jest ona w całości finansowana z dochodów wypracowanych na rynku doradztwa w dziedzinie eksploatacji złóż ropy naftowej i obsługi oprogramowania geo-naftowego. Komisja stwierdziła we wspomnianej wyżej decyzji C 51/2005 brak wewnątrzgrupowych transferów środków publicznych przedsiębiorstwa publicznego IFP do jego spółki zależnej Beicip-Franlab, gdyż stosunki handlowe pomiędzy tymi dwoma podmiotami odbywają się na normalnych warunkach rynkowych. Ponieważ dochody przekazywane przez Beicip-Franlab na rzecz przedsiębiorstwa publicznego IFP pokrywają „zdecydowanie”⁽²⁰⁸⁾ koszty prac prowadzonych przez to ostatnie w wyłącznym obszarze działalności jego spółki zależnej, Komisja jest w stanie stwierdzić, że praktykowane ceny opierają się na tym, że Beicip-Franlab ponosi w każdym wypadku ewentualne dodatkowe skutki gwarancji państwowej dla kosztów badań ponoszonych przez przedsiębiorstwo publiczne IFP. W tych warunkach objęcie gwarancją państwową

⁽²⁰⁶⁾ Zgodnie ze stroną internetową wyspecjalizowaną w zakresie gwarancji należytego wykonania <http://www.performancesuretybonds.com>, z dnia 28 czerwca 2011 r.

⁽²⁰⁷⁾ Zob. motywy 149–151 wspomnianej wyżej decyzji C 51/2005.

⁽²⁰⁸⁾ Zob. motyw 149 wspomnianej wyżej decyzji C 51/2005.

- stosunków handlowych pomiędzy spółką zależną a jej spółką matką nie wiąże się z przyznaniem przewagi konkurencyjnej na rzecz działalności prowadzonej przez przedsiębiorstwo publiczne IFP w wyłącznych obszarach badań jego spółki zależnej Beicip-Franlab. W związku z tym ewentualne objęcie tej działalności gwarancją państwową nie stanowi pomocy państwa w rozumieniu art. 107 ust. 1 TFUE.
- (227) Jeśli chodzi o działalność pierwszego rodzaju prowadzoną przez przedsiębiorstwo publiczne IFP, zarówno na rzecz osób trzecich, jak i jego spółek zależnych, władze francuskie dostarczyły, w piśmie z dnia 26 listopada 2010 r., dane dotyczące wartości dotyczące działalności gospodarczej zrealizowanej przez przedsiębiorstwo publiczne IFP w latach 2006–2009. Z informacji tych wynika, że średnia roczna kwota usług badawczych w tym okresie jest rzędu [...] (*) EUR, w tym [...] (*) EUR na rzecz osób trzecich i [...] (*) na rzecz spółek zależnych
- (228) Władze francuskie dostarczyły ponadto dane dotyczące usług administracyjnych świadczonych przez przedsiębiorstwo publiczne IFP na rzecz spółek zależnych w tym samym okresie. Z informacji tych wynika, że od 2006 r. średnia roczna kwota refakturowana przez przedsiębiorstwo publiczne IFP na rzecz spółek zależnych jest rzędu [...] (*) EUR w przypadku pracowników delegowanych i [...] (*) EUR w przypadku kosztów udostępniania pomieszczeń i usług powiązanych⁽²⁰⁹⁾.
- (229) Jeśli chodzi o działalność drugiego rodzaju, tj. działalność w zakresie transferu technologii przedsiębiorstwa publicznego IFP na rzecz spółek zależnych w wyłącznych obszarach działalności Axens i Prosernat, należy przede wszystkim zaznaczyć, że decyzja C 51/2005 zawiera już dane dotyczące wartości działalności za rok 2006:
- w wyłącznym obszarze działalności Axens przedsiębiorstwo publiczne IFP przeprowadziło wstępne studia wykonalności technicznej i badania przemysłowe na kwotę [...] (*) EUR oraz prace z zakresu badań przemysłowych na kwotę [...] (*) EUR, co daje łączną wartość działalności gospodarczej wynoszącą [...] (*) EUR;
 - w wyłącznym obszarze działalności Prosernat przedsiębiorstwo publiczne IFP przeprowadziło studia wykonalności technicznej w kwocie [...] (*) EUR i prace z zakresu badań przemysłowych w kwocie [...] (*) EUR, łączną wartość działalności gospodarczej wynoszącą [...] (*) EUR;
 - łącznie przedsiębiorstwo publiczne IFP zrealizowało więc usługi badawcze w wyłącznych obszarach działalności jego spółek zależnych na kwotę 56,4 mln EUR (w tym 7,4 mln EUR studiów wykonalności technicznej i 49,0 mln EUR prac z zakresu badań przemysłowych), podczas gdy kwota zasobów własnych wynosiła jedynie [...] (*) EUR, przez co Komisja uznała, że ta działalność badawcza była dotowana przy użyciu zasobów publicznych w wysokości 11,3 mln EUR (co daje intensywność pomocy wynoszącą⁽²¹⁰⁾ 20 %).
- (230) Jeśli chodzi o kolejne lata, zgodnie z art. 5 ust. 1 wspomnianej wyżej decyzji C 51/2005, do daty wygaśnięcia umów na wyłączność, Francja jest zobowiązana „przekazywać Komisji szczegółowe roczne sprawozdanie z projektów prowadzonych przez IFP w wyłączonych obszarach działalności spółek Axens i Prosernat”. Informacje zawarte w tych rocznych sprawozdaniach pozwalają dokładnie obliczyć roczne kwoty wartości usług badawczych wykonanych przez przedsiębiorstwo publiczne IFP na rzecz jego spółek zależnych i w wyłącznym obszarze ich działalności.
- (231) Jak dotąd Francja przekazała Komisji roczne sprawozdania za rok 2007, 2008 i 2009. Ze względu na wymagany czas obróbki danych księgowych sprawozdanie 2010 r. zostanie przekazane na przestrzeni 2011 r.
- (232) W odniesieniu do wyłącznego obszaru działalności Axens ta działalność gospodarcza została podsumowana za lata 2007–2009 w tabeli 3 zamieszczonej w niniejszym motywie (w mld EUR).

Tabela 3

Działalność przedsiębiorstwa publicznego IFP w wyłącznych obszarach działalności Axens w latach 2007–2009

(mld EUR)

Łącznie	Całkowite koszty	Łączne zasoby własne	Zasoby publiczne (+) lub zysk (-)
2007	[...] (*)	[...] (*)	[...] (*)
2008	[...] (*)	[...] (*)	[...] (*)
2009	[...] (*)	[...] (*)	[...] (*)

- (233) Usługi badawcze wykonane przez przedsiębiorstwo publiczne IFP w wyłącznym obszarze działalności Axens wiązały się więc z działalnością gospodarczą o wartości [...] (*) EUR w 2007 r., [...] (*) EUR w 2008 r. i [...] (*) EUR w 2009 r., porównywalną do działalności stwierdzonej przez Komisję w odniesieniu do 2006 r. ([...] (*) EUR) w decyzji C 51/2005.

- (234) W wyłącznych obszarach działalności Prosernat ta działalność gospodarcza została podsumowana za lata 2007–2009 w tabeli 4 zamieszczonej w niniejszym motywie (w mld EUR).

Tabela 4

Działalność przedsiębiorstwa publicznego IFP w wyłącznych obszarach działalności Prosernat w latach 2007–2009

(mld EUR).

Łącznie	Całkowite koszty	Łączne zasoby własne	Zasoby publiczne (+) lub zysk (-)
2007	[...] (*)	[...] (*)	[...] (*)
2008	[...] (*)	[...] (*)	[...] (*)
2009	[...] (*)	[...] (*)	[...] (*)

⁽²⁰⁹⁾ Koszty udostępnienia odpowiadają przepływowi finansowemu powstającym w wyniku wynajmu sprzętu i pomieszczeń (laboratoriów) oraz powiązanych usług (usługi prawnicze).

⁽²¹⁰⁾ Intensywność pomocy jest to stosunek wykorzystanych zasobów publicznych do całkowitego kosztu projektu badawczego, w niniejszym przypadku wynosi ona: $11,3/56,4 = 20\%$.

- (235) Usługi badawcze wykonane przez przedsiębiorstwo publiczne IFP w wyłącznym obszarze działalności Prosernat wiązały się więc z działalnością gospodarczą o wartości [...] (*) EUR w 2007 r., [...] (*)EUR w 2008 r. i [...] (*) EUR w 2009 r., porównywalną do działalności stwierdzonej przez Komisję w odniesieniu do 2006 r. ([...] (*) EUR) w decyzji C 51/2005.
- (236) W oparciu o powyższe rozważania Komisja uznaje, że do celów prowadzenia działalności gospodarczej przedsiębiorstwo publiczne IFP czerpało faktyczną korzyść

gospodarczą polegającą na niezapłaceniu składki odpowiadającej gwarancji należytego wykonania, czy też przynajmniej należytej staranności, którą mogło zapewnić swoim klientom w odniesieniu do swojej działalności badawczej, w tym spółkom zależnym Axens i Prosernat w wyłącznym obszarze ich działalności. Komisja, nie będąc w stanie precyzyjnie obliczyć dokładnej kwoty tej korzyści i uwzględniając specyfikę ryzyka objętego gwarancją, uznaje, że w żadnym razie nie może ona przekroczyć w odniesieniu do poszczególnych usług i lat kwot podanych w tabeli 5 zamieszczonej w niniejszym motywie (w której skrót „EUR” oznacza euro, a skrót „MEUR” „mln euro”).

Tabela 5

Największe kwoty korzyści gospodarczej przedsiębiorstwa publicznego IFP w stosunkach z klientami ze względu na nieograniczoną gwarancję w latach 2006–2009

Usługi badawcze (poza wyłącznymi obszarami działalności spółek zależnych)	2006		2007		2008		2009	
	Obrót (w MEUR)	Górna granica ⁽¹⁾ (składka gwarancyjna)	Obrót (w MEUR)	Górna granica (składka gwarancyjna)	Obrót (w MEUR)	Górna granica (składka gwarancyjna)	Obrót (w MEUR)	Górna granica (składka gwarancyjna)
Na rzecz spółek zależnych	[...] (*)	[...] (*) EUR	[...] (*)	[...] (*) EUR	[...] (*)	[...] (*) EUR	[...] (*)	[...] (*) EUR
Na rzecz osób trzecich	[...] (*)	[...] (*) EUR	[...] (*)	[...] (*) EUR	[...] (*)	[...] (*) EUR	[...] (*)	[...] (*) EUR
Usługi administracyjne								
Refakturowane pracowników delegowanych	[...] (*)	[...] (*) EUR	[...] (*)	[...] (*) EUR	[...] (*)	[...] (*) EUR	[...] (*)	[...] (*) EUR
Refakturowanie kosztów udostępniania	[...] (*)	[...] (*) EUR	[...] (*)	[...] (*) EUR	[...] (*)	[...] (*) EUR	[...] (*)	[...] (*) EUR
Usługi w wyłącznym obszarze działalności Axens	[...] (*)	[...] (*) MEUR	[...] (*)	[...] (*) MEUR	[...] (*)	[...] (*) MEUR	[...] (*)	[...] (*) MEUR
Usługi w wyłącznym obszarze działalności Prosernat	[...] (*)	[...] (*) EUR	[...] (*)	[...] (*) EUR	[...] (*)	[...] (*) EUR	[...] (*)	[...] (*) EUR
Łącznie dla spółek zależnych	[...] (*)	[...] (*) MEUR	[...] (*)	[...] (*) MEUR	[...] (*)	[...] (*) MEUR	[...] (*)	[...] (*) MEUR
Łącznie dla osób trzecich	[...] (*)	[...] (*) EUR	[...] (*)	[...] (*) EUR	[...] (*)	[...] (*) EUR	[...] (*)	[...] (*) EUR

(¹) Kwoty te są wynikiem mnożenia obrotu zrealizowanego rocznie (zamieszczonego dla każdego roku w kolumnie „Obrót”) przez maksymalną stopę przyjętą w celu uwzględnienia gwarancji należytego wykonania (5 %). Dla 2006 r. należałoby teoretycznie zastosować stopę 48,5 % (= (365-188)/365) w celu uwzględnienia zasady *prorata temporis*, ponieważ gwarancja rozpoczęła się dopiero w dniu 7 lipca 2006 r., tj. w 188 dniu roku 2006 r. i dniu zmiany statusu przedsiębiorstwa publicznego IFP.

- (237) W każdym razie władze francuskie mają nadal możliwość zgłoszenia dokładniejszej metody szacowania korzyści przyznanej z tytułu gwarancji przedsiębiorstwu publicznemu w jego relacjach z klientami. Metoda ta, oparta na specjalistycznej wiedzy ekonomicznej omówionej kontrydktoryjnie w ramach rozpatrywania sprawy, będzie mogła być przedmiotem ewentualnej pozytywnej decyzji Komisji i Francja będzie mogła ją zastosować w celu spełnienia obowiązków informowania określonych w części normatywnej niniejszej decyzji.
- (238) Ponadto Komisja zauważa, że taka korzyść w relacjach utrzymywanych przez przedsiębiorstwo publiczne IFP z klientami, jest selektywna, ponieważ jego konkurenci,

podlegający procedurom prawa powszechnego dotyczącego postępowania naprawczego i likwidacyjnego, nie są objęci podobną gwarancją udzielaną przez państwo i nieodłącznie związaną ze statusem przedsiębiorstwa publicznego, który posiada przedsiębiorstwo IFP.

7.1.4.2 Korzyści przeniesione na spółki zależne prawa prywatnego grupy IFP

- (239) Jeśli chodzi o spółki zależne przedsiębiorstwa publicznego IFP, w swojej decyzji o wszczęciu postępowania Komisja wskazała, że na etapie wstępnej oceny nie może wykluczyć, że „korzyści wynikające ze statusu

EPIC przedsiębiorstwa publicznego IFP, w szczególności korzystniejsze warunki kredytowe, dotyczą również trzech spółek zależnych” (211).

- (240) W wyniku niniejszej szczegółowej analizy, ze względów wymienionych w pkt 7.1.1.2, a także uwzględniając brak w prawie francuskim ogólnej odpowiedzialności udziałowca za jego spółki zależne w grupach spółek, nie można uznać, że przedsiębiorstwo publiczne IFP, a tym samym państwo francuskie, mogą być odpowiedzialne za zwrot wierzytelności osób trzecich w zakresie działalności ekonomicznej Axens i Prosernat, w szczególności w przypadku, gdyby te ostatnie zostały objęte postępowaniem likwidacyjnym.
- (241) Należy jednak zauważyć, że we wspomnianej wyżej decyzji nr 531/2005, chociaż uznano, jak przypomniano w motywie 177, że jako spółka akcyjna La Banque Postale podlega prawu powszechnemu dotyczącemu postępowania naprawczego i likwidacyjnego, a tym samym nie jest objęta bezpośrednio nieograniczoną gwarancją państwową, Komisja nie pominęła bynajmniej kwestii ewentualnego przeniesienia na spółki zależne skutków gwarancji publicznej nadanej jednemu udziałowcowi (212).
- (242) Ścisłej rzecz ujmując, Komisja uznała (213), że struktura funkcjonowania grupy zakłada oddziaływanie pomiędzy udziałowcem (La Poste) a spółką zależną (La Banque Postale), ze względu na łączny skutek (i) wykorzystywania przez spółkę zależną zasobów ludzkich i materialnych udostępnionych przez spółkę matkę i (ii) wynagrodzenia za te zasoby w oparciu o koszty wystąpienia korzyści gospodarczej obniżającej koszty La Poste wynagrodzenie przekazywane przez La Banque Postale spółce matce zostałyby obniżone w odpowiedniej proporcji, co wiązałoby się z przeniesieniem (przynajmniej w części) tej korzyści gospodarczej na spółkę zależną.
- (243) Analogicznie, we wspomnianej wyżej decyzji C 51/2005 Komisja uznała, że istniała pewna zależność, w szczególności w zakresie wyboru cen stosowanych przez przedsiębiorstwo publiczne IFP za usługi świadczone na rzecz Axens i Prosernat w wyłącznym obszarze ich działalności, przez co stosunki handlowe wewnątrz grupy nie byłyby zgodne z zasadami wolnego rynku, a przeciwnie dawałyby możliwość skrośnego subsydiowania działalności gospodarczej spółek zależnych przy użyciu zasobów państwowych udostępnionych spółce matce. Jak przypomniano w motywie 226 Komisja

stwierdziła ponadto, że relacje pomiędzy przedsiębiorstwem publicznym IFP a jego spółką zależną Beicip-Prosernat (***) przebiegają w normalnych warunkach rynkowych.

- (244) We wspomnianej wyżej sprawie dotyczącej La Banque Postale Komisja uznała za konieczne, aby władze francuskie wzięły na siebie zobowiązania umożliwiające wprowadzenie mechanizmu neutralizującego, na poziomie spółki zależnej, możliwe korzyści występujące na rzecz spółki matki. Jeśli chodzi o warunki finansowania obowiązek ten polegał „na dodaniu w umowie o finansowaniu (dla każdego instrumentu objętego umową) pisemnej informacji w odniesieniu do każdej operacji, że zgodnie z prawem francuskim (w szczególności koniecznością wyraźnego ustawowego zezwolenia dla każdej gwarancji) wspomniana operacja finansowania nie będzie objęta żadną, pośrednią ani bezpośrednią, gwarancją ze strony państwa. Prospekt emisyjny każdej operacji musi udostępniać publicznie ten zapis umowny” (214).
- (245) W niniejszej sprawie władze francuskie zobowiązały się, w odniesieniu do warunków kredytowania spółek zależnych przedsiębiorstwa publicznego IFP (Axens, Beicip-Franlab, Prosernat) do dodania w umowie o finansowaniu (dla każdego instrumentu objętego umową) pisemnej informacji w odniesieniu do każdej operacji, że „zgodnie z prawem francuskim (w szczególności koniecznością wyraźnego ustawowego zezwolenia dla każdej gwarancji) niniejsza operacja finansowania nie będzie objęta żadną, pośrednią ani bezpośrednią, gwarancją ze strony państwa”.
- (246) Jeśli chodzi o wykorzystanie przez spółki zależne zasobów ludzkich i materialnych udostępnionych przez spółkę matkę, jak Komisja odnotowała we wspomnianej wyżej decyzji C 51/2005 „jeśli mamy do czynienia z dotowaniem działalności gospodarczej, wynika ono z poziomu wynagrodzeń przekazywanych przez przedmiotowe spółki zależne do spółki matki i znajduje odzwierciedlenie w księgach IFP” (215). W analizie ksiąg przedsiębiorstwa publicznego IFP jedyne koszty, które nie zostały uwzględnione przez Komisję dla roku 2006 we wspomnianej wyżej decyzji C 51/2005 i dla kolejnych lat w rocznych sprawozdaniach przekazanych przez władze francuskie, to koszty odnoszące się do zabezpieczenia, z tytułu nieograniczonej gwarancji, usług świadczonych przez przedsiębiorstwo publiczne IFP na rzecz jego spółek zależnych. Składka odpowiadająca gwarancji należytego wykonania, lub przynajmniej należytej staranności, nie została zapłacona na rzecz państwa, nie mogła również zostać wykazana w cenniku usług świadczonych na rzecz spółek zależnych.

- (247) W konsekwencji należy stwierdzić, że korzyść gospodarcza uzyskana przez przedsiębiorstwo publiczne z tytułu gwarancji wynikającej z jego statusu została przeniesiona na spółki zależne prawa prywatnego Axens i Prosernat.

(211) Zob. motywy 104 decyzji o wszczęciu postępowania.

(212) Zob. motyw 8 wspomnianej wyżej decyzji C 531/2005: „Nieograniczona gwarancja państwa dla La Poste będzie przedmiotem oddzielnego postępowania. Jednakże skutki tej gwarancji dla La Banque Postale są omówione w niniejszej decyzji” (podkreślenia dodane).

(213) Zob. motywy 88–91 wspomnianej wyżej decyzji C 531/2005.

(***) Błąd rzeczowy: zamiast „Beicip-Prosernat” powinno być „Beicip-Franlab”.

(214) Zob. motyw 96 wspomnianej wyżej decyzji C 531/2005.

(215) Zob. motyw 132 decyzji.

(248) Jeśli chodzi o umowy podpisane jednocześnie przez przedsiębiorstwo publiczne IFP i jego spółki zależne Axens, Prosernat i Beicip-Franlab ze wspólnymi dostawcami, o których Komisja wspomina w decyzji o wszczęciu postępowania i które spółka UOP Limited również przywołuje w swoich uwagach, jak wskazano w motywie 73, ich istnienie zostało co prawda potwierdzone przez władze francuskie, ale te ostatnie stwierdziły, że odnosiły się one głównie do kwestii transportu (powietrznego i kolejowego) w zakresie podróży służbowych pracowników różnych jednostek. Komisja uważa, że jeśli spółki zależne mogły skorzystać z korzystniejszych warunków zakupu przyznanych grupie IFP, czego nie ustalono jednoznacznie w odniesieniu do odnośnych dostaw, byłoby tak raczej ze względu na politykę rabatową w odniesieniu do nabywanych ilości, która byłaby ewentualnie stosowana przez tych dostawców w przypadku zakupów grupowych, a nie z racji ewentualnego wpływu gwarancji. W każdym razie, zakładając nawet, że analiza przedstawiona w pkt 7.1.4.1 B w odniesieniu do przedsiębiorstwa publicznego może być zastosowana do spółek zależnych w związku z dostawami nabytymi wspólnie z przedsiębiorstwem publicznym i że te ostatnie były objęte takim mechanizmem przeniesienia korzyści, którą czerpie przedsiębiorstwo publiczne IFP z racji gwarancji, nabywając taniej te usługi, odnośne kwoty były tak niewielkie, że Komisja wątpi, by mogły mieć charakter faktycznej korzyści gospodarczej.

(249) W konsekwencji, zgodnie z wnioskami wspomnianej wyżej decyzji C 51/2005, jedyna działalność, w odniesieniu do której można mówić o czerpaniu korzyści z objęcia gwarancją państwową przyznaną spółce matce działalności badawczej prowadzonej w wyłącznych obszarach działalności spółek zależnych, ogranicza się do „wkładu [przedsiębiorstwa publicznego IFP] w działalność w obszarach działalności spółek Axens i Prosernat”⁽²¹⁶⁾. Jeśli chodzi o korzyści przeniesione na spółki Axens i Prosernat, Komisja, nie będąc w stanie precyzyjnie obliczyć dokładnej kwoty tej korzyści i uwzględniając specyfikę ryzyka objętego gwarancją, uznaje, że w żadnym razie nie może ona przekroczyć w odniesieniu do poszczególnych usług i lat kwot podanych w tabeli 5 zamieszczonej w motywie 236.

(250) Komisja uznaje, że taka korzyść gospodarcza przeniesiona przez przedsiębiorstwo publiczne IFP na spółki zależne prawa prywatnego Axens et Prosernat jest selektywna, ponieważ konkurencji tych spółek nie mają dostępu do technologii i zasobów ludzkich i materialnych przedsiębiorstwa publicznego IFP na równie korzystnych warunkach.

7.1.5 ZAKŁÓCENIE KONKURENCJI I WPLYW NA WYMIANĘ HANDLOWĄ

(251) Badany środek może prowadzić do obniżki kosztów funkcjonowania przedsiębiorstwa publicznego IFP w przypadku usług, które świadczy ono na rzecz osób

trzech (badania w ramach umowy) oraz do obniżki kosztów funkcjonowania Axens i Prosernat w przypadku usług, które nabywają one od spółki matki (badania w wyłącznym obszarze ich działalności, badania na zlecenie, udostępnianie pracowników i materiałów, usługi administracyjne), co prowadzi do sprzyjania grupie IFP, a więc zakłócenia konkurencji w rozumieniu art. 107 ust. 1 TFUE.

(252) Ponieważ rynki, na których grupa IFP prowadzi działalność, w tym rynek badań w ramach umowy, w zakresie bezpośrednio odnoszącym się do przedsiębiorstwa publicznego IFP, rynki katalizatorów i technologii dla przemysłu rafineryjnego i petrochemicznego w przypadku spółki Axen oraz rynki badań, usług i sprzętu w zakresie przetwarzania gazu i odzyskiwania siarki w przypadku spółki zależnej Prosernat, są w ogromnym stopniu otwarte na wymianę handlową w obrębie Unii Europejskiej, taki środek może mieć niekorzystny wpływ na konkurujące przedsiębiorstwa, które prowadzą lub zamierzają rozwinąć podobną działalność gospodarczą na odnośnych rynkach.

(253) W tych warunkach istnienie nieograniczonej gwarancji państwowej przyznanej na rzecz przedsiębiorstwa publicznego IFP może zakłócać konkurencję i wpływać na wymianę handlową w rozumieniu art. 107 ust. 1 TFUE.

7.1.6 WNIOSEK DOTYCZĄCY USTALENIA, CZY ŚRODEK MA CHARAKTER POMOCY

(254) Wynikająca ze statusu gwarancja państwowa przyznana na rzecz przedsiębiorstwa publicznego IFP wiąże się z przekazaniem zasobów państwowych, które można przypisać państwu i zakłóca lub grozi zakłóceniem konkurencji i wymiany handlowej pomiędzy państwami członkowskimi, sprzyjając grupie IFP.

(255) Komisja stwierdza, że gwarancja ta stanowi pomoc państwa w rozumieniu art. 107 ust. 1 TFUE.

7.2 NIEZGODNOŚĆ POMOCY Z PRAWEM

(256) Przed zmianą statusu IFP było osobą prawną prawa prywatnego, ustanowioną w formie przedsiębiorstwa branżowego w rozumieniu ustawy nr 43-612 z dnia 17 listopada 1943 r. w sprawie zarządzania interesami branżowymi. W związku z tym IFP nie podlegało procedurom prawa powszechnego dotyczącego postępowania naprawczego i likwidacyjnego oraz nie było objęte gwarancją państwową uzyskaną z tytułu statusu EPIC.

(257) Na mocy dekretu z dnia 6 lipca 2006 r., przyjętego na podstawie ustawy nr 2005-781 z dnia 13 lipca 2005 r., IFP stało się przedsiębiorstwem EPIC w dniu 7 lipca 2006 r. Ta zmiana statusu stoi u źródeł przyznania przedsiębiorstwu publicznemu IFP nieograniczonej gwarancji państwowej. Odnośny środek należy więc uznać za nową pomoc w rozumieniu art. 1 lit. c) rozporządzenia proceduralnego.

⁽²¹⁶⁾ Zob. motyw 154 wspomnianej wyżej decyzji C 51/2005.

(258) Zgodnie z art. 2 ust. 1 rozporządzenia proceduralnego państwa członkowskie mają obowiązek zgłosić w odpowiednim czasie „wszelkie plany przyznania nowej pomocy”. Ponieważ zmiana statusu przedsiębiorstwa publicznego IFP nie została oficjalnie zgłoszona przez Francję, a jedynie zasygnalizowana przypadkowo w ramach innego postępowania, a faktyczne wdrożenie środka nie było uzależnione od uprzedniego zatwierdzenia przez Komisję, przedmiotowa pomoc państwa została wdrożona przez rząd francuski z naruszeniem art. 108 ust. 3 TFUE.

(259) W związku z tym Komisja uznaje, że środek ten stanowi pomoc przyznaną niezgodnie z prawem w rozumieniu art. 1 lit. f) rozporządzenia proceduralnego.

7.3 ZGODNOŚĆ ŚRODKA POMOCY

7.3.1 POMOC W DZIEDZINIE BADAŃ W RAMACH UMOWY I ŚWIADCZENIA USŁUG PRZEZ PRZEDSIĘBIORSTWO PUBLICZNE IFP

(260) Świadczenie usług polega na wynajmie infrastruktury badawczej, udostępnianiu pracowników lub na obsłudze prawnej (spółek zależnych).

(261) Badania w ramach umowy polegają na ogół na tym, że przedsiębiorstwo publiczne IFP udziela wsparcia klientowi (osobie trzeciej lub spółce zależnej⁽²¹⁷⁾), który zamierza prowadzić działalność badawczą w celu lepszego zrozumienia zjawiska naukowego lub technicznego⁽²¹⁸⁾. Wniosek może być bardziej lub mniej precyzyjny i pozostawiać przedsiębiorstwu publicznemu IFP dość duże pole manewru, počawszy od zwykłego przestrzegania specyfikacji ściśle określonych przez klienta aż do pełnej usługi badawczej obejmującej zalecenia. [...] (*) Na podstawie każdego wniosku przedsiębiorstwo publiczne IFP przedstawia ofertę techniczno-handlową wraz z warunkami umownymi realizacji, która jest przedmiotem negocjacji z klientem. Władze francuskie podały przykłady badań w ramach umowy i usług zrealizowanych przez przedsiębiorstwo publiczne IFP w trzech obszarach kompetencji (CREP, CRRP, CRME).

(262) Na poziomie CREP usługi dotyczą w szczególności zatwierdzania lub usprawniania metod, technologii i programów opracowanych przez ośrodek badawczy. Ponadto, aby świadczyć niektóre usługi, CREP udostępnia swoim partnerom przemysłowym sprzęt i algorytmy obliczeń stosowane przez przedsiębiorstwo publiczne IFP lub rzadkie ekspertyzy, które nie są dostępne

w ramach usług handlowych oferowanych przez podmiot prywatny. Usługi te można sklasyfikować według następujących kategorii:

a) usługi związane ze specjalnym sprzętem mającym bardzo niewiele lub niemającym odpowiedników na świecie⁽²¹⁹⁾;

b) interpretacja przypadków wymagająca wykorzystania programów opracowanych przez przedsiębiorstwo publiczne IFP, które nie zostały jeszcze wprowadzone do sprzedaży lub których stosowanie w tym konkretnym kontekście wymaga specyficznej wiedzy specjalistycznej wykorzystującej kompetencje przedsiębiorstwa publicznego IFP⁽²²⁰⁾.

c) wykorzystanie konkretnej ekspertyzy przedsiębiorstwa publicznego IFP⁽²²¹⁾;

d) wykorzystanie opracowywanej ekspertyzy do zatwierdzenia opracowanych kompetencji, technologii i metod⁽²²²⁾.

(263) Na poziomie CRRP badania w ramach umowy dotyczyły na przykład pomocy we wdrożeniu przez zagraniczny uniwersytet⁽²²³⁾ działań podlegających szczególnej kompetencji IFP w dziedzinie katalizatorów, prac w zakresie „[...] (*)⁽²²⁴⁾” w celu zgłębienia zjawisk [...] (*) lub badania⁽²²⁵⁾ dotyczącego [...] (*)

⁽²¹⁹⁾ Władze francuskie podały przykłady zastosowania:
— sprzętu badawczego [...] (*) do oceny [...] (*) lub przeprowadzania testów [...] (*);
— sprzętu badawczego [...] (*) do realizacji programu badań [...] (*) lub testowania [...] (*);
— [...] (*) specjalnie dostosowanego przez przedsiębiorstwo publiczne IFP do prac badawczych w obszarze [...] (*) oraz [...] (*) do [...] (*);
— metody [...] (*) opracowanej w przedsiębiorstwie publicznym IFP do realizacji badania [...] (*);

— komórek testowych dostosowanych do [...] (*) lub [...] (*);
⁽²²⁰⁾ Władze francuskie podały w szczególności przykład użycia [...] (*) do [...] (*)

⁽²²¹⁾ Władze francuskie podały w szczególności przykłady zastosowania:
— ekspertyza [...] (*);
— badanie wykonalności dotyczące [...] (*);

⁽²²²⁾ Władze francuskie podały w szczególności następujące przykłady zastosowania:
— badanie wykonalności [...] (*)), badanie wykonalności [...] (*));
— ekspertyza z zakresu [...] (*) opracowana z [...] (*));
— badanie [...] (*) w zakładzie [...] (*)), projekt [...] (*)): ekspertyza w dziedzinie [...] (*) – zatwierdzenie i usprawnienie [...] (*));
— [...] (*) w ramach projektu [...] (*) (zatwierdzenie koncepcji [...] (*) na rzecz [...] (*)

⁽²²³⁾ Chodziło o [...] (*)), nowo utworzony uniwersytet w [...] (*) (usługi w zakresie badań w ramach umowy na jego rzecz zostały zafakturowane w ramach konsorcjum badawczego obejmującego przedsiębiorstwo publiczne IFP), [...] (*) działający na rzecz [...] (*)

⁽²²⁴⁾ Prace badawcze były prowadzone na rzecz [...] (*)). [...] (*) (pozwalają w szczególności [...] (*) na podstawie [...] (*)

⁽²²⁵⁾ Badanie zostało przeprowadzone na rzecz [...] (*)): przedsiębiorstwo publiczne IFP sprawdziło w szczególności [...] (*) i przedstawiła zalecenia dotyczące [...] (*) użytego do [...] (*)

⁽²¹⁷⁾ Należy przypomnieć, że badania w ramach umowy na rzecz spółek zależnych dotyczą tematów wykraczających poza wyłączne obszary działalności spółek Axens i Prosernat.

⁽²¹⁸⁾ Władze francuskie wyjaśniają, że może chodzić na przykład o badania geologiczne na podstawie danych dostarczonych przez klienta, badania laboratoryjne dla [...] (*) lub obliczenia efektywności na sprzęcie udostępnionym przez klienta.

(264) Na poziomie CRME badania w ramach umowy dla producentów samochodów polegały na przykład na [...] (*) na podstawie [...] (*), [...] (*) i metody⁽²²⁶⁾ przedsiębiorstwa publicznego IFP, na analizie [...] (*)⁽²²⁷⁾ wynikającej z badań przedsiębiorstwa publicznego IFP [...] (*) lub testów [...] (*) na [...] (*), które opracowało przedsiębiorstwo publiczne IFP⁽²²⁸⁾.

(265) Z powyższego opisu wynika, że działalność badawcza w ramach umowy prowadzona przez przedsiębiorstwo publiczne IFP na rzecz osób trzecich dotyczy albo realizacji technicznych studiów wykonalności poprzedzających działania badawcze, albo zakupu nowej wiedzy i nowych umiejętności w dziedzinach kompetencji IFP, albo wykorzystania wiedzy i technologii opracowanych przez przedsiębiorstwo publiczne IFP do dopracowania nowych produktów, procedur lub usług.

(266) Władze francuskie dostarczyły dane liczbowe dotyczące działalności badawczej w ramach umowy i usług świadczonych przez przedsiębiorstwo publiczne IFP na rzecz osób trzecich w latach 2004–2009. Z przekazanych informacji wynika, że usługi badawcze stanowią około [0-5] (**) % całkowitego budżetu przedsiębiorstwa publicznego IFP (tj. [...] (*) EUR za usługi w stosunku do 300 mln EUR budżetu), co oznacza, że tego rodzaju działalność gospodarczą można uznać za marginalną w ramach działań przedsiębiorstwa publicznego.

7.3.1.1 Hipoteza dotycząca przeniesienia pomocy państwa na osoby trzecie lub spółki zależne

(267) Zgodnie z pkt. 3.1.2. zasad ramowych dotyczących badań, rozwoju i innowacji, jeżeli organizacja badawcza nienastawiona na zysk prowadzi okazjonalnie działalność gospodarczą, na przykład wynajem sprzętu, świadczenie usług na rzecz przedsiębiorstw, wykonywanie umów na badania, finansowanie publiczne działalności gospodarczej oznacza zazwyczaj pomoc państwa. Jeżeli jednak można wykazać, że finansowanie publiczne zostało w całości przeniesione na beneficjenta końcowego, a pośrednik nie czerpał z tego tytułu żadnych korzyści, można uznać, że nie był on beneficjentem pomocy państwa.

(268) W takim przypadku, w zakresie, w jakim organizacja badawcza, którą jest przedsiębiorstwo publiczne IFP, prowadzi działalność badawczą w ramach umowy, a jednocześnie jest objęta nieograniczoną gwarancją publiczną, należy uznać, że korzystała z pomocy państwa, o ile nie zostanie dowiedzione, że cena sprzedaży tych usług pozwoliła przenieść całość pomocy państwa na jej klientów.

(269) Cennik usług badawczych przedsiębiorstwa publicznego IFP realizowanych w ramach umowy sporządza się na podstawie pełnych kosztów usług⁽²²⁹⁾, do których

⁽²²⁶⁾ [...] (*), który znał to narzędzie, zwrócił się do przedsiębiorstwa publicznego IFP o jego zastosowanie do [...] (*).

⁽²²⁷⁾ [...] (*) zwrócił się do przedsiębiorstwa publicznego IFP o dostosowanie [...] (*) umożliwiające przetestowanie [...] (*).

⁽²²⁸⁾ [...] (*) zwrócił się do przedsiębiorstwa publicznego IFP o zastosowanie jej know-how w zakresie [...] (*) do zatwierdzenia [...] (*).

⁽²²⁹⁾ [...] (*).

dolicza się marżę w wysokości zależnej od wyniku negocjacji z klientem wymienionym w motywie 261. Oznacza to, że jedyny element kosztów, którego nie uwzględniło przedsiębiorstwo publiczne, odpowiada dokładnie składce z tytułu objęcia gwarancją należytego wykonania (lub należytej staranności) przedsiębiorstwa publicznego IFP.

(270) Jeżeli chodzi o badania w ramach umowy prowadzone przez przedsiębiorstwo publiczne IFP na rzecz jego spółek zależnych Axens i Prosernat, Komisja uważa, że korzyść gospodarczą wynikającą z gwarancji może pozostawać po stronie przedsiębiorstwa publicznego IFP i, w razie potrzeby, zostać wykorzystana w inny sposób albo może zostać przeniesiona na spółki zależne w drodze ustalenia cennika, mając na uwadze specyfikę związków łączących je ze spółką macierzystą:

a) w pierwszym przypadku zgodność pomocy została przedstawiona w niniejszej części;

b) w drugim przypadku Komisja odsyła do analizy zgodności przedstawionej w części 7.3.2, która, z ostrożności, będzie obejmować kwoty uwzględnione w szacunkowym ujęciu korzyści potencjalnie przeniesionej na spółki zależne.

(271) Podobnie, w przypadku klientów będących osobami trzecimi, jeżeli można dowiedzieć, że kwota odpowiadająca temu elementowi dodatkowych kosztów była systematycznie przenoszona na osoby trzecie w drodze stosowanego cennika, wówczas szczegółowa analiza przeniesionej pomocy najprawdopodobniej wskazywałaby na kwoty pomocy *de minimis*⁽²³⁰⁾. Z informacji przekazanych przez władze francuskie wynika, że większość zafakturowanych usług składa się na mniej niż [...] (*) EUR obrotu (co odpowiada maksymalnej kwocie ubezpieczenia od ryzyka niewykonania zobowiązań [...] (*) EUR), przy czym wartość największej umowy wynosiła jedynie [...] (*) EUR (co odpowiada maksymalnej kwocie ubezpieczenia od ryzyka niewykonania zobowiązań wynoszącej [...] (*) EUR).

(272) Nie można jednak wykluczyć, że marża przyjęta przez przedsiębiorstwo publiczne IFP nie zawsze pozwalała przenieść w całości kwotę pomocy państwa na klienta usług w zakresie badań w ramach umowy. W takim przypadku niezapłacone składki z tytułu gwarancji państwowej dotyczącej umów na badania w ramach umowy na rzecz osób trzecich stanowiłyby dodatkowe finansowanie publiczne udostępnione przedsiębiorstwu publicznemu przez państwo.

(273) Odpowiadające tej kwocie fundusze publiczne mogłyby zatem zostać wykorzystane w trojaki sposób:

a) albo na finansowanie działań przedsiębiorstwa publicznego o charakterze niegospodarczym, co nie stanowiłoby pomocy państwa;

⁽²³⁰⁾ Rozporządzenie Komisji (WE) nr 1998/2006 z dnia 15 grudnia 2006 w sprawie stosowania art. 87 i 88 Traktatu do pomocy *de minimis* (Dz.U. L 379 z 28.12.2006, s. 5).

- b) albo na finansowanie innych działań w zakresie badań w ramach umowy na rzecz osób trzecich lub spółek zależnych. Ta hipoteza została szczegółowo przeanalizowana w części 7.3.1.2;
- c) albo na finansowanie badań prowadzonych przez przedsiębiorstwo publiczne w wyłącznym obszarze działalności jego spółek zależnych, wówczas stanowiłyby one dodatkową kwotę pomocy państwa już przeniesionej na spółki zależne. Ta hipoteza została szczegółowo przeanalizowana w części 7.3.2.

7.3.1.2 Zgodność gwarancji państwowej udzielonej organizacji badawczej na świadczenie usług z zakresu badań w ramach umowy i usług dodatkowych w stosunku do głównego obszaru niezależnych badań publicznych

- (274) Przed zbadaniem specyfiki tego przypadku Komisja zamierza potwierdzić ogólne stanowisko przyjęte w praktyce decyzyjnej, zgodnie z którym nieograniczona gwarancja państwowa obejmująca działalność gospodarczą stanowi w praktyce niezgodną pomoc państwa⁽²³¹⁾. Zazwyczaj Komisja uważa, że nieograniczone gwarancje w sektorze gospodarki otwartym na konkurencję są niezgodne z TFUE, w szczególności dlatego że takie gwarancje obciążają państwo całym ryzykiem związanym z działalnością gospodarczą, a przedsiębiorstwo będące beneficjentem nie ponosi kosztów takiej ochrony, i otwierają drogę dla dwuznacznej moralnie sytuacji, która skłania przedsiębiorstwo będące beneficjentem niezagrożone ryzykiem upadłości, do podnoszenia ryzyka w stosunku do sytuacji, w której ponosiłoby pełne konsekwencje swoich działań. Zgodnie z zasadą proporcjonalności tego rodzaju nieograniczone gwarancje najczęściej nie mogą być uzasadnione zadaniami gospodarczymi realizowanymi w ogólnym interesie w zakresie, w jakim w przypadku nieograniczonej gwarancji nie można sprawdzić, czy kwota pomocy nie przekracza kosztów netto świadczenia usługi publicznej⁽²³²⁾.
- (275) W niniejszym przypadku należy podkreślić, że prawo francuskie nakłada na przedsiębiorstwo publiczne IFP obowiązek świadczenia usługi publicznej składającej się z trzech części: badań, kształcenia i dokumentacji, które – w przeciwieństwie do usług świadczonych w ogólnym interesie gospodarczym⁽²³³⁾, nie wchodzą w zakres działań gospodarczych w rozumieniu prawa Unii.

Objęcie działań o charakterze niegospodarczym gwarancją publiczną wynikającą ze statusu przedsiębiorstwa w żadnym razie nie wiąże się zatem z przyznaniem pomocy państwa. Zresztą główna część działalności przedsiębiorstwa publicznego IFP nie ma charakteru gospodarczego. Wpływ gwarancji, z której przedsiębiorstwo korzysta z racji swojego statusu, koncentruje się zatem głównie na działalności o charakterze niegospodarczym i nie dotyczy usług dodatkowych z zakresu badań w ramach umowy, a także usług świadczonych incydentalnie.

- (276) Przeciwnie, kiedy tego rodzaju gwarancja obejmuje działania gospodarcze organizacji badawczych, na przykład w zakresie badań w ramach umowy lub świadczenia usług, które nie są wyceniane według cen rynkowych, jest ona równoznaczna z udzieleniem organizacji badawczej pomocy państwa, która, jak wyjaśniono powyżej, może stanowić albo dodatkowe finansowanie publiczne działań o charakterze niegospodarczym świadczonych w interesie ogólnym (niezależne badania publiczne), albo dodatkowe finansowanie innych działań gospodarczych w zakresie badań w ramach umowy i świadczenia usług, albo wreszcie dodatkowe finansowanie działań związanych z transferami technologii na rzecz spółek Axens i Prosernat⁽²³⁴⁾.
- (277) W dwóch pierwszych przypadkach należy jednak stwierdzić, że w takiej sytuacji, pomimo *a priori* nieograniczonego charakteru gwarancji państwowej, wyjątkowo można wycenić *a posteriori*, jeżeli chodzi o lata 2006–2009, największą kwotę ekwiwalentu dotacji brutto skutków tej gwarancji (składka z tytułu ryzyka niezapłacona państwu), która zasilila (o ile została zachowana po stronie przedsiębiorstwa publicznego IFP) fundusze publiczne wypłacone przez państwo tej organizacji w celu pokrycia kosztów netto jej działalności w zakresie niezależnych badań publicznych, badań w ramach umowy lub świadczenia usług.
- (278) W związku z tym Komisja pragnie podkreślić, że badania w ramach umowy i świadczenie usług objętych gwarancją państwową ograniczają się jednak do działań „dodatkowych” w stosunku do głównej działalności prowadzonej w obszarze niezależnych badań publicznych, tj. działań o charakterze gospodarczym, które:

- a) nie mają wpływu na normalne funkcjonowanie, niezależność lub neutralność organizacji badawczej;
- b) są realizowane w normalnych warunkach rynkowych, a w szczególności po cenie rynkowej lub, w razie braku ceny rynkowej, po cenie, która odzwierciedla wszystkie koszty (oprócz skutków gwarancji) powiększone o racjonalną marżę;

⁽²³¹⁾ Komisja odsyła w szczególności do pkt. 4.1 lit. b) wspomnianego wyżej obwieszczenia Komisji w sprawie gwarancji, a także do pkt. 118–123 Wspólnotowych wytycznych dotyczących pomocy państwa na rzecz przedsiębiorstw kolejowych (Dz.U. C 184 z 22.7.2008, s. 13) (zwanymi dalej „Wytycznymi w sprawie przedsiębiorstw kolejowych”).

⁽²³²⁾ Zob. w szczególności pkt. 120 ww. Wytycznych w sprawie przedsiębiorstw kolejowych, motyw 127 ww. decyzji w sprawie EDF, motyw 311 ww. decyzji C 56/2007.

⁽²³³⁾ Chociaż wyrażenie „usługi świadczone w ogólnym interesie gospodarczym” nie są zdefiniowane w traktacie, „istnieje szerokie porozumienie odnośnie do tego, iż pojęcie to odnosi się do usług o charakterze gospodarczym, które według państw członkowskich lub Wspólnoty podlegają określonym obowiązkom z tytułu świadczenia usług publicznych” (Komisja, Zielona księga w sprawie usług świadczonych w interesie ogólnym z dnia 21 maja 2003 r., pkt. 17, podkreślenie dodane).

⁽²³⁴⁾ Analiza zgodności takiego wykorzystania pomocy została przedstawiona w części 7.3.2.

- c) są przedmiotem odrębnej księgowości w stosunku do działań w zakresie niezależnych badań publicznych, w szczególności jeżeli chodzi o odpowiednio o koszty i finansowanie;
- d) są nierozdzielnie związane z główną działalnością w zakresie niezależnych badań publicznych, tak że technicznie nie można ich oddzielić, w szczególności ze względu na wykorzystywanie tej samej infrastruktury, tego samego sprzętu, tych samych materiałów lub technologii albo zatrudniania tych samych badaczy, naukowców, inżynierów, projektantów lub techników;
- (279) Działania dodatkowe mogą polegać na wykonywaniu umów na badania, ekspertyzy lub konsultacje techniczne albo naukowe obejmujących w stosownym przypadku udostępnianie infrastruktury, sprzętu, materiałów lub technologii o wysokiej zawartości innowacyjnej, sfinansowanych lub zainstalowanych w ramach niezależnych badań publicznych i niezbędnych do prowadzenia tych badań, mających niewiele lub niemających wcale odpowiedników na świecie⁽²³⁵⁾ poza usługami oferowanymi przez porównywalną organizację badawczą lub porównywalne organizacje badawcze, których stosowanie wymaga doświadczenia i kompetencji badaczy, naukowców, inżynierów, projektantów lub techników zatrudnionych przez organizację badawczą głównie w celu udziału w niezależnych badaniach publicznych.
- (280) Usługi te umożliwiają ponadto rozpowszechnianie wiedzy naukowej między sektorem badań publicznych a sektorem przemysłowym, oferując przedsiębiorstwom będącym klientami możliwość dostępu do eksperymentalnych rozwiązań, technologii i *know-how* osób z przedsiębiorstwa publicznego IFP, a przedsiębiorstwu – możliwość zbierania informacji zwrotnych z doświadczeń w zastosowaniu jego pierwotnych prac, co stanowi przyszłych usprawnień działań w zakresie niezależnych badań publicznych. Te wzajemne reakcje w obszarze wiedzy naukowej stanowią wzajemną korzyść dla różnych uczestników i dla całej Unii Europejskiej.
- (281) Jak podano w motywie 266, badania w ramach umowy i inne usługi stanowiły jedynie [0-5] (**) % ogólnego budżetu przedsiębiorstwa publicznego IFP w latach 2004–2009. Jest to zatem bardzo nieznaczna proporcja.
- (282) Ponadto w odniesieniu do każdego klienta zafakturowane usługi opiewają najczęściej na kwotę mniejszą niż [...] (*) EUR obrotu, co oznacza, że maksymalna szacowana kwota pomocy jest najczęściej niewielka, rzędu [...] (*) EUR za umowę. Komisja uważa zatem, że przedmiotowa pomoc jest proporcjonalna do celu, jakim jest rozpowszechnianie wiedzy naukowej w Unii Europejskiej w interesie ogólnym.
- (283) O ile działania dodatkowe nadal stanowią ograniczoną część budżetu przedsiębiorstwa publicznego IFP przeznaczonego na jego główne zadania związane z niezależnymi badaniami publicznymi, a także mając na uwadze pozytywny wpływ tych działań dodatkowych, jeżeli chodzi o cele realizowane we wspólnym interesie, Komisja jest zdania, że objęcie gwarancją państwową nie może w żadnym razie zmieniać warunków wymiany handlowej w stopniu sprzecznym z interesem Unii w rozumieniu art. 107 ust. 3 lit. c) TFUE.
- (284) W ramach sprawozdań rocznych dotyczących przedmiotowego środka władze francuskie będą musiały udowodnić, że warunek ten będzie nadal spełniany w przyszłości. W razie wątpliwości odnośnie do dodatkowego charakteru działań w zakresie badań w ramach umowy lub świadczenia usług, należy oczywiście bezzwłocznie powiadomić o tym fakcie Komisję, a w stosownym wypadku, zgłosić ewentualną pomoc państwa, mając na uwadze wpływ gwarancji państwowej.
- (285) W tym kontekście Komisja zapoznała się również z propozycją władz francuskich, aby w każdej umowie dotyczącej w sposób szczególny działalności gospodarczej przedsiębiorstwa publicznego IFP, a zatem działań w zakresie badań w ramach umowy i świadczenia usług, umieścić klauzulę o wyłączeniu odpowiedzialności państwa, tak aby w stosownym przypadku powołać się na wyjątek dotyczący akceptowanego ryzyka, i w sposób pozwalający znacznie ograniczyć ewentualne negatywne skutki gwarancji.
- ### 7.3.2 POMOC NA RZECZ GRUPY IFP W WYŁĄCZNYCH OBSZARACH DZIAŁALNOŚCI SPÓŁEK AXENS I PROSERMAT
- #### 7.3.2.1 Podstawa oceny zgodności pomocy
- (286) Jeżeli chodzi o pomoc państwa, której celem jest wspieranie prac w zakresie badań i rozwoju prowadzonych przez przedsiębiorstwo publiczne IFP, stosuje się zasady oceny zgodności dotyczące pomocy państwa na rzecz badań i rozwoju.
- (287) W zakresie, w jakim zmiana statusu przedsiębiorstwa publicznego IFP nastąpiła dnia 7 lipca 2006 r., data udzielenia przez państwo nieograniczonej gwarancji jest wcześniejsza w stosunku do dnia 1 stycznia 2007 r., kiedy weszły w życie ww. zasady ramowe dotyczące badań, rozwoju i innowacji. Jeżeli zatem chodzi o ocenę zgodności tego środka, zgodnie z komunikatem w sprawie określania zasad mających zastosowanie do oceny niezgodnej z prawem pomocy państwa⁽²³⁶⁾, Komisja stosuje w stosunku do przedmiotowej niezgłoszonej pomocy wspólnotowe zasady ramowe dotyczące pomocy państwa na badania i rozwój z 1996 r., które obowiązywały w momencie udzielenia pomocy.
- ⁽²³⁵⁾ W szczególności ze względu na ich charakter „prototypów” lub „projektów pilotażowych” w rozumieniu pkt 2.2 lit. g) zasad ramowych dotyczących badań, rozwoju i innowacji, których produkcja byłaby zbyt kosztowna, gdyby miały być używane wyłącznie przez klientów przedsiębiorstwa publicznego IFP na potrzeby demonstracji i zatwierdzenia.
- ⁽²³⁶⁾ Dz.U. C 119 z 22.5.2002 r., s. 22.

(288) Mając jednak na uwadze fakt, że objęcie działań gospodarczych przedsiębiorstwa publicznego IFP nieograniczoną gwarancją udzieloną ze względu na jej status EPIC z założenia nie jest ograniczone w czasie, a także mając na uwadze fakt, że – zgodnie z wyjaśnieniem przedstawionym w motywie 277, w niniejszym przypadku wyjątkowo istnieje możliwość ilościowego oszacowania maksymalnego wpływu gwarancji, Komisja oceni również zgodność z rynkiem wewnętrznym objęcia nieograniczoną gwarancją działań prowadzonych przez przedsiębiorstwo publiczne w wyłącznych obszarach działalności spółek Axens i Prosernat na podstawie przepisów zasad ramowych dotyczących badań, rozwoju i innowacji począwszy od dnia 1 stycznia 2007 r., tj. daty wejścia w życie zasad ramowych. W każdym razie wnioski analizy zgodności nie ulegają zmianie bez względu na zastosowane zasady ramowe.

7.3.2.2 *Etapy badań*

(289) W ramach ww. decyzji C 51/2005⁽²³⁷⁾ Komisja uznała, że działania prowadzone przez przedsiębiorstwo publiczne IFP w wyłącznych obszarach działalności spółek zależnych Axens i Prosernat oraz we współpracy z tymi spółkami rzeczywiście należały do dziedziny badań i rozwoju w stopniu, w jakim w każdym projekcie wskazywano punkty blokujące na poziomie komponentów i związków między nimi lub cech charakterystycznych konkretnych procesów lub produktów, a prace były wykonywane przed homologacją przez personel składający się głównie z badaczy i techników na podstawie metod opierających się na eksperymentowaniu, interpretacji oraz modelowaniu, zaś ich wyniki miały duży zasięg i były patentowane. Komisja stwierdziła również, że działalność tego typu prowadzona przez inne podmioty działające w tym sektorze zazwyczaj klasyfikowana jest jako działalność o charakterze badawczym⁽²³⁸⁾. Analiza innowacyjnych aspektów prowadzonej działalności badawczej została przeprowadzona na podstawie standardów uznanych na szczeblu międzynarodowym zawartych w podręczniku Frascati⁽²³⁹⁾.

(290) Jeżeli chodzi o rok 2006, Komisja zbadała w ww. decyzji C 51/2005⁽²⁴⁰⁾ prace prowadzone w ramach porozumień dotyczących badań zawartych po pierwsze między przedsiębiorstwem publicznym IFP a spółką Axens, a po drugie między przedsiębiorstwem publicznym IFP a spółką Prosernat. Komisja stwierdziła, że prace te po pierwsze wchodzą w zakres badań przemysłowych, a po drugie stanowią techniczne studia wykonalności mające charakter przygotowawczy w projektach z zakresu badań przemysłowych w rozumieniu zasad ramowych dotyczących badań i rozwoju z 1996 r. Klasyfikacja działalności badawczej została przeprowadzona na podstawie konkretnych przykładów i wyjaśnień zawartych w podręczniku Frascati w odniesieniu do każdego działania badawczego prowadzonego po pierwsze przez przedsiębiorstwo publiczne IFP i spółkę Axens, a po drugie przez przedsiębiorstwo publiczne IFP i spółkę Prosernat.

(291) Ponadto w ramach sprawozdań przekazanych zgodnie z ww. decyzją C 51/2005 władze francuskie sklasyfikowały

projekty prowadzone w wyłącznych obszarach działalności spółek Axens i Prosernat w latach 2007, 2008 i 2009, stosując dwie ww. kategorie w rozumieniu zasad ramowych dotyczących badań i rozwoju z 1996 r. lub alternatywnie jako działalność w zakresie badań przemysłowych w rozumieniu pkt. 2.2 lit. f) i techniczne studia wykonalności mające charakter przygotowawczy w projektach z zakresu badań przemysłowych w rozumieniu pkt. 5.2 zasad ramowych dotyczących badań, rozwoju i innowacji z 2006 r. Prace te dotyczyły badania nowych metod syntezy lub ich ulepszenia na skalę niemającą związku ze skalą przemysłową. Miały one na celu zatwierdzenie koncepcji i wchodziły w zakres badań przemysłowych w rozumieniu zasad ramowych dotyczących badań i rozwoju z 1996 r., a także zasad ramowych dotyczących badań, rozwoju i innowacji. Roczne syntetyczne prezentacje poszczególnych projektów zostały dostarczone Komisji wraz ze sprawozdaniami rocznymi przekazanymi w ramach ww. decyzji C 51/2005.

(292) Jeżeli chodzi o kolejne lata, Komisja przypomina, że zgodnie z ww. decyzją C 51/2005 Francja ma obowiązek przekazywać Komisji roczne sprawozdanie wraz ze szczegółowym wykazem projektów prowadzonych przez przedsiębiorstwo publiczne IFP sklasyfikowanych według kategorii badawczych.

7.3.2.3 *Koszty kwalifikowalne*

(293) W ww. decyzji C 51/2005⁽²⁴¹⁾ (za rok 2006) oraz w rocznych sprawozdaniach (za lata 2007, 2008 i 2009) koszty projektów w wyłącznych obszarach działalności spółek Axens i Prosernat są zgodne z kwalifikowalnymi wydatkami określonymi w załączniku II do zasad ramowych dotyczących badań i rozwoju z 1996 r., a także z kosztami kwalifikowalnymi w rozumieniu pkt. 5.1.4 zasad ramowych dotyczących badań, rozwoju i innowacji.

(294) Tytułem przypomnienia koszty w ramach fakturowania działalności badawczej przedsiębiorstwa publicznego IFP na rzecz spółek Axens i Prosernat obejmują koszty, które można bezpośrednio przypisać projektom, i dotyczą podwykonawstwa, delegacji, ubezpieczeń i dokumentacji, a także materiałów pomocniczych i drobnego sprzętu. Obejmują również pozostałe koszty, które można bezpośrednio przypisać do projektów, takie jak wydatki na personel badawczy, amortyzację rzeczowych środków trwałych i wartości niematerialnych i prawnych, a także pozostałe koszty ogólne. Koszty te są ponoszone bezpośrednio w związku z działalnością badawczą i są dzielone pomiędzy różne projekty badawcze proporcjonalnie do czasu pracowanego przez personel badawczy w ramach każdego projektu. Ponadto koszty horyzontalnych projektów w zakresie badań i rozwoju dotyczące metod i wyposażenia wykorzystywanych w innych projektach badawczo rozwojowych zalicza się proporcjonalnie do kosztów każdego projektu w zakresie badań i rozwoju.

(295) Koszty te dzielą się odpowiednio na następujące kategorie: koszty usług doradczych i usług równorzędnych, koszty personelu, koszty aparatury, sprzętu, gruntów i budynków, a także dodatkowe koszty ogólne i pozostałe koszty eksploatacyjne zgodnie z kategoriami kosztów kwalifikowalnych wyszczególnionymi w zasadach ramowych z 1996 r. i zasadach ramowych dotyczących badań, rozwoju i innowacji.

⁽²³⁷⁾ Zob. motywy 168–171 decyzji.

⁽²³⁸⁾ Zob. stronę internetową SINTEF: <http://www.sintef.no/default.aspx?id=490> w wersji z dnia 28 czerwca 2011 r.

⁽²³⁹⁾ Organizacja Współpracy Gospodarczej i Rozwoju, 2002. „Pomiar działalności naukowo-badawczej, Proponowane procedury standardowe dla badań statystycznych w zakresie działalności badawczo-rozwojowej”.

⁽²⁴⁰⁾ Zob. motywy 168–171 decyzji.

⁽²⁴¹⁾ Zob. motywy 168–171 decyzji.

(296) Jeżeli chodzi o kolejne lata, informacje te również powinny znajdować się w rocznych sprawozdaniach przekazywanych przez władze francuskie.

7.3.2.4 Intensywność pomocy

(297) Z zasad ramowych dotyczących badań i rozwoju z 1996 r. wynika, że maksymalna dozwolona intensywność pomocy przeznaczonej na techniczne studia wykonalności mające charakter przygotowawczy (pkt 5.4) wynosi 75 %, a w projektach z zakresu badań przemysłowych (pkt. 5.3) – 50 %.

(298) Zgodnie z zasadami ramowymi dotyczącymi badań, rozwoju i innowacji intensywność pomocy na badania przemysłowe obliczona na podstawie dopuszczalnych kosztów projektu nie może przekraczać 50 % (pkt 5.1.2 b), a intensywność pomocy na badania mające charakter przygotowawczy w projektach z zakresu badań przemysłowych prowadzonych przez duże przedsiębiorstwa nie może przekraczać 65 % (pkt 5.2. b). Tytułem przypomnienia, działania objęte gwarancją państwową dotyczą wyłącznie badań przemysłowych i technicznych studiów wykonalności prowadzonych przez przedsiębiorstwo publiczne IFP, prac z zakresu przedkonkurencyjnej działalności rozwojowej w rozumieniu zasad ramowych dotyczących badań i rozwoju z 1996 r. (lub prac z zakresu eksperymentalnej działalności rozwojowej w rozumieniu zasad ramowych dotyczących badań, rozwoju i innowacji), które są w całości finansowane przez spółki Axens i Prosernat ze środków własnych pochodzących z dochodów uzyskanych na rynku.

(299) Komisja sporządziła tabelę 6, która znajduje się w motywie 300, na podstawie szczegółowych wykazów projektów zawierających informacje na temat kosztów rocznych poszczególnych projektów i etapu badań oraz na podstawie zestawień środków własnych przedsiębiorstwa publicznego IFP.

(300) Wykonując to zadanie, Komisja przyjęła podejście zachowawcze, uwzględniając wszystkie koszty wchodzące, bezpośrednio lub pośrednio, w zakres wyłącznych obszarów działalności spółek Axens i Prosernat i wykluczając wszystkie przychody inne niż przychody przekazane przez spółki Axens i Prosernat⁽²⁴²⁾. Przez ostrożność Komisja uwzględniła również w tabeli wszystkie potencjalne skutki nieograniczonej gwarancji przy założeniu – jednak mało prawdopodobnym – że zostałyby w całości wykorzystane przez przedsiębiorstwo publiczne IFP do finansowania działalności badawczej w wyłącznych obszarach działalności spółek Axens i Prosernat (skutki gwarancji w relacjach z dostawcami i klientami, nie tylko spółkami zależnymi, lecz również osobami trzecimi).

Tabela 6

Maksymalna szacunkowa kwota całkowita finansowania publicznego przekazanego przez przedsiębiorstwo publiczne IFP na działania prowadzone w wyłącznych obszarach działalności spółek Axens i Prosernat w latach 2006–2009

(w mln EUR)

	2006	2007	2008	2009
Roczny koszt technicznych studiów wykonalności (w mln EUR)				
Obszar działalności IFP/Axens	[... (*)	[... (*)	[... (*)	[... (*)

(w mln EUR)

	2006	2007	2008	2009
Obszar działalności IFP/Prosernat	[... (*)	[... (*)	[... (*)	[... (*)
Ogółem	7,4	3,5	0,9	0,9

Roczny koszt prac z zakresu badań przemysłowych (w mln EUR)

	2006	2007	2008	2009
Obszar działalności IFP/Axens	[... (*)	[... (*)	[... (*)	[... (*)
Obszar działalności IFP/Prosernat	[... (*)	[... (*)	[... (*)	[... (*)
Ogółem	49,0	45,5	52,8	55,2

Środki własne (w mln EUR)

Kwota	2006	2007	2008	2009
	[... (*)	[... (*)	[... (*)	[... (*)

Roczna pomoc państwa (w mln EUR)

Kwota finansowania publicznego ⁽¹⁾	2006	2007	2008	2009
	11,3	6,4	7,7	11,1
Największa kwota skutku gwarancji w relacjach przedsiębiorstwa publicznego z dostawcami	[... (*)	[... (*)	[... (*)	[... (*)
Największa kwota skutku gwarancji w relacjach przedsiębiorstwa publicznego z klientami ⁽²⁾	[... (*)	[... (*)	[... (*)	[... (*)
— w wyłącznym obszarze działalności spółek zależnych	[... (*)	[... (*)	[... (-*)	[... (*)
— poza wyłącznym obszarem działalności spółek zależnych	[... (*)	[... (*)	[... (-*)	[... (*)
Maksymalna kwota finansowania publicznego włącznie z największą kwotą skutku gwarancji	13,1	9,8	11,3	14,7
Intensywność pomocy (z wyłączeniem największej kwoty skutku gwarancji)	20,0 %	13,0 %	14,3 %	19,8 %
Największa intensywność pomocy (włącznie z największą kwotą skutku gwarancji)	23,2 %	20,0 %	21,0 %	26,2 %
Maksymalna dozwolona intensywność ⁽³⁾				
— postanowienia zasad ramowych dotyczących badań i rozwoju z 1996 r.	53 %	51,8 %	50,4 %	50,4 %
— postanowienia zasad ramowych dotyczących badań, rozwoju i innowacji	—	51,1 %	50,3 %	50,2 %

(1) Dane za rok 2006 pochodzą z ww. decyzji C 51/2005, a za lata 2007–2009 ze sprawozdań rocznych przekazanych przez władze francuskie.

(2) Zob. dwa ostatnie wiersze tabeli 5 w motywie 236.

(3) Średnia ważona dozwolonych intensywności pomocy w obszarze badań przemysłowych i studiów wykonalności.

(242) Środki własne są uzyskiwane z dywidend i opłat oraz innych przychodów, takich jak przychody z patentów złożonych przez przedsiębiorstwo publiczne IFP. Komisja przyjęła do badania jedynie wynagrodzenia przekazywane przez spółki Axens i Prosernat.

(301) Komisja sprawdziła przestrzeganie dozwolonej intensywności na każdym etapie badań na podstawie rocznych wykazów projektów prowadzonych w latach 2006–2009, uwzględniając maksymalny możliwy wpływ nieograniczonej gwarancji związanej ze statusem przedsiębiorstwa publicznego, z którego korzysta przedsiębiorstwo publiczne IFP, a także – jako element dodatkowy pomocy – największą szacowaną kwotę składek z tytułu ochrony przed różnymi rodzajami ryzyka. We wszystkich przypadkach, nawet po uwzględnieniu wszystkich ewentualnych skutków gwarancji w relacjach z klientami i dostawcami, pułap intensywności pomocy pozostaje zdecydowanie poniżej maksymalnej dozwolonej intensywności. Podsumowując, Komisja uważa, że przestrzegano dozwolonej intensywności pomocy zgodnie z zasadami ramowymi dotyczącymi badań i rozwoju z 1996 r. i zasadami ramowymi dotyczącymi badań, rozwoju i innowacji.

(302) Jeżeli chodzi o kolejne lata, Komisja przypomina, że – zgodnie z ww. decyzją C 51/2005 – Francja ma obowiązek składać Komisji sprawozdanie roczne, aby ta mogła sprawdzić, czy intensywność pomocy na każdym etapie badań i w każdym projekcie również jest przestrzegana. Od 2010 r. w sprawozdaniu należy przedstawić wszystkie projekty prowadzone w obszarach działalności spółek Axens i Prosernat, sklasyfikowane w podziale na kategorie badań, precyzując – na podstawie ich kosztów w podziale na etap badań oraz kwot finansowania publicznego i środków własnych przekazanych przez przedsiębiorstwo publiczne IFP i jego spółki zależne – największą kwotę składki z tytułu gwarancji oszacowaną w zastosowaniu metody opisanej w niniejszej decyzji, w tym ewentualny wpływ na warunki zadłużenia przedsiębiorstwa publicznego IFP zgodnie z argumentacją przedstawioną w motywie 200.

7.3.2.5 *Kumulacja*

(303) Przestrzegane są postanowienia dotyczące kumulacji, wymienione zarówno w pkt. 5.12 zasad ramowych dotyczących badań i rozwoju z 1996 r., jak w pkt. 8 zasad ramowych dotyczących badań, innowacji i rozwoju. Komisja obliczyła bowiem kwotę łącznego finansowania publicznego niezależnie od jego pochodzenia, w tym maksymalnego wpływu nieograniczonej gwarancji w latach 2006–2009.

(304) Od 2010 r. władze francuskie będą stosować tę samą metodę w rocznych sprawozdaniach przekazywanych Komisji.

7.3.2.6 *Efekt zachęty*

(305) Na podstawie zasad ramowych dotyczących badań i rozwoju z 1996 r. i zasad ramowych dotyczących badań, rozwoju i innowacji pomoc państwa musi mieć efekt zachęty, tj. wywołać w beneficjencie zmianę zachowania prowadzącą do intensyfikacji działań z zakresu badań i rozwoju (a także innowacji). Wymienione poniżej kryteria wystarczają zazwyczaj, aby wykazać istnienie efektu zachęty do udziału w projektach objętych pomocą w granicach pogłębionej oceny: zwiększenie wielkości projektu, zwiększenie zakresu, zwiększenie tempa projektu i zwiększenie ogólnej kwoty przyznanej na badania, rozwój i innowacje. Jeżeli można udowodnić

znaczne oddziaływanie na co najmniej jeden z tych elementów, Komisja uzna ogólnie, że projekt pomocy ma efekt zachęty, mając na uwadze normalne zachowanie przedsiębiorstwa z przedmiotowego sektora⁽²⁴³⁾.

(306) Komisja odsyła do analizy opisanej w motywach 196–198 ww. decyzji C 51/2005 dotyczącej strategicznego interesu, monitorowanego i zatwierdzonego przez komitety techniczne, badań prowadzonych przez przedsiębiorstwo publiczne IFP i jego spółki zależne w dziedzinach długoterminowego zagwarantowania dostaw energii, zwłaszcza odnowy i zwiększenia produkcji ropy i gazu (zwiększenie wskaźnika skuteczności poszukiwań, wskaźnika odzyskiwania złóż, opracowanie zasobów niekonwencjonalnych itp.), opracowania czystych procesów rafinacji, technologii konwersji, tworzenia innowacyjnych paliw i wydajnych technologii silnikowych, zróżnicowania źródeł energii do produkcji paliw. Wiele z tych obszarów stanowi priorytety Unii Europejskiej w dziedzinie badań, polityki energetycznej i polityki ochrony środowiska.

(307) Jeżeli chodzi o rok 2006, Komisja powtórzyła swoją analizę, przedstawioną w motywie 199 ww. decyzji C 51/2005, stwierdzając, że dzięki wsparciu publicznemu, którego nieograniczona gwarancja jest elementem składkowym, przedsiębiorstwo publiczne IFP i jego spółki zależne mogły przeprowadzić dodatkowe działania badawcze, które nie mogłyby zostać zrealizowane ze względu na ryzyko technologiczne lub duży stopień niepewności zwrotu z inwestycji.

(308) Na podstawie rocznych sprawozdań przekazanych przez władze francuskie Komisja stwierdza, że zgodnie z tą logiką postępowano również w latach 2007, 2008 i 2009. Władze francuskie wykazały w sprawozdaniach, w odniesieniu do wszystkich projektów, efekt zachęty uzyskany dzięki pomocy, zwłaszcza jeżeli chodzi o zakres projektu, jego tempo i zwiększenie całkowitej kwoty przeznaczonej na badania i rozwój.

(309) Tytułem przykładu, w 2007 r. w wyłącznym obszarze działalności spółki Axens grupa IFP prowadziła zwłaszcza projekty przewodnie [...] (*)⁽²⁴⁴⁾. [...] (*). Bez pomocy publicznej wprowadzenie tych produktów na rynek wymagałoby kilku dodatkowych lat: projekty w zakresie badań i rozwoju zostałyby uruchomione później, ich przebieg byłby wolniejszy i [...] (*).

(310) Ponadto w wyłącznym obszarze działalności spółki Prosernat pomoc państwa pozwoliła na uruchomienie projektu [...] (*) dotyczącego [...] (*), opracowania i opatentowania oryginalnych procesów [...] (*)⁽²⁴⁵⁾ [...] (*). [Taki projekt] (**) zakładał przeprowadzenie delikatnych i trudnych operacji, wymagających zainwestowania znacznych zasobów ludzkich, technicznych i finansowych. Inwestycji tych spółka taka jak Prosernat nie może zrealizować sama. W związku z tym wsparcie publiczne wniesione przez przedsiębiorstwo publiczne IFP okazało się niezbędne. W szczególności jedynie przedsiębiorstwo publiczne IFP dysponowało ekipami specjalistów zdolnych do opracowania modeli niezbędnych do wprowadzenia procesu oraz wyposażeniem laboratoryjnym dostosowanym do obróbki składników niebezpiecznych dla zdrowia.

⁽²⁴³⁾ Zob. pkt 6 zasad ramowych dotyczących badań, rozwoju i innowacji.

⁽²⁴⁴⁾ [...] (*).

⁽²⁴⁵⁾ [...] (*).

- (311) W 2008 roku, dzięki pomocy państwa w wyłącznym obszarze działalności spółki Axens udało się pokonać ograniczenia naukowe i techniczne w zakresie [...] (*). Ponadto istotne zmiany odnotowano również w projekcie [...] (*)⁽²⁴⁶⁾. Pomoc państwa pozwoliła przedsiębiorstwu publicznemu IFP opracować, we współpracy z partnerami przemysłowymi, proces [...] (*), który będzie dostępny na rynku w postaci licencji. Prace związane z opracowaniem procesu tego typu wymagają jednocześnie [...] (*) i [...] (*).
- (312) Ponadto w wyłącznym obszarze działalności spółki Prosernat zrealizowano projekt [...] (*) dotyczący wychwytywania CO₂ z dymu. Wychwytywanie/składowanie CO₂ ⁽²⁴⁷⁾ jest jednym z ustalonych sposobów ograniczania procesu ocieplania klimatu. Mając na uwadze powstawanie dymu i jego niskie ciśnienie, przedsiębiorstwo publiczne IFP przyjęło nowe wyzwania technologiczne. Spółka Prosernat nie byłaby w stanie opracować tego procesu przy użyciu środków własnych, mając na uwadze niepewny charakter struktury, zakresu, zastosowania i ram regulacyjnych przyszłego rynku wychwytywania CO₂.
- (313) W 2009 jako przykład można wymienić projekt [...] (*) dotyczący procesów [...] (*) w wyłącznym obszarze działalności spółki Axens. Dotyczył on opracowania [...] (*), a także ulepszenia niektórych procesów [...] (*). Dzięki środkom publicznym można było zbadać [...] (*), co pozwoliło znacząco ulepszyć [...] (*). Dzięki finansowaniu publicznemu można było szukać rozwiązań pozwalających odejść od istniejących technologii [...] (*)
- w ramach projektu [...] (*). Kontynuowano również projekt [...] (*) dotyczący katalizatorów, które, po ekstrapolacji, pozwoliły zróżnicować ofertę na dobrze rozwijającym się rynku [...] (*). Bez pomocy publicznej katalizatory byłyby opracowywane w sposób dużo bardziej sekwencyjny, a poprawa wyników trwałaby dłużej. W dziedzinie [...] (*), w ramach projektu [...] (*), który dotyczył innowacyjnych katalizatorów [...] (*), można było zbadać nowe rozwiązania dzięki pomocy publicznej, natomiast w przypadku projektu [...] (*), którego celem było zbadanie ograniczeń technologii (w szczególności wahania kosztów), aby móc [...] (*), można było rozszerzyć jego spektrum poza istniejące wyniki.
- (314) Ponadto w wyłącznym obszarze działalności spółki Prosernat dzięki pomocy publicznej można było ponownie uruchomić i kontynuować prace w zakresie badań i rozwoju podjęte w dziedzinie [...] (*), które były stopniowo marginalizowane. W ten sposób wsparcie publiczne pozwoliło uniknąć utraty wcześniejszych osiągnięć technologicznych i utrzymać gamę procesów [...] (*) na rynku. Również projekt [...] (*) dotyczący wychwytywania CO₂ [...] (*) kontynuowano dzięki pomocy publicznej.
- (315) Komisja stwierdza również, że pozytywne zmiany wskaźników mierzących nakłady na działania w zakresie badań i rozwoju prowadzone przez przedsiębiorstwo publiczne IFP i jego spółki zależne Axens i Prosernat, o których wspomniano w motywie 200 ww. decyzji C 51/2005, występowały również w latach 2007 i 2009.

Tabela 7

Wzrost wskaźników mierzących nakłady przedsiębiorstwa publicznego IFP i jego spółek zależnych Axens i Prosernat w latach 2007, 2008 i 2009

Wzrost wskaźników	IFP/Axens			IFP/Prosernat		
	2007/2003	2008/2003	2009/2003	2007/2003	2008/2003	2009/2003
Wydatki przeznaczone na badania i rozwój w wyłącznym obszarze działalności	[...] (*)	[...] (*)	[...] (*)	[...] (*)	[...] (*)	[...] (*)
Personel przydzielony do działalności w zakresie badań i rozwoju w wyłącznym obszarze	[...] (*)	[...] (*)	[...] (*)	[...] (*)	[...] (*)	[...] (*)

- (316) Ponadto Komisja potwierdza swoje obserwacje przedstawione w motywach 201–203 ww. decyzji C 51/2005: część wydatków na badania i rozwój w obrocie grupy IFP jest szczególnie wysoka, podczas gdy grupa funkcjonuje w środowisku podlegającym licznym ciągle zmieniającym się uregulowaniom krajowym, zwłaszcza jeżeli chodzi o normy w dziedzinie środowiska lub systemy ochrony własności intelektualnej.
- (317) Podobnie jak w motywie 204 ww. decyzji C 51/2005 Komisja odnotowuje różnorodność i strukturę oferty,
- a także funkcjonowanie konkurencji ⁽²⁴⁸⁾ na rynku procesów rafinacji lub petrochemii. W tym względzie Komisja odnotowuje, że niektórzy konkurenci posiadają o wiele lepszą pozycję konkurencyjną niż grupa IFP, np. Grupa UOP *Limited* kontroluje część rynku światowego odpowiadającego 57 % jego wartości, podczas gdy grupa tylko 7 %. Komisja uważa zatem, że wsparcie publiczne dla projektów w zakresie badań i rozwoju prowadzonych przez grupę IFP, ze względu na jego charakter lub proporcje, nie może zakłócać dynamicznych zachęt rynku technologii rafinacji. Ponadto należy stwierdzić,

⁽²⁴⁶⁾ Proces ten [...] (*) pozwala na [...] (*). Chodzi o zasadniczy element łańcuchów [...] (*), które służą do [...] (*). Łańcuch [...] (*) ma ponadto zaletę w postaci [...] (*).

⁽²⁴⁷⁾ Wychwytywanie i dopalanie gazów jest jednym z procesów pozwalających uniknąć wyrzucania CO₂ do atmosfery podczas spalania węgla lub węgla.

⁽²⁴⁸⁾ Komisja odnotowuje w szczególności, że konkurencja cenowa nie jest głównym argumentem zróżnicowania ofert dostępnych na rynku, gdyż klienci wybierają technologię, kierując się różnymi kryteriami, z których część, w tym koszty odpowiedniej instalacji i rentowność inwestycji, są uznawane za krytyczne, lecz w ogóle nie dotyczą projektów badawczych.

że partnerzy handlowi Unii Europejskiej, w szczególności Stany Zjednoczone, przeznaczają znaczne budżety na finansowanie badań w dziedzinie energetyki, dzięki którym wsparcie otrzymały projekty w zakresie badań i rozwoju prowadzone przez konkurentów grupy IFP. Zatem niektórzy konkurenci grupy IFP, w szczególności spółka *UOP Limited*, otrzymały znaczne wsparcie publiczne⁽²⁴⁹⁾ lub korzystały ze wsparcia publicznego w sposób pośredni dzięki partnerstwom z instytucjami badawczymi i uniwersytetami.

(318) Podsumowując, Komisja stwierdza, że pomoc państwa na rzecz grupy IFP w wyłącznym obszarze działalności jej spółek zależnych Axens i Prosernat miała efekt zachęty w latach 2006, 2007, 2008 i 2009.

(319) Począwszy od 2010 r., Francja musi wykazywać w rocznych sprawozdaniach przekazywanych Komisji do czasu wygaśnięcia umów na wyłączność między przedsiębiorstwem publicznym IFP a jego spółkami zależnymi Axens i Prosernat, że efekt zachęty pomocy nadal istnieje.

(320) W świetle powyższych ustaleń Komisja stwierdza, że pomoc państwa przyznana grupie IFP na działania w wyłącznym obszarze działalności jej spółek zależnych Axens i Prosernat, w tym element pomocy powiązany ze skutkami nieograniczonej gwarancji, z której korzystało przedsiębiorstwo publiczne IFP, jest zgodna z postanowieniami zasad ramowych dotyczących badań i rozwoju z 1996 r. oraz zasad ramowych dotyczących badań, rozwoju i innowacji, z zastrzeżeniem spełnienia warunków w nich określonych.

7.3.3 WNIOSEK DOTYCZĄCY ZGODNOŚCI PRZEDMIOTOWEGO ŚRODKA

(321) Podsumowując, Komisja uważa, że przedmiotowy środek jest zgodny z rynkiem wewnętrznym z zastrzeżeniem spełnienia warunków, o których mowa w częściach 7.3.1 i 7.3.2.

8 NEUTRALNOŚĆ WZGLĘDEM ZASAD PRAWA WŁASNOŚCI

(322) Komisja pragnie podkreślić, że nie podważa w żadnym przypadku przynależności przedsiębiorstwa publicznego IFP do państwa ani nie kwestionuje statusu podmiotu prawa publicznego jako takiego.

(323) Zgodnie z art. 345 TFUE Wspólnota pozostaje neutralna pod względem zasad prawa własności w państwach członkowskich i żadne postanowienie traktatu nie sprzeciwia się, aby państwo było właścicielem przedsiębiorstw

(w całości lub części). W związku z tym reguły konkurencji muszą mieć zastosowanie w taki sam sposób do przedsiębiorstw prywatnych, jak do przedsiębiorstw publicznych. Żaden z tych dwóch rodzajów przedsiębiorstw nie mógłby znaleźć się w bardziej lub mniej korzystnej sytuacji w wyniku zastosowania tych zasad.

(324) W niniejszym przypadku gwarancja, z której korzysta przedsiębiorstwo publiczne IFP, nie wynika z własności, lecz ze statusu prawnego przedsiębiorstwa. Państwa członkowskie mogą swobodnie decydować o formie prawnej przedsiębiorstw, ale przy takiej decyzji muszą przestrzegać reguł konkurencji zawartych w Traktacie. W szczególności sam fakt, że gwarancja państwowa jest automatycznie związana z konkretnym statusem prawnym nie stoi na przeszkodzie, aby wspomniana gwarancja stanowiła pomoc państwa w rozumieniu art. 107 ust. 1 TFUE, jeżeli spełnione są odpowiednie warunki⁽²⁵⁰⁾,

PRZYJMUJE NINIEJSZĄ DECYZJĘ:

Artykuł 1

1. Nadanie przez Francję IFP statusu przedsiębiorstwa publicznego o charakterze przemysłowo-handlowym wiązało się z udzieleniem mu, począwszy od dnia 7 lipca 2006 r., nieograniczonej gwarancji publicznej (zwanej dalej „gwarancją państwową”) w odniesieniu do całej działalności IFP.

2. Objęcie gwarancją państwową działalności przedsiębiorstwa publicznego IFP o charakterze niegospodarczym, w szczególności działalności w zakresie kształcenia w celu zwiększenia liczby i kwalifikacji personelu, jego niezależnej działalności w zakresie badań i rozwoju w celu poszerzenia wiedzy i lepszego pojmowania zjawisk, a także działalności związanej z rozpowszechnianiem wyników badań, nie stanowi pomocy państwa w rozumieniu art. 107 ust. 1 TFUE.

3. Objęcie gwarancją państwową działalności w zakresie transferu technologii prowadzonej przez przedsiębiorstwo publiczne IFP w obszarach przewidzianych w umowie na wyłączność w sprawie opracowywania, sprzedaży i wykorzystania zawartej z jego spółką zależną Beicip-Franlab nie stanowi pomocy państwa w rozumieniu art. 107 ust. 1 TFUE.

4. Objęcie gwarancją państwową działalności w zakresie transferu technologii prowadzonej przez przedsiębiorstwo publiczne IFP w obszarach przewidzianych w umowach na wyłączność zawartych z jej spółkami zależnymi Axens i Prosernat, o których mowa w art. 3 ust. 1 decyzji Komisji z dnia 16 lipca 2008 r. w sprawie środka pomocy wdrożonego przez Francję na rzecz grupy IFP (zwanej dalej „decyzją C 51/2005”), stanowi pomoc państwa w rozumieniu art. 107 ust. 1 TFUE.

⁽²⁵⁰⁾ Zob. w szczególności pkt. 1.5 obwieszczenia w sprawie gwarancji, który potwierdza zasadę neutralności, a także pkt. 1.2, w którym wyjaśniono, że gwarancja państwa może wynikać z samej formy prawnej (drugie i czwarte tiret tego punktu).

⁽²⁴⁹⁾ Komisja odsyła do motywu 204 ww. decyzji C 51/2005.

5. Objęcie gwarancją państwową usług w zakresie badań w ramach umowy i usług świadczonych przez przedsiębiorstwo publiczne IFP zarówno na rzecz osób trzecich, jak i na rzecz jego spółek zależnych stanowi pomoc państwa w rozumieniu art. 107 ust. 1 TFUE.

Artykuł 2

W razie zmiany umowy między przedsiębiorstwem publicznym IFP a jego spółką zależną Beicip-Franlab, o której mowa w art. 1 ust. 3 niniejszej decyzji, Francja przekaze wspomnianą umowę Komisji, uwzględniając ewentualny wpływ gwarancji państwowej w celu oszacowania ogólnej kwoty ewentualnego finansowania publicznego, chyba że nowe warunki umowne pozwalają wykluczyć występowanie pomocy państwa.

Artykuł 3

W okresie od dnia 7 lipca 2006 r. do dnia 31 grudnia 2009 r. objęcie gwarancją państwową działalności gospodarczej określonej w art. 1 ust. 4 i 5 niniejszej decyzji stanowiło pomoc państwa zgodną z rynkiem wewnętrznym.

Artykuł 4

Od dnia 1 stycznia 2010 r. do zakończenia umów na wyłączność między przedsiębiorstwem publicznym IFP a jego spółkami zależnymi Axens i Prosernat, o których mowa w art. 3 ust. 1 decyzji C 51/2005, objęcie gwarancją państwową działalności gospodarczej określonej w art. 1 ust. 4 niniejszej decyzji stanowi pomoc zgodną z rynkiem wewnętrznym, z zastrzeżeniem spełnienia warunków określonych w art. 5 i 6 niniejszej decyzji.

Artykuł 5

1. Roczne sprawozdanie finansowe, o którym mowa w art. 4 ust. 2 decyzji C 51/2005, obejmuje – oprócz elementów wymienionych w art. 5 ust. 1 wspomnianej decyzji – elementy wymienione w ust. 2, 3 i 4 niniejszego artykułu.

2. Roczne sprawozdanie finansowe zawiera kwotę, oprocentowanie i warunki umowne pożyczek zaciągniętych przez przedsiębiorstwo publiczne IFP w danym okresie rocznym, a także szacunkową kwotę ekwiwalentu dotacji brutto ewentualnej dotacji na spłatę oprocentowania związanej z gwarancją państwową, z zastrzeżeniem dostarczenia dowodu, że umowy o pożyczkę są zgodne z normalnymi warunkami rynkowymi albo poprzez porównanie tych warunków z warunkami uzyskanymi przez przedsiębiorstwo publiczne IFP przed zmianą statusu, albo na podstawie dokładniejszej metody zatwierdzonej uprzednio przez Komisję.

3. Roczne sprawozdanie finansowe zawiera kwotę odpowiadającą wartości towarów i usług zakupionych przez przedsiębiorstwo publiczne IFP od dostawców w celu świadczenia usług gospodarczych, o których mowa w art. 1 ust. 4 i 5 niniejszej decyzji, w trakcie danego okresu rocznego, a także maksymalną szacunkową kwotę ekwiwalentu dotacji brutto

w odniesieniu do pomocy wynikającej ze stosowania przez dostawców bardziej korzystnej oceny ryzyka niewykonania zobowiązania przez przedsiębiorstwo. Wycenę przeprowadza się albo poprzez zastosowanie zryczałtowanego wskaźnika w wysokości 2,5 % do kwoty zrealizowanych zamówień, albo na podstawie dokładniejszej metody zatwierdzonej uprzednio przez Komisję.

4. Roczne sprawozdanie finansowe zawiera kwotę odpowiadającą wartości działalności gospodarczej, o której mowa w art. 1 ust. 4 i 5 niniejszej decyzji, zrealizowanej przez przedsiębiorstwo publiczne IFP w ciągu danego okresu rocznego, a także maksymalną szacunkową kwotę ekwiwalentu dotacji brutto w odniesieniu do pomocy wynikającej z niezapłaconia składki odpowiadającej gwarancji należytego wykonania lub, co najmniej, należytej staranności, oferowanej beneficjentom wspomnianych usług o charakterze gospodarczym. Wycenę przeprowadza się albo poprzez zastosowanie zryczałtowanego wskaźnika w wysokości 5 % do kwoty zrealizowanych usług, albo na podstawie dokładniejszej metody zatwierdzonej uprzednio przez Komisję.

Artykuł 6

1. Ogólna kwota środków publicznych przyznanych na działalność przedsiębiorstwa publicznego IFP w wyłącznych obszarach działalności spółek Axens i Prosernat, w tym maksymalny wpływ gwarancji państwowej oszacowany zgodnie z art. 5 ust. 2, 3 i 4 niniejszej decyzji, musi być niższa od maksymalnej intensywności dozwolonej we wspólnotowych zasadach ramowych dotyczących pomocy państwa na badania, rozwój i innowację.

2. W razie przekroczenia progu, o którym mowa w ust. 1 niniejszego artykułu, spółka zależna Axens lub Prosernat zwróci ewentualną nadwyżkę pomocy przedsiębiorstwu publicznemu IFP.

Artykuł 7

Od dnia 1 stycznia 2010 r. objęcie gwarancją państwową działalności gospodarczej, o której mowa w art. 1 ust. 5, stanowi pomoc państwa zgodną ze wspólnym rynkiem z zastrzeżeniem spełnienia warunków przewidzianych w art. 8 niniejszej decyzji.

Artykuł 8

1. Działalność w zakresie badań w ramach umowy i świadczenia usług prowadzona przez przedsiębiorstwo publiczne IFP, o której mowa w art. 1 ust. 5 niniejszej decyzji, musi stanowić działalność dodatkową w stosunku do głównej działalności w obszarze niezależnych badań publicznych.

2. Aby działalność przedsiębiorstwa publicznego IFP w zakresie badań w ramach umowy i świadczenia usług została uznana za działalność dodatkową:

— nie może mieć wpływu na normalne funkcjonowanie, niezależność lub neutralność przedsiębiorstwa publicznego IFP;

- musi być wyceniana według ceny rynkowej, a w przypadku braku ceny rynkowej, według ceny odzwierciedlającej wszystkie koszty, z wyjątkiem potencjalnego wpływu gwarancji państwowej, powiększone o rozsądną marżę;
- musi być przedmiotem odrębnej księgowości w stosunku do działalności w zakresie niezależnych badań publicznych (odrębność księgową odpowiednich kosztów i finansowania), a uzyskiwane z niej zyski muszą być w całości zainwestowane w główną działalność z zakresu niezależnych badań publicznych;
- musi być nierozzerwalnie związana z główną działalnością w zakresie niezależnych badań publicznych przedsiębiorstwa publicznego IFP, w szczególności ze względu na wykorzystywanie tej samej infrastruktury, tego samego sprzętu, tych samych materiałów lub technologii albo zatrudniania tych samych badaczy, naukowców, inżynierów, projektantów lub techników;
- nie może wchodzić w zakres umów na wyłączność zawartych między przedsiębiorstwem publicznym IFP a jego spółkami zależnymi Axens i Prosernat, o których mowa w art. 3 ust. 1 ww. decyzji C 51/2005, w określonym przypadku przedłużonych lub zmienionych zgodnie z art. 3 ust. 2 decyzji C 51/2005 i art. 12 ust. 2 niniejszej decyzji;
- musi stanowić rezydualną część budżetu przeznaczanego przez przedsiębiorstwo publiczne IFP na działalność w zakresie niezależnych badań publicznych.

3. Każdego roku Francja przekazuje Komisji sprawozdanie z działalności w zakresie badań w ramach umowy i świadczenia usług prowadzonej przez przedsiębiorstwo publiczne IFP, w którym należy określić proporcję jej wartości w budżecie przeznaczonym przez przedsiębiorstwo publiczne IFP na działalność w zakresie niezależnych badań publicznych.

Artykuł 9

1. Władze francuskie i przedsiębiorstwo publiczne IFP umieszczają w umowie o finansowanie (dla każdego instrumentu objętego umową) następującą informację w odniesieniu do każdej operacji:

„Emisja/program/pożyczka nie podlega żadnemu rodzajowi gwarancji, czy to bezpośredniej, czy pośredniej, ze strony państwa. W razie niewypłacalności państwo nie będzie zobowiązane do przejęcia zobowiązań finansowych przedsiębiorstwa publicznego IFP w celu spłacenia wierzytelności.”

2. Władze francuskie umieszczają analogiczną klauzulę wykluczającą odpowiedzialność państwa w każdej umowie dotyczącej

badania w ramach umowy lub świadczenia usług, o których mowa w art. 1 ust. 5 niniejszej decyzji.

3. Władze francuskie umieszczają analogiczną klauzulę wykluczającą odpowiedzialność przedsiębiorstwa publicznego IFP i państwa w każdej umowie zakładającej wierzytelność, zawartej przez spółki akcyjne Axens, Beicip-Franlab i Prosernat.

4. Przedsiębiorstwo publiczne IFP powstrzyma się od wydawania jakichkolwiek zabezpieczeń, poręczeń, gwarancji, listów intencyjnych lub pism o braku zastrzeżeń na rzecz spółek akcyjnych Axens, Beicip-Franlab i Prosernat, które nie byłyby zgodne z normalnymi warunkami rynkowymi.

Artykuł 10

Francja zgłasza Komisji indywidualnie pomoc w kwocie przekraczającej progi przewidziane we wspólnotowych zasadach ramowych dotyczących pomocy państwa na badania, rozwój i innowacje, uwzględniając ewentualny wpływ gwarancji państwowej.

Artykuł 11

W terminie dwóch miesięcy od daty notyfikacji niniejszej decyzji Francja przekazuje Komisji informacje o środkach podjętych w celu jej wykonania.

Artykuł 12

1. Artykuły 4, 5 i 6 niniejszej decyzji mają zastosowanie do czasu zakończenia umów na wyłączność zawartych między przedsiębiorstwem publicznym IFP a jego spółkami zależnymi Axens i Prosernat, o których mowa w art. 3 ust. 1 decyzji C 51/2005.

2. Jeżeli strony zgłoszą Komisji przedłużenie lub zmianę wspomnianych umów na wyłączność, zgodnie z art. 3 ust. 2 decyzji C 51/2005, władze francuskie uwzględnią wpływ gwarancji państwowej w celu oszacowania ogólnej kwoty finansowania publicznego.

Artykuł 13

Niniejsza decyzja skierowana jest do Republiki Francuskiej.

Sporządzono w Brukseli dnia 29 czerwca 2011 r.

W imieniu Komisji
Joaquín ALMUNIA
Wiceprzewodniczący